

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti:

Besenyői BEÖTHY KÁLMÁN őrnagy

Segédszerkesztő:

BENEDEK MIHÁLY százados

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

II. KERÜLET, FŐ-UTCA 71. SZÁM.

Postatakarékpénztári

csekk száma:

25.342

Megjelenik:

minden hónap 1-én és 15-én

Telefon: 153-079

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Képek a csendőrökről.

Egyik napilapunk nemrégén egy elbeszélést közölt, amelyben az író elmondja egy csendőrről és egy zsebmetsző esetét. Bevezetőül leírja, hogy az őrsön elfogyott a hagyma, amit pedig az egyik csendőr nagyon szeretett, viszont az őrs-állomáson az nagyon drága volt. Nos, az élelmes csendőr megérkezvén mint járőrtárs arra az őrsre, amelyik a zsebmetszőt elfogta és ahonnan azt a fogházba kellett kísérni, a faluban bőséges mennyiségű hagymát szerez be, azt felköti a gonosztevő hátára és így indulnak el.

Kezdetnek mindenesetre ügyes. De ámuló szemünk előtt következnek a sorok ilyenképpen, szó szerinti:

„A zsebmetsző után a csendőr kullogott, hogy — ha a Sors úgy kívánja, — hát a csizmája orrával kicsit gyakorolja magát a futballozásban, ha a zsebmetsző úr nem akarna velük tartani.”

Tovább:

„Mivel a hófúvás miatt a vonatok a síneken rostokoltak, a karavánnak az utat gyalog kellett megtennie.”

A járőr szidta a hófúvást, de főleg a zsebmetszőt, mert ő az oka, hogy ilyen időben kell a járőrnek kínlódnia. Mivel pedig a zsebmetsző erre nem szólt és mert egykedvű mosolygással hallgatta a kifakadásokat,

„a leghátul kullogó csendőrkoma igen megmérgeződött rá, keserűségében lekapta válláról a fegyverét s a mosolygó zsebmetsző urat hátba buffantotta, hogy csak úgy puffant.”

Azzal fejeződik be az elbeszélés, hogy miután a csendőrök átadták „szerencsésen” a zsebmetszőt a fogháznak, bementek egy kocsmába, ahol jó bika- kávéval lelocsolták nagy kínlódásukat.

Ennél frissebb sütetű kép a csendőrökről az az írás, amelyet egyik füzetes könyvtár kiadásában olvastunk. Ott a csendőrről pihenőt tart a tanyán, reggel tovább halad és mintha ólom lett volna a fülében, nem is tud arról, hogy éjszaka a tanyásgazdát megölték. Másnap aztán jelentik, a járőr kimegy és miután semmire se tud menni a gyilkosság kinyomozásával, kapóra jön neki, hogy az erdőszélén egy közismert csavargót talál, akire persze egykettőre kisütik, hogy nagy köze van a

gyilkossághoz. Megkezdődik a kikérdezés s az „író” elmondja, hogy jól megrángatták az ipsét. Hat csendőr, hat lovas csendőr között áll a „gyanúsított” s miután hallgat, odaállítják a gyilkosság színhelyére, hátha ott magábaszáll és vall, persze, mint a karika csapás. A csavargó nem vall, ellenben ő maga, a helyszínen talált egy szegecske révén egykettőre kinyomozta a gyilkost. A csendőrök ámulnak és bámulnak annyira, hogy a csavargó — közben — orruk előtt ellopja a tanya egy lovát...

Így van, ahogyan elmondtuk.

Nem lehetett kétségünk, hogy ezek az írások itt, magyar honban jelentek meg és nem idegen csendőrökről szólnak. Igyekeztünk ezért hűvösen, tárgyilagosan keresni, hogy vajon mi lehet az oka ilyen képet alkotni magyar csendőrökről. Tárgyilag csak nemcsak azért akartunk maradni, mert az írás legközvetlenebbül érint bennünket, hanem azért, mert semmiképpen se értettük, hogy ma, amikor sokkal inkább, mint valaha, szükség van az értékek megbecsülésére, azok egybefogására, azoknak a nemzet küzdelmébe állítására mindenütt, ahol a nemzet valahová eljutni akar, hogyan lehetett ezt leírni és megjelentetni?

Tárgyilag csak vagyunk akkor is, amikor magunkról úgy beszélünk, mint a nemzet egyik értékéről. Az érték mértékét nem vagyunk hivatottak meghatározni, annyit érzünk, hogy nem vagyunk a második sorban. Ezt mindenkinek tudnia kell.

Mi az oka mégis, hogy ilyen kép megjelenhetett a magyar csendőrökről?

Milyen öröm volt látni a múlt hetekben, hogy az ország első színházában úgy adták a csendőrt, amilyen. Milyen öröm volt a másik nagy színházban látni, hogy amikor a járőr megjelent a színen, a kötelességteljesítés kemény munkása jelent meg, az mutatkozott meg, aki az ország ezer községében és százezer négyzetkilométerében mindenütt egy: a törvény megtartatásának hűséges, fáradhatatlan, elismerés után nem szaladó, tökéletesen megbízható és feladatokkal súlyosan megterhelt őre. A nemzetnek olyan katonája, aki csak egyet ismer: megállás nélkül járni a bűn után és elébemenni a bűnnek és védeni, támogatni, előresegíteni a bajbajutottat.

Nélküle megállana a magyar élet.

Mindezt a csendőrökről nem mi mondjuk.

Ezt mindenki tudja. Miért akkor a csendőr ilyen szerepeltetése? Honnan indul ez és mit akar ez?

Anekdotázni, mulattatni akar?

De folytatódhatik-e ez tovább is? Lehet-e a magyar csendőrrel tovább is így írni? Lehet-e róla azt mondani, „mesélni“, hogy léha, hogy ereje a csizmája orrában és a fegyvertusában van és hogy mindene az ital?

Azoknak mondjuk ezt, akik felháborodva írtak hozzánk az elbeszéléseiről és a füzetes könyvtár kiadványáról és azoknak is, akik olyan szerencsések voltak, hogy nem olvasták ezeket. Azoknak mondjuk, hogy az orvoslás, a gyökeres és végleges orvoslás elérkezik, legyenek türelemmel és nyitott szemmel lássák meg az ilyen írásműveket, juttassák el hozzánk, akik szeretnénk, ha ezer szemünk volna, hogy figyelemmel tudnánk kísélni valamennyi nyomtatott betűt és meglátni a rólunkszólókat. Azoknak pedig, akiket illet, azt mondjuk: tisztában vagyunk azzal, hogy bíráltnak részesei vagyunk, kell is hogy legyünk, azért élünk a nyilvánosság szeme előtt, mint a közönség érdekeinek munkásai, szeretjük is a bírálatot, kihámozuk belőlük a javításunkra szóló magot, elvetjük azokat és termelünk is belőlük, de ez az „irodalom“ minden tárgyilagossággal szemlélő előtt nem más, mint ártalom, konkolyhintés, a toll hivatásának és leírt szó súlyának félvállról vevése, hamis vád!

Akkor is tiltakoznánk ez ellen, ha nem rólunk, hanem a nemzet más értékéről lett volna szó! Akkor is joggal kívánhatnánk, hogy ez azonnal és egyszersmindenkorra szűnjék meg!

Búcsú a temetőtől.

Írta: SZÖVÉRDY GYULA.

A temetőben senki sem járt. A nyári délután megrekkent csendje feküdt a sírokon. A kántor az elmúlt héten kaszáltatta a temetőt és a fiókokba rakott széná ott várta az elszállítást.

Tücskök daloltak a falu alatti réten.

A csendőrlaktanya gyümölcsöse mellett a hűvös árnyékban megállottam. A kert mellett vezetett el a temető útja. Az út két oldalán már a hegy lába kezdődött és azon sorakoztak szép rendben a sírok. Sokáig mendégéltem a girbe-görbe úton, mire megpillantottam apám sírját. A frissen hantolt sír megszire kiütközött a sok gyeperes halom közül. A sárga agyaggöröngyök ormósra hanyva várták az elsimító kezeket.

A vízmósás dombja körül növendék akácok sárgadoztak. Szegény apám dombélre került, pedig életében sohasem szerette a feltűnő helyet. Valamivel alább, a fagyalbokrok alatt pihent édesanyám nevelőapja. Életében keményöklű kálvinista pap volt. Cívódó, kemény természet. Apámra haláláig haragudott. Haragja okáról azonban sohasem beszélt senki. Ha apámat kérdeztem, valamivel kitért a válasz elől. Az anyám összeszidott, ha érdeklődtem felőle. A falusiak csak fejüket csóválgatták.

— Nem ártottuk magunkat mások dolgába, úrfi.

Titok maradt előttem a titok, ám rosszat sohasem hallottam az öregről apám szájából. Ha a vén pap szóba került, mindig tisztelettel emlékezett róla.

Lábtól apám sírja mellett, halott testvéreim pi-

A rehabilitáció.

Írta: DR. KOC SIS MIHALY, pécsi kir. törvényszéki bíró, egyetemi magántanár.

A büntetőjogban még mindig sok idegen szóval találkozunk. Bár igen jellemzően fejez ki magyar nyelvünk is minden fogalmat és tulajdonságot, mégis bizonyos idő, megfelelő mérvű alkalmazás kell ahhoz, hogy sok ideig idegen szóval jelölt fogalmat az idegen szót helyettesítő magyar szó is ugyanazzal a tartalommal fejezze ki, mint amilyennel kifejezte azt az idegen, a köztudatba átment régebbi szó.

A rehabilitációra megfelelő, legalább is a büntetőjogi köztudatba általános érvénnyel átment, magyar szavunk nincs. Értelmét a büntetőjogban csak körülírással fejezhetjük ki: „az elítélt visszahelyezése polgári és politikai jogainak gyakorlásába“, „a büntető ítélet hátrányos következményeinek megszüntetése“.

Magának a latin „rehabilitáció“ szónak betűszerinti értelme „újra habilis-sá“, „újra képessé“ tétele, tehát „visszaképesítés“-t jelent. — Ez a fogalom a büntetőjogban azt jelenti, hogy az illető elítéltet visszaképesítjük abba az állapotba, melyben volt akkor, amikor még megbüntetve nem volt. — Ebben a megvilágításban a „visszaképesítés“ már teljes, szabatos értelmet nyer amellett, hogy nem használunk idegen szót. Természetes, hogy amíg ennek a szónak ily büntetőjogi értelme a köztudatba legalább többé-kevésbé át nem megy, addig ez a magyar szó teljes sikerrel nem helyettesítheti az idegen rehabilitáció szót.

hente. Öt apró sírocska, közülök egyik sem érte meg a második esztendő.

Letértem az útról és nekivágtam a domboldalnak. A temető közelsége megfogta lelkemet. Minden idegszálamba befészkelődött az elmúlás gondolata. A temető különös hatását éreztem, amely alól élő ember nem szabadulhat.

A temetőben közelebb érzem magamhoz Istent. És Isten közelsége valami szorongó megnyugvás. Itt az élet céljai eltörpülnek előttünk, a halandó élet szürke síkba torzul, csak az örökkévalóság tűzét látja az ember.

Felérkeztem apám sírjához.

Érzéseimet nehezen tudnám leírni. Előttem heverték a darabos agyagrögök. Egyik-másikon fénylett az ásó nyoma a napsütésben. Nemsokára begyepesedik a sírdomb és földdé válik a föld. Földdé porlad apám, akinek vére bennem vérré vált, húsa húsomná termékenyült és hangja hangommá erősödött. Rajtam keresztül él tovább apám. Teste elporlad, de bennem él a teste. Önmaga porrá válik az isteni parancs szerint, belekeveredik a föld termékenységségébe, de hitét és vágyát rám hagyakozta.

Elfogódott hangon megszólaltam.

— Hát édesapám, elmegyek.

Hangom elhangzott, semmi válasz.

— Elmegyek.

A fiatal akácán tengelic mozgolódott. Tarka tollait borzolgatta csőrével. És ticegő szóval hívogatta röpködő fiait.

Újra hozzáfértem a búcsúzkodáshoz.

— Eljöttem búcsúzni, édesapám.

Megakadtam.

A büntetőjogban a rehabilitációnak a súlypontja és értéke azon van, hogy az elítéltet ama hátrányos következmények alól mentesítsük, mely következmények a bírói elítélésnek jogi következményei. Nincs azonban a köztudatban levő rehabilitáció tekintetében öntudatosan kiemelve az, hogy az elítélt elítélésének ama következményei alól is mentesíttessék, amelyek nem jogi, vagy törvényi természetűek. Már pedig a büntető elítélésnek ily következményei is vannak, e következmények is reánehazednek az elítélésre. Ezeknek a következményeknek a megszüntetése mellett is felhozhatók mindazok az indokok, melyek a jogi és törvényi hátrányos következmények megszüntetése mellett szólnak.

A rehabilitáció helyes megértéséhez szükséges annak a helyzetnek ismerete, amelyben az elítélt elítélés előtt volt.

Idevonatkozóan fővonásaiban a következőket emelem ki: Az egyén helyzetét az szabja meg, hogy az egyén a közösség számára értékes, hasznos, előnyös. Ez alatt a közösség, — mint általános megjelölés — alatt érthetjük a jogilag szervezett államot, a nyelv, a sorsközösség, a művelődés azonossága által egybekapcsolt nemzetet, vagy az azonos fajtához való tartozás által nyújtott keretet. — Az egyénnek ez az értéke adja számára azt a jogot, hogy igényelje saját egyéniségének, szellemi és vagyoni javának elismerését és védelmét, viszont az egyén a közösség részére köteles átengedni azokat az értékeket, amelyek személyében adva lettek és amelyek a közösség számára értékesek.

A sírhant rögein hernyó araszolt. Belekapaszkodott a barna rögóriásokba és biztos tudattal haladt az ismeretlen cél felé. Nem törődött velem, a hatalmas emberrel.

Hajamat szétkuszálta a szél.

— Isten áldja meg, édesapám — sóhajtottam. — Adjon könnyű nyugodalmat halóporában és bocásáson csendes álmot szemére.

Lent a faluban megszólalt a harang. Valaki meghalt, hirdette fennen. A harang szavára felrebent a tengelic az akácfáról.

A temető útján kaszás székely háladt. Bakancsával a hegy növekedő árnyékát taposta. Halk hangon felköszönt a sírhoz.

— Isten nyugtassa a tekintetes urat.

Ahogy a székely eltűnt a fordulónál, bevégeztem a búcsúzkodást.

— Elmegyek édesapám, elmegyek messzire. Kísérjen szerető áldása útam és segítsen támogató kezével a magasságból.

Halkan imádkoztam szavaim után. Végezetül felmarkoltam két maroknyi földet. És ezalatt a temetőt csendesen befedte a hegy árnyéka.

Otthon rövidre fogtam a búcsúzkodást. Az utolsó pillanatok évekké nőttek. Órámon alig mozgott a mutató. A nehéz percek rátelepedtek a szobára és mindnyájan nyomasztó súllyal éreztük terhüket.

Édesanyám mindegyre kisietett a konyhára.

— Valamit elfelejtettem — szólott vissza.

Néhányszor utánanéztem. Kint megtörtén leroskadt a konyhaasztal mellé és zokogott. Amikor be-

Aki már most a közösség elleni viselkedésével azt jelzi és mutatja, hogy ő a közösségnek nem jávára, de ártalmára van: kétségtelen, hogy az elveszíti igényét arra, hogy úgy értékelje és tekintse őt a közösség továbbra is, mintha sohasem adta volna bizonyosságát közösségellenes jellemének.

A rehabilitáció kérdésének lényege abban van, hogy aki a közösségellenes magatartásával a hibátlan értékelésre és a teljes megbecsülésre méltatlanná vált, attól a közösség véglegesen megvonja-e azt a lehetőséget, hogy egyéni érdekeit a régi keretekben érvényesítse, vagy nem. — A rehabilitáció maga pedig azt jelenti, hogy a közösség az egyéni érdekérvényesítést örökre nem tiltja, nem is korlátozza, sőt, bizonyos feltételek mellett azt abban a keretben engedi meg, mintha az illető egyén büntetve sohasem lett volna.

Kérdés azonban, hogy mi ennek a megítélésnek az indoka, az alapja?

Ha a már meglévő büntetőjogi tételes intézményeket nézzük, azokban is felfedünk olyan vonatkozásokat, amelyek arra utalnak, hogy a bűncselekmény törvényes következményei sem öröktartók, sőt, nem is véglegesek. Ilyen már maga a büntetés is, mely hosszabb-rövidebb ideig tart; ilyen a mellékbüntetésként alkalmazott politikai jogvesztés felfüggesztésének időtartamához kötött volta.

Ezek az intézkedések azon az alapvető büntetőjogi igazságon nyugsznak, mely szerint a büntetésnek nemcsak megtorlónak, de egyben emberségesnek, méltányosnak, általában a büntetőjog alapvető céljához mérten szükségesnek kell lennie. —

jött, mellém lépett és csomagot csúsztatott a zsebbe, ekképpen szólva:

— Vidd el fiam, ki tudja, mikor veszed hasznát.

— Majd csak megéledgelek.

— Idegenbe mégy, fiam.

— Magyarország nekem nem idegen.

— Idegennek néznek ott téged.

— Ugyan édesanyám.

Meleg kezével megsimogatta a fejem.

— Sokszor megcsalatozol, fiam.

Így érkezett el az indulás perce.

Döcögött a vonat... *

Az emberek álmosan végignyúltak a fapadon. Összetörődött életüket szorongatták egymáshoz. Savanyú izzadtság és sűrű füst nehezedett a kocsira. A szél néha kikapott néhány maroknyit a büzs levegőből, de mit sem segített a helyzeten.

A völgyek szájában apró székely falvak aludtak.

Az ablak mellé állottam és néztem az elfutó tájakat: állomások, hegyek, emberek összegomolyogtak előttem, összefolyt a táj, az idő és az ember. Valami végeláthatatlan tenger szélén tenyérszi klán bukdácsoltam egyedül. A vonat kereke fájdalomokat döccent minden sínkereszteződésnél.

Zsebkendőmet meglóbogtattam a vonat ablakából.

— Isten veletek.

Lelkemben tátongott a félelem szakadéka. Ez a szakadék elnyelte fiatal erőmet, utánaszédült bátorságom és hullott reménységem. Gyermekeimlékeim zajtalanul zuhantak a mélybe és temették a multat.

Hátam mögött sötét falu, előttem sötét jövőendő.

... És a sötétségből utánam integetett a temető.

Ezt az alapvető igazságot pedig nyilvánvalóvá teszi a fentiekben már megérintett az a követelmény, hogy *ha a bűntevő már alkalmas arra, hogy újra hasznos, értékes tagja legyen a közösségnek, akkor már nemcsak az illető elítéltnak, de magának a közösségnek is érdekében áll, hogy az elítélt újra bekapcsolódjék a közösség életébe.*

Van egy további tételes intézmény is, amely kapcsolatba hozható a rehabilitációval. Ez az elévülés. Ennek lényege az, hogy az elkövetett bűncselekmény üldözésének, vagy a kiszabott büntetés végrehajtásának szorgalmazása bizonyos időköz elteltével többé már helyt nem foghat. Éspedig abból az okból nem, hogy nem igazságos, nem indokolt, sőt céltalan volna bizonyos időmúlás után a bűncselekmény üldözését, vagy a kiszabott büntetés végrehajtását szorgalmazni. Ezt a büntetőtörvényünk (1878: V. t.-c.) miniszteri indokolása így fejezi ki: „egy már kihalt generáció idejében elkövetett cselekményt megbüntetni egy későbbi generáció által, mely arról mit sem tud, vagy alig hallott róla valamit, céltévesztett túlság volna s a nép szánakozását ébresztené fel inkább, mint a büntetés jogosságának, igazságosságának érzetét“.

Ebben az indokban fel kell ismernünk azt az elvet is, amely a büntetőjogi intézmény legmélyebb alapját a néplelek igazságossági és jogossági érzületében keresi és igazolja.

A tételes törvényünk fentemlített három intézményéhez fűzött vizsgálódás tehát arra vezet, hogy a tételeken meghatározott büntetőjogi következmények időbelileg és tartalmilag korlátozottak. Ha már most ehhez hozzávesszük a fent már kiemelt azt a körülményt, hogy büntetőjogi alapelvek szerint *az a helyes, ha a büntetett egyén csak addig lesz a közösségi jogok teljességéből kirekesztve, amíg a közösségnek ismét hasznos és értékes tagja nem lesz*; akkor megtaláltuk azokat az alapokat, amelyek előttünk a rehabilitációt, mint intézményt, indokoltá teszik.

A jelenleg érvényesülő büntetőjogi elvek közül a megelőzés gondolata is erősíti a rehabilitáció alapjait. A büntetőjog feladata ugyanis nemcsak a már elkövetett bűncselekmények megtorlása, de az elkövethető bűncselekmények számának csökkentése is. Tehát indokolt olyan intézmények létesítése, melyek ennek a hatásnak fokozására alkalmasak. Különösen pedig akkor, amikor arról van szó, hogy a visszaeséstől tartsunk távol olyan egyént, aki bűncselekményt már elkövetett. E felismerés körébe van beágyazva az a megfontolás, mely szerint: „Ha az egész büntetőjog legvégső célja a társadalom védelme, vagyis a küzdelem a bűnelkövetés és a büntetettek ellen, akkor a gyengejellelű és már a büntetőtörvénykönyvekkel összeütközésbe került egyénekben, akik azonban elkövetett bűncselekményükért megbűnhődtek s büntetésük kitöltése után új, rendes munkás élettel akarják kiengesztelni maguk iránt a megbántott társadalmat, az ilyen jótörekvésű emberekben az erkölcsi erő fokozása, a bűnrehabilitáló tényezőkkel szemben az ő ellenállási képességük edzése, a becsületes úton megmaradásuk lehető biztosítása egyik legfontosabb és leghatályosabb fegyver a bűnözés, különösen a visszaesés elleni küzdelemünkben.“ (Dr. Finkay Ferenc, nyug. koronagyógyász: Szemelvények, 23. lap.) Valamint a következő tanítás: „...együttal nem jelentéktelen fegy-

ver (a rehabilitáció) a visszaesés elleni küzdelemben, mert az egyéni értékükben érintetlen egyének vonalára helyezvén az egykor elítéltet, ezt erkölcsileg megerősíti a bűnözésre indító motívumokkal szemben.“ (Dr. Angyal Pál, egyetemi ny. r. tanár: A magyar büntetőjog tankönyve, III. kiadás, 543.).

A rehabilitáció alapjainak fejtegetése után pár szóval megemlítem, hogy a büntetőjog fejlődése során a rehabilitációnak különféle alakjai alakultak ki. Így beszélni kell *kegyelmi, törvényi és bírói rehabilitációról*. Az első azt jelenti, hogy az elítéltetés jogi következményeit az államfő kegyelmi ténye szünteti meg; míg a törvényi rehabilitációnál e következmények minden döntés nélkül, pusztán a törvény erejénél fogva szűnnek meg, a bírói rehabilitáció pedig abban áll, hogy bírósági eljárás után a bíróság döntésétől függ, hogy a rehabilitációt jelentő kedvezmény beáll-e, vagy sem.

Mint bevezetőmben említettem, a rehabilitációt a mi törvényeink nem ismerik. Évtizedek óta azonban úgy a szakirodalomnak, mint az egész magyar közvéleménynek egyhangú az a kívánsága, hogy a rehabilitáció nálunk is törvényben szabályoztassék. Ezt a kívánságot óhajtotta teljesíteni törvényhozásunk akkor, amikor a m. kir. igazságügyi miniszter úr még 1914 július 21-én az országgyűlés elé terjesztette a törvényjavaslatot „a büntető ítélet hátrányos következményeinek megszüntetéséről“. Ez a javaslat hosszú és gondos előkészítés eredménye volt. A hamarosan kitört világháború miatt a javaslatból törvény nem lehetett. Azóta a törvényhozás más irányú elfoglaltsága miatt a rehabilitációval nem foglalkozhatott. Remélni lehet azonban, hogy a tudományos életnek, a büntetőjogi közvéleménynek, de általában az egész magyar társadalomnak ezt az egyöntetű, évtizedes kívánságát a magyar törvényhozás teljesíteni fogja és törvényeink sorozata, de az egész magyar jogi élet maga is egy új magyar törvénnyel lesz gazdagabb.

Röviden ismertetem az 1914. évi javaslat lényegesebb rendelkezéseit. A javaslat a rehabilitációnak mindhárom alakját ismeri. A bírói rehabilitációt a 3 évnél nem súlyosabb fegyház, vagy börtönbüntetés esetén engedi meg. További feltétel: az elítélt kérelme a rehabilitáció bírói kimondása iránt: a próbaidő eredményes eltelte (büntetett, vagy fogházas szándékos bűncselekményt nem követett el); kifogástalan, rendes és munkás életmód folytatása; két év óta állandóan ugyanott tartózkodott; a kárt megtérítette, vagy igyekezett megtéríteni. A törvényi rehabilitációt tüzetesen megjelölt feltételek mellett fiatalok elítéltek javára engedi meg. Míg a kegyelmi rehabilitációt az államfő akkor engedélyezheti minden korlát nélkül, amikor a bírói vagy törvényi rehabilitációnak helye nem lehetne.

Fentebb már említettem, hogy a teljes rehabilitációnak magában kell foglalni nemcsak a hátrányos jogi következmények megszüntetését, de az elítéltnak a közvélemény, a társadalom értékelése szerinti visszaképesítését is. Ugyanis:

A bűncselekmény nemcsak jogi fogalom, amelyel csak a hatóságok foglalkoznak, hanem társadalmi jelenség is, amelynek kihatása éppen ezért eljut az egyes emberekig, az egyes társadalmi rétegekig; következképpen a büntettest az egyén, a társadalom is „elítéli“, vagy „felmenti“. Ebből folyóan, hogy az „elítéltetés“ itt se maradjon örö-

kös, hogy a kiengesztelődés, a megbocsátás itt is helyet találjon magának, szükséges, hogy a tudatosan gondolkodó egyén, vagy az érdekeire féltve gondos társadalom, vagy annak valamely rétege is ismerje és gyakorolja a kiengesztelődés, a megbocsátás érzelmeit, sőt, felismerje a jelentőségét a „megbűnhődött“, „a megtért“, az újra hasznossá vált embereknek. Természetes, ez nem jelentheti azt, hogy azt az embert, aki egyszer — éppen talán igen súlyos esetben — a bűnelkövetéssel teljes megbízhatatlanságot, sőt, káros jellemet mutatott, egyéni és társadalmi életünkben azonosan bíráljuk el azzal az egyénnel, aki egész életében hibátlanul bizonyult. Viszont adott esetekben módot kell találnunk arra, hogy az egyéni és társadalmi érdekek megóvása mellett a megbűnhődött egyént egyrészt van erőnk, másrészt van emberiségünk „visszafogadni“.

A megalkotandó rehabilitációs törvényünk kétségkívül csak akkor lesz hatékony valóban a magyar lélekben, érzésekben és akarásokban élő, ha azt az egyének és társadalmunk részéről öntudattal párosult megértéssel; bátorsággal társult kiengesztelődéssel fogadják.

Az alkohol szerepe baleseteknél.

DR. BEÜTHY KONRÁD törvényszéki orvos, Pécs.

Az alkohol hatása többé-kevésbé mindnyájunk előtt ismeretes; hiszen már az elemi iskolában figyelmeztetik a tanulókat az alkoholhatásra fali képekben (Józan Miska 20 éves korában, Részeget Pista 32 éves korában, stb.), társadalmi egyesületek állanak az alkohol-ellenes küzdelem szolgálatában, hallunk vagyoni tönkremenetelről, tanúi vagyunk közbotránykozásnak, családi békétlenségnek, teljes elzúllásnak, számtalan bűncselekménynek, aminek az alkohol az okozója; s mégis azt kell mondanunk, hogy az alkoholfogyasztás folyton nő, dacára a lassú, de fokozatosan romló gazdasági helyzetnek. Az alkoholfogyasztással pedig párhuzamosan nő az elkövetett bűnök száma is. Az alkoholos állapotban elkövetett testi sértések 59%-a vasárnapra, az összes büntettek 43%-a vasárnapra, 18%-a hétfőre, 16%-a pedig szombatra esik. Az Országos Társadalombiztosító Intézet kimutatása szerint a munka közben elszenvedett balesetek legnagyobb száma hétfőre, illetve ünnepnap utáni munkanapra esik.

Az idült mérgezések közül az alkoholtól van legnagyobb szerepe. Az emberölésnek és a halállal végződő testi sértéseknek 85%-a kocsmázás után történik. A bíróságokon, a boncasztalon és az elmeklinikákon aztán még szomorúbb képet kapunk az alkohol hatásáról.

Az alkohol: méreg, ami az embert előbb-utóbb testileg-lelkileg tönkretetheti.

Az ember testének jelentékeny részét fehérjék alkotják. Az alkohol a testnek a fehérjéjét kicsapja, vagyis elroncsolja, tönkreteszi ezt a becses anyagot s így az egyes szervek működésre képtelenné válnak. Emellett az alkohol vizet is von el a szervezetből. Az alkohol a testünket alkotó sejtek falán nagyon könnyen keresztüljut, s éppen azért nagyon könnyen felszívódik a szervezetbe. A gyomorba került alkohol, ha nagyon töményen kerül oda, a nyálkahártyát izgatja, ami égető érzésben nyilvánul

meg. Ha aztán gyakran iszik az ember, annak súlyos gyomorhurut lesz a következménye. Kis mennyiségben az alkohol csak gyenge izgalmat okoz a gyomorban, fokozza a gyomor nedvének az elválasztását s akkor az embernek jó étvágy-érzése támad s innen terjedt el az az általános, de rossz szokás, hogy étkezés előtt étvágygerjesztő pálinkát kell inni. A gyomorba jutott alkohol felszívódik, s erre fel a bőrnek a véreire kitágulnak s ez kellemes melegérzésben nyilvánul meg; nedves, hideg időben tartózkodók a hideg ellen pálinka, vagy más alkoholos folyadék ivásával védekeznek. Ez azonban valójában nem helyes eljárás, mert hiszen hidegben a bőr erei éppen azért húzódnak össze, hogy szervezetünket a veszedelmes hővesztéstől megvédjék, s hogy így ne hűljünk le túlságosan. Ha most alkohollal mesterségesen kitágítjuk bőrünk véreireit, akkor muló jóérzésért meglosztjuk szervezetünket a hideg elleni védő berendezéstől, attól, amit az Úristen rendelt számunkra. Ilyenkor az alkohol kitágítja az ereket, a vérnyomás csökken, majd meg fokozódik a lélegzés, de nagy adagban a lélegzés lassú, felületes lesz, az ember elkékül s mérgező adag után meg is áll a lélegzés, az ember meghal. Bizonyos dolog, hogy az alkoholfogyasztásnak rosszul magyarázott hatása is hozzájárul annak nagymértékű fogyasztásához. Attól függően, hogy vajon *pihent* vagy *fáradt* ember iszik alkoholt: a munkát különböző módon befolyásolja. *Pihent* izomnak a munkabírása alkohol élvezetre csökken, az *elfáradt* izomzatú ember munkaképessége jelentékenyen fokozódik és pedig azért, mert az alkohollal a munkabírás új forrását bocsátjuk az elfáradt izom rendelkezésére és az agyra való hatása következtében az elfáradás érzése is később következik be. Így aztán meg is lehet magyarázni a rövid ideig tartó nagy erőfeszítéseket. *Tartós*, nehéz izommunkát azonban alkohollal nem lehet elérni, mert az alkohol hatása egy idő múlva éppen az ellenkezőbe csap át. Azokból a vizsgálatokból, amiket menetelő katonákon végeztek, kiderült az, hogy alkohollal tartott csapatok sokkal kisebb munkabírásúak, mint azok, akik nem kaptak alkoholt. Ennek pedig az az oka, hogy az alkohol az agyat bódítja, ami aztán fáradtságra, álomosságra vezet. Jól tudják ezt tapasztalatból azok, akik sportversenyre készülnek s ezért aztán tartózkodnak is a szesz italoktól.

Ha munkásokat megkérdezzük, hogy miért térnek be unos-untalan a kocsmába, akkor azt halljuk, hogy az alkohol jó, mert ép úgy táplál, mint más étel. Ez pedig nem igaz. Az alkohol nem tápanyag. A szervezet az alkoholt nem tudja úgy felraktározni, mint pl. a zsírt, hanem elégeti azt, akár van rá szükség, akár nincsen. Minthogy pedig az alkohol mérgező, azért, mint tápanyag, számításba sem jöhet. Mérgező az alkohol azért, mert szervezetünk összes sejtjeibe behatol s azok működését gátolja.

Az alkohollmérgezés lehet *heveny* és *idült*. A heveny mérgezést ittasságnak, részegségnek szokták nevezni. Mindenki előtt ismeretesek ezek a tünetek, azért még sem tartom feleslegesnek, hogy azokat röviden összefoglaljam. *Heveny* alkohollmérgezéskor a szellemi és mozgási tevékenység rövid időre felélénkül. Ebben a felélénkülésben azonban fogyatkozások is találhatók, amelyek abban nyilvánulnak, hogy a felfogás és megjegyzőképeség csökken, a gondolkodási műveletek minőségének és tartalmának lazasága következik be, egyes mozgások és cselekedetek

részletei elsikkadnak, vagy hiányos formában jelennek meg; ezek a hibák az alkoholfogyasztás után 2 nap múlva is kimutathatók. A heveny mérgezésben az ember fecseg, kedélyeskedik, élcel, ok nélkül nevet, úgy érzi magát, mintha egész lénye megkönnyebbült volna, jóérzés szállja meg, önérzete emelkedik, önszemélyéről többet hisz és tud, magát testileg, lelkileg erősebbnek érzi, s bizonyos hatalmasági vonás vesz erőt rajta. Lelki gátlásai csökkennek, nyugtalanná lesz és eme nyugtalanság miatt minden behatásra könnyebben és közvetlenebbül, gyorsabban reagál, sokszor már olyankor is, amikor cselekvésének irányát a helyesség, célszerűség szempontjából helyesen meg tudná ítélni. Alkoholhatás alatt az ember nem következtet, tehát nem cselekszik megfontoltan. Mindez aztán azt eredményezi, hogy az alkoholos emberre azok a korlátok, amiket a társadalmi rend, az erkölcsi érzés, s az egymással érintkező emberek szokása felállít: megszűnnek s olyanokat cselekszik, és beszél, amik nem ütnek meg a józan felfogás mértékét. Az ittas ember minden tartózkodás nélkül fecseg ki magándolgokat, hivatalos titkokat, elhamarkodott ítéleteket mond fontos ügyekben, kritika nélkül nyilatkozik személyekről, dicsekvővé válik, ellenmondást nem tűr, a legcsekélyebb okra is erőszakosan reagál, legjobb barátaival összetűz, megjelenik olyan helyeken, ahová józan állapotban restelt volna belépni, egy gondolat, a mások részéről nyert könnyelmű tanács elég ahhoz, hogy mindez tetté váljék, nyilvános helyen lármát csap, könnyen követ el kihágásokat (hatóság, közcsend, közrend, szemérem, közbiztonság ellen, stb.), gyakran fordul elő lopásra és gyújtogatásra való hajlandóság is.

Mindez, amit eddig elmondottunk, az alkoholélvezet *izgalmi* szakára jellemzők. Rögtön ezután, de minden éles határ nélkül következik a második, a *bénulási* szakasz, amikor is az ittas ember halgattaggá válik, félrevonul, elmélyed, elérzékenyedik, talán sír is. A beszéd nehézkessé lesz, a nyelve nem forog, egyes szavakat hiányosan, bizonyos szótagok összevonásával, akadozva ejt ki, gyakori a szótagok és a szavak elsiklása, néha félrebeszél. Járása, kezeinek mozgása rendezetlenné válik, jobbra-balra, előre-hátra dülöng, az egyensúly fenntartása céljából a levegőben kapkod, támaszt keres, írása remegővé válik, a hozzáintézett kérdéseket nehezen fogja fel, rendszeres elmemunkája lomha, hézagos, emlékezőképessége hiányos, gondolatait csak tökéletlenül fejezi ki s nem találja meg a megfelelő kifejezést. Arca halványává válik, szemei beesettek, homloka izzad. A gyomor alkoholos izgalma miatt émiyégése van, hány, ökröndözik, lefekvéskor vagy a szem lehunyásakor olyan érzése van, mintha az egész szoba forogna vele, az ágy bizonyos tempóban emelkedik és süllyed. Végre is a bénulási tünetek annyira fokozódnak, hogy az ember öntudatát elveszti, összeesik vagy mély álomba merül, amikor is arczíne fakó, érverése gyors, könnyen elnyomható, légzése felületese, nehéz lesz, vizeletét, székletét maga alá ereszt. Néha az ilyen állapot halállal végződik. Ha aztán az ember magához tér, kábultnak, lehangoltan érzi magát, bágadt s egy időre szellemi és testi munkára képtelennek érzi magát, fejnyomása van, majd meg nagyfokú gyomorizgatottság jelei lépnek fel nála (hányás, böfögés, ökredezés, stb.).

Az ilyen alkohol-mérgezést önvádás szokta követni, megszólal a törvények törvénye: a lelkiismeret szava, szemrehányást tesz magának az ember a lefolyt események miatt, undorral gondol a szesz italokra s fogadást tesz, hogy ilyen többet nem fordul vele elő. Ha aztán gyakrabban történik meg az alkohollal való visszaélés, öngyilkossági gondolatok, cselekedetek következnek az életuntság miatt.

A részegségnek a lefolyása nem mindig ilyen egyforma. Vannak olyan emberek, akiknél a kezdeti izgalom be sem következik, különösen egyik vagy másik alkoholtajta használata után, hanem mindjárt elálmosodnak. Majd meg másoknál az izgalmi szakasz nagyon heves és hosszantartó; ezek az emberek az izgalmi szakban nagy mozgási és cselekvési nyugtalanságot árulnak el, indultak, fékezhetetlenek. Ez már nem egyszerű, hanem *kóros* részegség. Erről még később szólnunk. A bénulási szakasz is lefolyhatik az eddig mondottaktól eltérően, mert ez a szakasz egyeseknél még akkor sem következik be, ha olyan sok szeszt ittak, amely mennyiség másoknál feltétlenül előidézi a bénulásokat, majd meg ezek a bénulási szakaszban egyszerre kijózanodhatnak, az öntudatzavar és a bénulás hirtelen eltűnhetik valami heves harag vagy félelem hatása alatt, amit kocsmái verekedéseknél sokszor lehet látni, csak — sajnos, — ezeket a tüneteket mindig rosszul értékelik.

Egyszerű lerészegedésnél is előállhat az az állapot, amit alkoholos, ködös állapotnak nevezünk. Jellemző erre az, hogy a részeg ilyenkor szabadon cselekszik, cselekedete *látszólag* teljesen észszerű, de a történetekre később egészen homályosan, vagy egyszerűen nem emlékszik. A tanúk ilyenkor mindig azt vallják, és a bírák hajlanak arra, hogy a tanúk bemondását elfogadják, hogy „dehogy volt olyan részeg, hogy ne tudta volna, hogy mit csinál! Hiszen egészen okosan, így meg úgy cselekedett, ha pedig részeg lett volna, nem tudott volna így cselekedni“. Nem minden orvos ismeri az alkoholnak ezt a sajátos hatását s csak a törvényszéki orvos igen óvatos kikérdezés után állapítja meg a ködös állapotra jellemző emlékezhányat. Fontos tehát tudni a nyomozónak azt, hogy ilyen van s ne akarja mindenáron tagadásba venni az iszákos ember ezirányú állítását. Gyakran lépnek fel ilyen ködös állapotok alkoholélvezet után eskóros (epilepsiás) rohamokban szenvedőknél. Ezek az emberek ingerlékenységükben maguk keresik az alkoholt, ködös állapotukban pl. elbolyonganak, majd alkoholos ködös állapotukból magukhoz térve: hazamennek, visszatérnek. Gyakran nem ér semmit sem a tanúknak vagy a sértettnek az a vallomása, amit az alkoholos emberre vonatkozólag tesznek, mert figyelmen kívül hagyhatnak tüneteket, apróságokat, amelyek szakértő ember szemében nagyon fontosak a részegség, a ködös állapot elbírálásánál. Természetesen, ismerni kell ezeket a nyomozónak is, hogy jelentésében minden kitétel megállja a helyét. Sohasem volna szabad hiányoznia annak a megemlítésnek, vajjon az illető alkoholos szülőktől származik-e, nem szenvedett-e el koponyasérülést valamilyenkor; ezek a körülmények is nagyon sokat számítanak adott esetben az alkohol-hatásban. Vannak ugyanis alkohollal szemben kevésbé ellenálló egyének is, akiknél aztán a részegségnek a lefolyása az említett módon történik.

Eme ismertetés céljának megfelelően a heveny alkoholmérgezés szerepét ismertetem *közlekedési balesetekkel* kapcsolatosan s később térünk ki az idült alkoholmérgezésre.

A nagyfokú motorizálódással kapcsolatban a közlekedési balesetek száma emelkedőben van. Hivatásos és nem hivatásos gépkocsivezetők, motorke-rékpárosok, repülők, biciklisták, de a gyalogos járókelők közlekedési baleseteivel kapcsolatban, majd meg a műhelyben, gyárakban mind nagyobb szerep jut a heveny alkoholélvezetnek. Az ilyen heveny alkoholmérgezést mindenki könnyen megismeri. Sokkal veszedelmesebb azonban ebből a szempontból az az alkohol-mennyiség, amikor az emberen, annak magaviseletén, mozgásán nem látszik meg a nyilvánvaló alkoholhatás. Amíg nyilvánvaló alkoholmérgezés, részegség esetén azonnal megteszik a szükséges intézkedéseket, hogy a veszedelmet elhárítsák, addig nem nyilvánvaló esetekben a szeszese emberek jönnek-mennek, cselekszenek és így áll elő a szerencsétlenség a központi idegrendszernek ama zavara miatt, amit már elmondottunk s amit még el fogunk mondani. Alkoholos állapotban elkövetett cselekményeknél a terhelt mindig céljának megfelelően tagadja (pl. gázolásnál), vagy állítja az alkoholélvezetet (testi sértéseknél, stb). Legtöbbször azt halljuk, hogy „olyan részeg voltam, hogy nem tudom, hogy mit csináltam“, közlekedési baleseteknél megfordítva van a dolog, ott a terhelt mindig azt állítja, hogy egyáltalán nem volt részeg s hogy a szerencsétlenség nem is az ő hibájából származik, hanem a sértettétől.

Sajnos, úgy áll a dolog, hogy ezeknek a tisztázásánál a nyomozó elsősorban csak azt kutatja, hogy mennyi alkoholt fogyasztott a terhelt, figyelmen kívül hagyja azt, hogy ugyanazon mennyiségű alkohol más és más hatást vált ki különböző emberben, figyelmen kívül marad az is, hogy vajjon a terhelt alkohollal szemben ellenálló-e, vagy sem. Vagyis: az alkoholhatás elbírálásánál nem lehet egy és ugyanazon mértékkel mérni.

Külföldön és pedig Európában csaknem mindenütt egészen más módszer szerint járnak el a hatóságok az alkoholos befolyásoltságot illetően, mint nálunk. Van egy módszer az alkohol mennyiségének a meghatározására, amellyel módunkban van az elfogyasztott alkohol mennyiségét egészen pontosan megállapítani. Erre most nem térek ki, csupán csak egy összeállítást akarok ismertetni, amelyből kiviláglik, hogy nincsen az alkoholnak olyan kicsiny mennyisége, amely az észrevevést és a felfogást ne módosítaná. (Észrevevés alatt az embernek ama sajátosságát értjük, hogy érzékszerveivel észlelt dolgok benne tudatosakká válnak, amikor is az ember valamit felfog, megért s amikor a látott és hallott dolgokról magunkban meg tudjuk állapítani, hogy ez már ismeretes előttünk). Az észrevevéshez tiszta öntudat kell. Alkoholhatás alatt ez a tiszta öntudat nincsen meg és pedig annál inkább nincsen meg, minél több alkoholt fogyasztott valaki. Különösen veszedelmes az alkohol fogyasztás akkor, amikor valaki fáradtnak érzi magát s hogy munkáját folytathassa: alkoholt iszik.

A törvényszéki orvosi kutatásoknak egyik eredménye az, hogy olyan módszert dolgozott ki, amelynek segítségével egészen pontosan meg tudjuk állapítani, hogy valakinek a szervezetében mennyi az

alkohol, tehát következtetést tudunk vonni ittassága fokáról is. Eddig általában azt mondtuk, hogy az ember vérében — részegség alatt — az alkoholtartalom körülbelül 3%. A nemrégiben kidolgozott módszer azonban bebizonyította azt, hogy az a mennyiség rendkívül nagy és hogy jóval kevesebb az az alkoholmennyiség, amely az embert részeggé teszi. Kb. 1/15 része annak, amit eddig hittünk.

(Folytatjuk.)

Portyázás.

Egy tizennégyéves fiatalember előtt lelepleztük a serifet, meg a kovbojt, azonfelül a gengsztert is. Megmagyaráztuk, hogy a serif nem más, mint aféle falusi rendőrbíró, a kovboj társadalmi helyzete azonos a mi marhahajcsárunkéval, a gengszter pedig, magyar nevén, közönséges bűnöző, gyilkostól a csem-pészig rangsorolva. A gyerek előbb nem hitte, majd bővebb magyarázatra kénytelen volt elfogadni a leleplezést és attól fogva nem olvas serif-ponyvát.

Csak addig tartott a tekintély, amíg a maga regényes képzeletében ezek az idegen alakok honi versenytársakkal össze sem hasonlítható hősként éltek. Mihelyt csordásról, meg kapcabetyárról lett szó, megszűnt az érdeklődés. Ami hazai, az már nem érdekes. Valamikor Genovévák, Rózsa Sándorok és Nobodi mesternyomozók ki tudták elégíteni a regényes népi képzeletet, ma már csak Big Bill legény a talpán. Ő a Hős, ő menti meg a Zord Sziklán búsuló Szőke Tündért s közben csak úgy félkézzel visszamaszkál a Niagara, másik kezével pedig kilövi a repülő fecske szájában vergődő légy balszemét. Mi az Big Billnek?

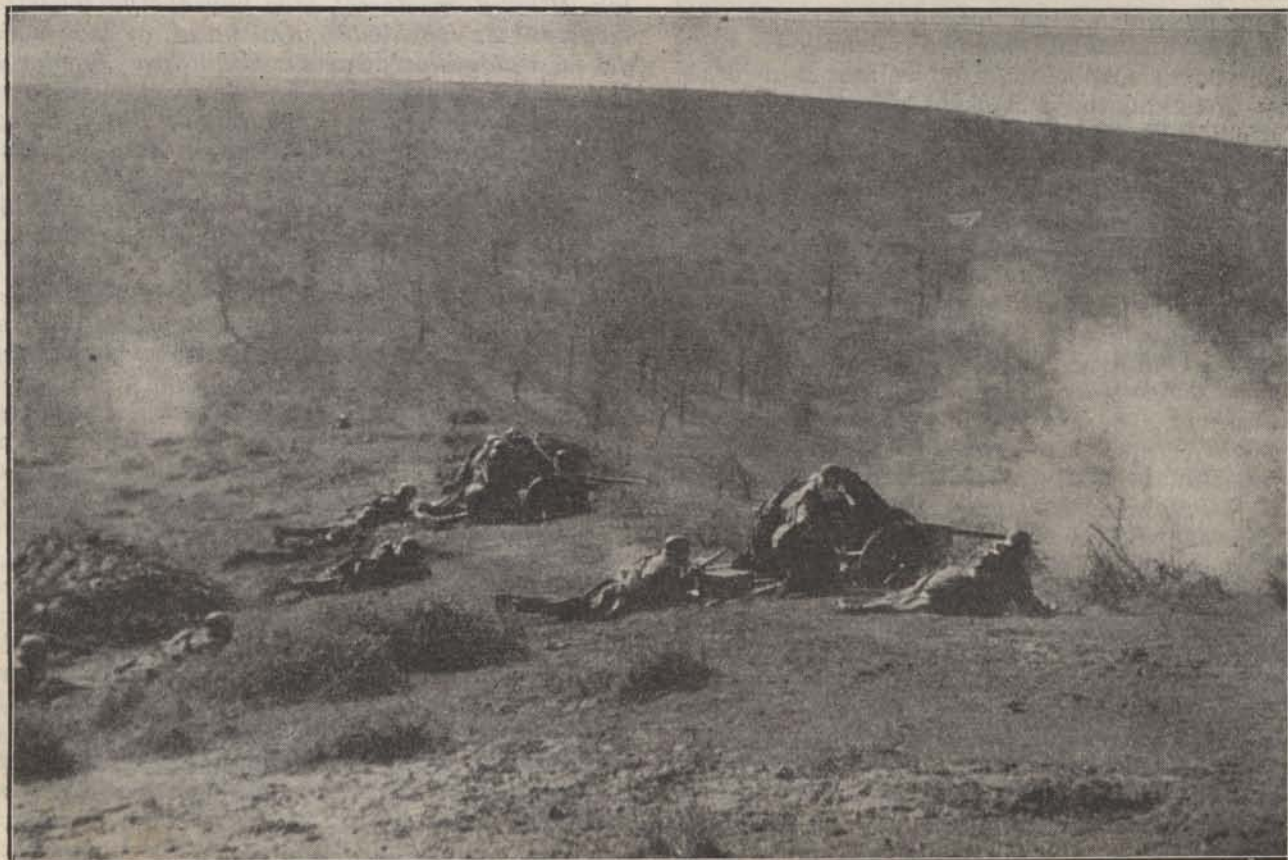
Ez kell a magyarnak! Élelmes írósuszterek és még élelmesebb ponyvakiadók ezért özönlik el a világot seriffel, meg kovbojjal. Cifra címlapon nagykalapos, tarkanyakkendős, bajusztalan, idegen arc mered pisztolyával a járókelőre annyi példányban, hogy nem lehet kikerülni. Egy tízfilléres az ára, de ez csak az első betét, mert sokkal többbe kerül ez a serifmánya, pénzben nem is lehet kifejezni az árát.

Mekkora seprő kell ennek az irodalmi szemétnak? Mikor kerülhet ez is sorra? —, ma még nem tudjuk. De hogy sorra kerül, biztos. Minden seprő alá kerül, ami idegen és buta, avagy tulságosan is okos abban az irányban, hogy idegenimádatlaltelítse magyar fiatalok lelkét és képzeletét. Divattól a szellemi termékig, fűlig vagyunk ebben a külföldbűvületben s hogy micsoda károkat csinál ez, csak akkor látjuk majd, amikor megszabadultunk ezektől a hatásoktól. Célszerű azonban addig is megtenni, amit a magunk kis egyéni hatáskörében megtehetünk, így például tűzbevéghatjuk fiaink kezéből

Honvédeink

Vitéz Thassy-Plávenszky őrgy. felvételei.

Honvédeink*Bálint tthts. felvételei.*

A jövő honvédei.

Bálint tthts. felv.

ezeket a serifes hülyeségeket. Ha már mindenáron kaland, vagy gaztett érdekli a fiatalembert, olvassa magyar eredetiben a mi tanulságos nyomozásaink rovatát. Kovács Béla is van olyan legény a bicskájával, mint Big Bill a Colt-pisztolyával.

Nem hárman, hanem négyen valának a menekülők. Berlintől futottak Budapestig s itt megértő otthonra leltek. Naponként könnyűszerrel koldultak össze a gazdag zsidó budapesti körökben két-háromszáz pengőt. Értsük meg: nem havonként, hanem naponként százakat. Csak az útlevelet mutatták fel bizonyos személyi adatok hangsúlyozásával és mint nálunk mondják, dőlt hozzájuk a pénz.

Dúskezű adakozók gazdag koldusairól költött régi meséjének hinné az ember, ha nem a rendőri rovatban olvasná. Háromszáz pengőért nálunk legalább egy hónapig kell kemény munkát végezni, ezek a „közsajnált” hontalanok pedig, napisétáért kaptak ennyi pénzt.

Semmi közünk senki pénzéhez, de azért erről mégis eszünkbe jut a csongrádi kubikus, meg a többi pénztelen magyar. Olyan ordító-szédítő ellentét mutatkozik meg ennél a napi háromszáznál a fővárosi aszfalt, meg a magyar ugar pénzcsináló képessége között, hogy mint az egykor elkövetkező események egyik magyarzatát és okát, meg kell magunknak jegyeznünk. Napi háromszázzal egész falu éhes gyermekét lehetne jóllakatni, hát a Berlinből, vagy ki tudja, igazából honnan menekülő világcshalóktól

őszintén és nagyon sajnáljuk ezt a tömérdek pénzt. Ugyan, hány ilyen menekült kujtoroghat most magyar földön? És mekkora lehet az a summa, ami ilyen bőkezűen vándorol a zsebükbe? Kik ezek az emberek, mi közülük a gazdag adakozókhöz, honnan a joguk, hogy ebből a magyar munkát jelentő pénzből végigdorbézolják a fővárosi vendéglőket?

Hogy nekünk csendőröknek mi közünk ehhez? Azonfelül, hogy mi is magyarok vagyunk, még az a közünk is van ezekhez a világcsavargókhoz, mivel-hogy többnyire nem elég nekik az ajándékpénz, hanem lopnak és csálnak hozzá. Ez a négy budapesti dédelgetett vendég is belefáradt a járkálásba, kevés volt a napi háromszáz, nekik egyszerre, de főleg kényelmesebben kellett harmincezer és ezt a harmincezeret ravasz lopással meg is szerezték. Az már humorérzékükre vall, hogy ugyanabból a körből loptak, ahonnan a háromszázakat kapták. Mivel azonban a büntetőtörvények a humort és a költői igazságszolgáltatást ezen a téren nem ismerik el, célszerű ezeket a vendégeket — mint nagyon veszedelmes elemet — minél sürgetőbb csendőrszemmel nyomonkísérni. Van belőlük az országban, különösen annak bizonyos részein annyi, mint a kutyaiban a bolha.

Budapesti mozik műsorában olvassuk: Admirál, Atrium, Broadway, Apolló, Capitol, Casino, City, Elit, Forum, Hollywood, Kultur Lloyd, Odeon, Olympia, Omnia, Orient, Palace, Pátria, Phönix, Rádus, Rialtó, Royal, Apolló, Savoy, Scala, Simplon, Studio, Tivoli, Vesta.

Ezek nem külföldi filmcímek, hanem a magyar mozik nevei. Ha fel akarnánk sorolni a szállodák, biztosító cégek, más kereskedelmi vállalatok ilyen idegen címsorát is, ülhetnénk estétől reggelig az írógépnél.

Ha pedig nemcsak a főváros, hanem az egész ország ilyen idegen címtárát próbálnánk összegyűjteni, könyvet adhatnánk ki belőlük. Mert ezen a téren nem hagyta magát a kisváros sem. Ha Mezőnádason szálloda épül, legkisebb rangja annak is a Royal, Imperial vagy bármi, csak magyar ne legyen.

Alig hisszük, hogy Árpád fejedelem azzal az elhatározással lépett volna át a Kárpátokon, hogy ami „gründolás“ azután ezerévig és újabb ezerig ebben az új honban lesz, az ősök szókincséből nevet nem kaphat. Sőt az sem valószínű, hogy Nagy Lajosnak, meg a későbbi királyoknak mindenáron Savoy és Simpon elnevezésű neonsövek világítottak a haza naggyátétele körüli képzeletükben és hevüléseikben.

A kurtanemesek, grófok, jobbágyok szintén nem gyanusíthatók ilyesmivel. Ki marad hát a magyar nemzet minden rétegéből és korszakából, aki ezeket a neveket magával hozta? Senki.

Ezek a nevek azonban mégis itt vannak, valakik tehát hozták őket. Talán a Miki egér tette be a cipőnkbe egy magunkfeledte Mikulás-éjszakán? Talán, de az is lehet, hogy mások hozták. Ugyan kik? És miért?

Két majom a hamburgi állatkertben összeveszett azon, melyikük játsszék a kismajommal. A veszekedés vége az lett, hogy a kismajmot odavágták a ketrec falához s az belepusztult a vitába, vagy azt is mondhatnánk, az öregek szeretetébe.

Merje még ezután mondani valaki, hogy az ember nem a majomtól származik! Ez a majomtragédia határozottan emberi vonás azzal a különbséggel, hogyha emberek csinálják, nem írják róla az ujsá-

Őszi portyázás.

Lengyel fhdgy. felv.

gok, mert a majom érdekesebb. Pedig bizony írni lehetne arról sokat, hogy emberek, szülők veszedése hány és hány gyermeket vág oda az életketrec falához. Három házaspár közül kettő egyáltalában nem gondol arra, hogy civódásuk nem nekik árt, hanem a gyermeknek. Nemcsak azért, mert a civódás megrendíti a család anyagi és egyéb létalapjait, hanem azért is, mert ami keserűség a gyermek lelkébe a szülők torzszalkodása miatt csöppen, egész életén végigkíséri, mint valami kísérteties árnyék. Ezekből a gyermekkori emlékekből, benyomásokból nincs felejtő gyógyulás. Árvizet, tüzet, háborút, szegénységet, mindent kihever a gyermeki lélek, de a szülők egymásnakrontását soha. Morózus, kedélytelen, rosszindulatú, emberkerülő, bátoriatlan, hitetlen emberek ilyen gyermekkori benyomások miatt lettek nagyon gyakran azzá, amivé lettek. Hiába az egyébként önfeláldozó, gondos nevelés, a szép ruha és krémesek tömege, a gyermeket egészséges, egyensúlyozott lelkű emberré csak a szülői ház békessége, okos szeretete teheti.

Azért mondjuk, hogy okos szeretet, mert tud a szeretet buta, sőt bűnös is lenni. Néha annyira vak, hogy pusztít, mint a tornádó. Nem törődik azzal, hogy a szeretett érdeke mit követel, hanem vakon éli a maga öncélú, önző életét az ilyen szeretet. Enyhébb formájában majomszeretetnek neveztük eddig, de a hamburgi eset óta alighanem más nevet kell neki adni. Szenvedélyesebb alakjában pedig a vak szeretet koponyaalapú törést és az egyéb bajok egész légióját zúdítja a szeretett lényre.

Körülbelül az lehet az igazság, hogy a szeretet csak annyit ér, amennyit használunk vele annak, akit szeretünk.

Szeptembert irunk és a bőrünk fehér maradt. Sem pihenődünk, sem napsugarunk nem volt hozzá, hogy megbarnuljon. A tél embertelen fagyot, a nyár végehosszanélküli esőt, hűvöset hozott. Így megyünk neki az ősznek s az újabb télnek, de azért nekimegyünk így is.

Talán az időjárás is meg akart minket menteni a kánikula lomhaságától. Csípős éjszakák éberré tették az álmunkat, hűvös napok rugalmassá a mozdulatainkat. Éberség és rugalmasság az a valuta, ami újabban az arany helyébe lépett. Most nem lehet kánikula, nincs pihenés, méltó szenderegés nyári felhők alatt. Az idén ez elmaradt és elrohant fejünk fölött a nyár nélkül, hogy nyár lett volna a maga meleg, puha, szundikáló hangulatával.

Lehet, hogy véletlen, de az is lehet, hogy felsőbb hatalom intő uja ez a kötelességek felé, melyek részben mögöttünk, de oroslánrészben még előttünk vannak. Nap, te kedves, máskor olyan dúsán melengető utitársa a csendőrnek, mi megértettük idején intelmedet, éberen és rugalmasan megyünk bele az őszbe, az idején őszbe, mely bizonyára biztosan tavasszá nyílik szemünk előtt s ennek a tavasznak a virága behint majd a tél havát is. A magyar tél havát, amely húszévig nem akart eltakarodni a lelkéből.

Ki tudta?

A Colosseum római színház volt, Krisztus u. 80-ban avatták fel, 85.000 néző fért el márvánnyal fedett ülésén.

Néma nyomozás.

Írta: NÉMETH JÁNOS VII. tiszthelyettes
(Budapest).

A Csendőrségi Lapok 1940 június 18-iki számában megjelent cikkemben a nyomozó osztályparancsnokság központi nyilvántartójában működő kiértékelő alcsoport feladatáról és munkájának eredményéről tájékoztattam olvasóimat. Most olyan bűneselekményeket ismertetek, amelyeknek tettei az alcsoportnál végzett azonosítási eljárás által lettek ismeretesebbek, illetve kerültek az igazságszolgáltatás kezére. Ezt az eljárást nevezem én néma nyomozásnak, mert valójában is úgy van, hogy az keríti kézre a tettet, aki nincs is jelen s aki — csak a végén szólal meg.

A felsorolt bűneselekmények szereplői egy ismeretlen férfi és nő voltak, akik 1937 augusztus 7-től 1940 július 23-ig, vagyis elfogásuk napjáig — tehát három éven át! — az ország különböző részein bukkantak fel és lakásbérlet ürügye alatt lopásokat követtek el, különféle ravaszkodásokkal pedig becsapva áldozataikat, azoktól tetemes pénzösszegeket csaltak ki. Érkezésük céljából rendszerint azt adták elő, hogy nyaralás vagy a környék megtekintése végett mentek a községbe. El kell ismerni, ügyesen dolgoztak, jól éltek, amíg a néma nyomozás, az azonosító eljárás véget nem vetett bűneik sorozatának.

Az esetek a következők:

1. Balf községben 1937 augusztus 7-én Horváth Jánosnénál lakásbérlet céljából egy ismeretlen nevű férfi és nő jelent meg. A férfi fertőszentmiklósi lakos tanítónak nevezte meg magát, de a nevet nem mondott. Érkezésük céljából azt adták elő, hogy Balf-fürdőn szándékoznak nyaralni. Azon este Horváthnénak az éjszakai szállásért 2 pengőt fizettek azzal, hogy a további tartózkodásukért fizetendő bérösszegben másnap egyezzenek meg. Másnap Horváthné munkába ment, az idegeneket a lakásban hagyta. Azok aznap 14 órakor megszöktek és 55 pengő értékű ruhaneműt és pénzt elloptak. A nyomozó járőrnek a beszerzett személyleírason kívül csak azt sikerült megállapítani, hogy gyanúsítottak autóbusszon utaztak el Balról Kapuvárra, onnan autón mentek Csornára, majd vasúton folytatták útjukat. Hogy hova, azt már nem sikerült megállapítani. A férfi kb. 170—175 cm magas, haja barna, őszülő, a nő kb. 160 cm magas, haja barna, hátul felesavarva viseli.

2. Szabó Gábor lovászpatonai lakos 1937 augusztus 16-án a lovászpatonai őrsön elmondta, hogy előző napon a határban egy ismeretlen férfi és nővel találkozott, akik arra kérték, hogy engedje meg nekik megázott ruházatukat lakásán megszállítani. Mivel jobb kinézésű egyéneknek látszottak, ezt megengedte. Mikor pedig az esti idő közelgett, azt kérték, hogy éjszakára maradhassanak nála. A férfi beszélgetés közben Kovács Károly zalaegerszegi lakos, MÁV-tisztnek mondta magát, a nő nevet nem mondott. Kovács elbeszélte, hogy Kajár községben töltötte betegszabadságát és a pápateszéri vasútállomásra igyekeznek, hogy hazautazzanak. A vidéket nem nagyon ismerik, ezért sötétben nem mernek elindulni.

Szabó megengedte, hogy nála éjszakázzanak. Másnap reggel nagy búcsúzkodás és hálálkodás köz-

ben eltávoztak. Szabó csak később vette észre, hogy meghitt vendégei meglopták, a szekrény tetején egy pohárban őrzött 65 P-jét magukkal vitték. A nyomozás megállapította, hogy a szóbanlevők valóban jártak Kajár községben. A férfi ott Tóth György pápai lakos mézügyőnek adta ki magát és a méhészettel foglalkozó gazdától összes mézfeleslegeiket megvásárolta. Foglalt nem adott, a méz elszállítására sem került sor. Ezt a vásárlást valószínű csak azért rendezte, hogy az emberek bizalmát megnyerje és tőlük pénzt csaljon ki. Kajár községből augusztus 15-én a lakbér és az elfogyasztott élelmiszerek kifizetése nélkül megszöktek. A férfi kb. 170 cm magas, nyúlank termetű volt. Akik vele beszéltek, megfigyelték, hogy jobb kezén a 3., 4. és 5. ujjai hiányoznak, nyelvismerete: magyar, német és angol.

3. Dülk József zirci lakosnál 1937 augusztus 17-én a délutáni órákban megjelent egy ismeretlen férfi és nő. A férfi dr. Kökény néven mutatkozott be és budapesti (Fő-utca 45. házszám alatti) lakos, árvaszéki ülnöknek adta ki magát. A nő Margit nevet mondott. Elbeszélték, hogy Balatonalmádiban nyaralnak és a Bakony megtekintése végett utaztak Zircere, hol pár napot akarnak tölteni. Dülknél lakást béreltek és 10 napon át nála tartózkodtak. 26-án, amikor a lakásban rajtuk kívül más nem tartózkodott, onnan 86.10 P értékű ékszert, ruhásműt és személyi okmányokat loptak el és ismeretlen irányba megszöktek. A férfi kb. 40–42 éves, kb. 180 cm magas, orréle: hullámos, haja: barna, őszes, hátrafésült, beszél franciául, németül és olaszul. A nő 160–165 cm magas, karcsú, 35–40 év körüli, németül és magyarul beszél.

4. Bíró József tabi lakos 1937 szeptember 5-én a tabi őrsön előadta, hogy 1937 június 1-től feleségével együtt Siófokon lakott. Felesége az utóbbi időben rendellenes vérzéssel betegeskedni kezdett, akit az ottani szanatórium orvosával megvizsgáltattott. Az orvos feleségét gyógykezelés végett Budapestre utasította. Egyik napon Balika József siófoki lakossal találkozott, akinek elmondta felesége betegségét. Balik azt ajánlotta, hogy ne vitesse feleségét Budapestre, mert Siófokon, a Fő-utca 30. szám alatt lakik a budapesti Rókus-kórház főorvosa, mutassa meg neki feleségét, talán tud rajta segíteni. Az ajánlott orvost azonnal felkereste, a Kecskeméti néven mutatkozott be. Feleségét megvizsgálta és azt mondta, hogy a beteg hasában genyképződés van, operálni kell. Műszereket azonban Budapesten tud csak beszerezni, majd a betegnek porokat és injekciókat adott. Szeptember 2-án Kecskeméti megjelent Bíró siófoki lakásán azzal, hogy van már műszere, feleségét megoperálja. Őt a szobából kiküldte, feleségét pedig morfium-injekcióval elkábította, a hasrészen tüvel megszúrta és a szúrások helyét tapasztalva beragasztotta. Amikor ezen műveletet befejezte, azt mondta Birónak, hogy felesége hasából a geny kiszivattyúzták, majd azt ajánlotta, hogy a beteget azonnal vitesse haza tabi lakásukra, mert a siófoki lakás betegápolásra nem alkalmas. Szeptember 3-án Kecskeméti őt egy nővel együtt tabi lakásán ismét felkereste és arra kérte, hogy éjszaka a nővel együtt a beteg szobájában maradjon, a beteget ápolhassa. Számításuk itt is sikerült, mert Birótól a szobában talált 300 pengő készpénzt

ellopták, másnap reggel pedig reggelizés ürügye alatt eltávoztak és megszöktek. Bíró az állítólagos operációért 40, autófuvaréért 16, míg útiköltségül Kecskemétinek 28 pengőt fizetett. Kára: 384 pengő. Bíró Kecskemétiről pontos személyleírást adott, aszerint kb. 40–45 éves, 170 cm magas, kezei folyton reszketnek, nagy görbe sasorra van. A nő, akit Kecskeméti feleségének mondott, kb. 40 év körüli, véznatermetű. Az állítólagos Kecskemétin azt beszélté Birónak, hogy Budapesten, Rákóczi-út 22. szám alatt van a lakásuk, hol 28 fő- és 28 albérlő lakójuk van. Horváth Istvánné tabi lakosnak pedig azt ígérte, hogy ismeretsége révén Budapesten a Rókus-kórházba állásba helyezi.

5. Szegeden, 1938 február hónapban dr. Böröcz Pál Miklós, 1890. szegedi születésű, rk. nyug. gazdasági tanácsos, akadémiai tanár, közgazdasági író és felesége szül. Fáy Etel, 1907. szegedi születésűnek ismert egyének Toldi Margit budapesti lakostól házasságszédelgessel 320 pengőt kicsaltak és Szegedről ismeretlen helyre megszöktek. A rendőrség nyomozásukat kérte, róluk személyleírást közölt.

6. Szolnokon, 1938 október elejétől december 13-ig hamis igazolvánnyal egy magát Pethő Sándor gyóni, 1886. május 20. szül., okl. mérnök, illetve Pethő József peolonei (Illinois, U. S. A.) 1890. évi szül. okl. mérnöknek kiadó egyén tartózkodott, aki sorozatos házasságszédelgéseket, csalásokat követett el azáltal, hogy a „Friss Ujság”-ban nők által közzétett házassági hirdetésekre, mint házasulandó válaszolt s egyúttal tőlük kisebb-nagyobb összegeket csalt ki. Még mielőtt a feljelentések ellene beérkeztek volna, december 15-én Szolnokról ismeretlen helyre megszökött. Kb. 170–180 cm magas, sovány, hosszú görbe, zsidós orra van, haja őszülő. A rendőrség közölte, hogy Szolnokon vele volt egy magát Bernáthi Margit füzesabonyi 1898. évi születésűnek mondott nő, aki Szolnokról szintén nyomtalanul eltűnt.

7. Bán Sándorné dunavecsei lakos lakásán 1938 július 16-án egy magát dr. Csabai Jenő főorvosnak, a pestújhelyi kórház tanársegédének mondó egyén jelent meg, aki nyaralás céljából 10 napra lakást bérelt. Amikor a 10 nap lejárt, az állítólagos orvos azt mondta Bánnénak, hogy tovább marad, mert az OTI Pesthidegkútra nevezte ki orvosnak és a még hátra lévő szabadságát nála tölti el. Bánnénak megígérte, hogy magával viszi házvezetőnőnek és augusztus hóra már fizetést is ad neki. Így bizalmába férkőzött és Bánnétól azzal az ürüggyel, hogy saját óráját fürdés közben a Dunába ejtette, 1 drb. arany karkötőórát kicsalt, majd július 30-án Dunavescséről megszökött. Távozásakor Bánnénak azt mondta, hogy délre visszaérkezik, jó ebédet készítsen számára és meghagyta, hogy bőröndjéhez ne nyúljanak, mert abban gyógyszerek és mérgek vannak. Mint később kiderült, a bőröndben egy drb. téglá, üres üvegek és egy megeimzett üres boríték volt. A ki nem fizetett élelmiszerekkel együtt 70 pengő kára származott Bánnénak. Sértett a járőrnek elmondta, hogy 2 hétig vele volt dr. özv. Horváth Pálné nevű nő, akit Csabai mint hugát mutatta be. A nő Dunavescséről a férfi megszökése előtt, a reggeli vonattal Budapest felé elutazott. A későbbi nyomozás során derült ki, hogy Csabai „dr.” Szöllősi Pál dunavecsei lakost szív- és egyéb betegségével kezelte, injekciózta, tőle

kezelés és gyógyszerköltség címén 70.43 P-t, míg az operációhoz szükséges műszerek beszerzésére 100 pengőt csalt ki. Dr. Csabai azt beszélte, hogy Budapesten, Aréna-út 28. szám alatt lakik, ahol orvosi rendelője is van. Egyébként pestújhelyi tanársegéd. A visszahagyott bőröndben talált levélboríték dr. Csabai Jenő névre volt címezve, feladónál dr. Bertalan Endre, Budapest, I. Csend-utca 4. volt írva és Budapesten 1938 július 17-én 9 órakor az 1. számú postahivatal által lett lepecsételve.

A dunavecsei őrs a szorgalmasan végzett nyomozás dacára sem tudta a tettes kilétét megállapítani. A Budapesten végzett nyomozás igazolta, hogy a borítékon levő lakáscím és az Aréna-úti 28. szám alatti ház nincs is Budapesten. Bertalan Endre feladó sem volt megtalálható. Dr. Csabai 170—172 cm magas, kb. 48—50 éves, sovány, beesett arcú, haja hátrafésült, művészes.

8. Raffer Józsefné, ercsi lakos, az ercsi őrsön panaszkolta, hogy 1938 augusztus 7-én megismerkedett egy magát Ambrus János, Budapest, Böszörményi-út 24. sz. a lakónak mondó egyénnel, aki belügyminisztériumi osztálytanácsosnak mondta magát. Beszélgetés közben ő nevezetnek elmondotta, hogy neki egy örökösödési peres ügye van, amely az 1600-as évekig nyúlik vissza. Ambrus magas összeköttetéseire hivatkozva, késznek mutatkozott, hogy az ügyet rövid időn belül kedvezően elintézi. Munkadíjat nem kért, de bélyeg- és kezelési költség címén Raffernétől 150 pengőt és 20 drb. születési anyakönyvi kivonatot vitt el. Miután Ambrus többé nem jelentkezett és ügye sem haladt jobban előre, az év szeptember elején Budapesten kereste a Böszörményi-út 24. szám alatti házat, de azt nem találta, mert a 24. szám alatt a telek üres, ház nem is volt rajta. Járt a belügyminisztériumban is, de Ambrust ott sem ismerte senki. Ekkor eszmélt rá, hogy szélhámos karmai közé került. Személyleírást közölt róla, mely szerint az állítólagos miniszteri tanácsos kb. 50 év körüli, 165—170 cm magas, összes, hátrafésült haját viselt. Ismertető jele: jobbkez ujjai hibásak, bénák.

9. Simon Emánuelné tatatóvárosi lakosnál 1939 április 7-én egy magát közönséges arcképes igazolvánnyal igazoló Balogh Gábor, 1892. évi bieskei születésűnek mondó kereskedelmi utazó és állítólagos Irén vagy Jolán nevű felesége jelent meg, akik 10 naponkénti fizetéssel lakást béreltek. Tatatóváros községben való tartózkodásuk alatt a nyugállományú altiszteket keresték fel és azon ürüggyel, hogy gyermekeiket a közoktatásügyi minisztériumban levő befolyásos rokonuk útján jól jövedelmező állásba helyezik, magukat ingyen étellemtették. Balogh ezenkívül mint az „Agró” vegyészeti gyár megbízottja, az ottani gazdákkal nagyobb mennyiségben permetezőszereket akart rendelteni készpénzfizetés mellett. Jó megjelenésével és behízelgő modorával az emberek bizalmába férkőzött, az állítólagos felesége pedig szentképek festésével, elajándékozásával, valamint szép hegedűjátékával nyerte meg a lakosság bizalmát. Ennek a bizalomnak a birtokában az állítólagos Baloghné, Csonka Ferentől — akinek Balogh előzőleg állást ígért — egy, a „Hungária” műtrágyagyártól 233 pengő utánvétellel érkező vasúti szállítlevél felmutatása mellett, hogy az árut kiváltassa, 60 pengőt csalt ki. Baloghné a pénz felvételekor azt adta elő, hogy férjének sürgős üzleti ügyben el kellett utazni, a pénzüket magával vitte, férje

visszaérkezése után azonnal visszafizetik. Baloghné még aznap megszökött a községből. A férj sem érkezett többé vissza és mint a nyomozás igazolta, csak azért utazott el, hogy felesége a pénz felvétele után észrevétlenebbül megszökhessen. Az őrs a tettesek kilétét megállapítani nem tudta. Annyit megállapított, hogy Balogh azonos a Raffer Józsefné ercsi lakos sérelmére elkövetett csalás tettesével, mert a Csonka Ferencnél visszahagyott üres füzetben talált másoló-papírról tükör segítségével Raffer Józsefné nevét és a birtok visszaszerzésére vonatkozó feljegyzéseket kiolvasták.

10. Markovszky Anna budapesti lakost 1939 május hóban egy magát Berend Ferencnek mondó, 50—55 év körüli egyén házasságkötés ürügye alatt Dömös községbe hívta. Dömösről kettesben Visegrádra mentek, ott Berend egy nagy házat, mint sajátját mutatott meg a nőnek és azt mondta neki, hogy penziónak akarja átalakíttatni, amihez pénzre volna szüksége. Ezzel az ürüggyel Berend Markovszky Annától 500 pengőt csalt ki. Berend újsághirdetés útján került ismeretségbe sértettel, magát bányá- és háztulajdonosnak adta ki. Kiderült, hogy a tettes Dömös községben levő lakását is csak arra az alkalomra bérelte ki, amire a nőt oda várta. A tettes 175—180 cm magas, arca sovány, haja összes, orréle hullámos, jóméjű jelenésű.

11. Goldschmidt Mártonné nyergesújfalui lakos lakásán 1939 augusztus 17-én egy ismeretlen férfi és nő jelent meg. A férfi orvosnak mondta magát, de nevet sem a férfi, sem a nő nem mondott. Érkezésük céljaul azt mondták, hogy nyaralni akarnak Nyergesújfaluban és 10 napra lakást béreltek. Goldschmidt né akkor betegeskedett és kérte az orvost, hogy kezelje. Az állítólagos orvos gyógyszer és műszerek beszerzése ürügye alatt nevezettől 46 pengőt csalt ki, 10 napi ott tartózkodásuk után a lakbér és az elfogyasztott élelmiszerek kifizetése nélkül megszöktek. A férfi 170—172 cm magas, orréle hullámos, a nő kb. 163—166 cm magas, sovány, haját szőkíti, feszes járású. Más adatot az őrs nem állapított meg.

Az érdekelt őrsök és rendőrkapitányságok a felosorolt bűncselekményeknek a Nyomozati Értesítőben való nyomozását kérték.

A kiértékelő alcsoport az eseteket tanulmányozva azt vélte valószínűnek, hogy az elkövetett bűncselekmények tettesei nagyobb képzettségű, de az élet lejtőjén megbotlott egyének lehetnek, akik megélhetésüket bűnös üzelveik által biztosítják.

Megkezdjük tehát a kutatást. Kiindulási pontul a lovászpatonai őrs nyomozati bejelentésében szereplő, ismeretlen tettes különös ismertetőjelét válsztottuk. A különös ismertetőjelek csoportjában nyilvántartott egyének között igyekeztünk olyan körözés alatt álló egyént keresni, akinek a lovászpatonai lopás tetteséhez hasonló különös ismertetőjele van. A kutatás eredménnyel járt. Megtaláltuk emberünket. Nika Károly István, 1894. évi budapesti születésű magánhivatalnok, volt postatiszt, iparművész, író és fényképész foglalkozásának felüntetett egyén volt az illető. Főlapja mutatta, hogy a pestvidéki kir. törvényszék 4, míg a székesfehérvári kir. törvényszék 1 ízben csalás büntette miatt körözi, az emődi őrs csalás miatt nyomozását kéri.

Ugyanakkor megállapítottuk az ismeretlen nő kilétét is. Bisitzkievitz Mária Magdolna, 1897. évi albertfalvai születésű, Nika felesége volt az illető, akit a pestvidéki kir. törvényszék 2 ízben csalás bűntette miatt körözött, az emődi őrs csalás miatt nyomoztatta.

Ezután olyan azonossági pontokat kerestünk, amelyekkel nemcsak a lovászpatonai, hanem az itt felsorolt összes bűncselekmények tetteseivel Nikát és feleségét azonosnak mondhattuk. Ez a munka is sikerrel járt. Nikára vonatkozó nyomozati iratokból kitűnt, hogy 1938 október 11-én Szabó Károly hejőpapi lakos sérelmére feleségével együtt lakásbérlettel követtek el 372 pengő értékű pénz-, ékszer- és kerékpárlopást. Az emődi őrs a Nikára vonatkozó különös ismertetőjelet teljes részletességgel — *igen helyesen* — írta le és jelentette be a hírközpontnak, ami a kiértékelő alcsoportnak első és döntő azonossági adatként szolgált. A lopás elkövetési módjából — „lakásbérlet” — pedig következtethettünk arra is, hogy a felsorolt lopásokat mind Nika és felesége követhették el. Személyleírásuk is egyezett a nyomozati bejelentésekben tárgyalt bűncselekmények ismeretlen tetteseinek személyleírásával. A nyomozati iratok mutatták azt is, hogy Nika a magyar nyelven kívül beszél még németül, franciául és angolul. Ez is az azonosság mellett tanuskodott, mert a nyomozati bejelentések szerint az ismeretlen férfi gyanúsított ezekkel a nyelvismeretekkel rendelkezett. Lapjuk azt is mutatta, hogy Nika több esetben volt büntetve lopás és csalás miatt. Utoljára 1929 május 14-én 7 évi szigorított dologházat kapott, ahonnan 1936-ban szabadult. Felesége 10 rendbeli csalás bűntette és 5 rendbeli csalás vétsége miatt már 3 évi fegyházbüntetést töltött. Ezeket az adatokat mérlegelve, teljes valószínűséggel következtettük, hogy a felsorolt összes bűncselekményeket a körözés alatt álló Nika és felesége követhették el. Nika által üzött többféle foglalkozás ismerete adta a kiértékelő alcsoportnak azt az elgondolást, hogy nevezettek nemcsak a lopásokat, de az itt tárgyalt csalásokat is elkövetették. Adatgyűjtésünk eredményéről gyanúsítottak személyi és egyéb adataik közlésével az érdeelt őrsöket és rendőrkapitányságokat értesítettük, hogy a nyomozni kért bűncselekmények valószínű tettesei a nyilvántartás adatai szerint Nika és felesége, akik többrendbeli csalás miatt körözés alatt állanak és ismeretlen helyen szökésben vannak.

Feltevéseink helyesnek bizonyultak, mert a veresegyházi őrs 1939 december 16-án a hírközpontba jelentette, hogy Nika Károly és felesége 1939 szeptember hónapban Veresegyháza községben is követett el házasságkötés ürügye alatt 250 pengős pénzcsalást. A nyomozás adatai szerint nevezettek Veresegyházán, Domokos András ottani lakosnál Ági József néven laktak. Nika kérte Domokost, hogy lakásán levelezést folytathasson és ha nők keresik, azokat fogadhasssa és Domokos nevében bemutatkozhasson. Nika ez alkalommal is feleségét, mint hűgát mutatta be, a sértett nőekkel pedig a „Kis Újság” házassági rovatában megjelent hirdetés útján jutott kapcsolatba.

Hasonló módon követett el egy ismeretlen férfi és nő csalást 1939 december hónapban Garamlők és 1940 május 4-én Nagytétény községben is. Garamlőkön Nagy István építésznek mondta magát, Nagytétényben Berger Alajos főmérnök néven szerepelt és ezen minőségben folytatott levelezést a „Kis Új-

ság” házassági rovatában magukat hirdető férjhezmenni szándékozó hajadonokkal és özvegyekkel addig, amíg pénzüket kicsalta. Garamlőkön 200, míg Nagytétényben 1200 pengő készpénzt és 50 pengő értékű menyasszonyi kelengyét csaltak ki. Nika feleségét mindkét helyen mint hűgát mutatta be a sértetteknek. Érdekesség kedvéért megemlítem, hogy volt olyan eset is, amikor Nika a kiszemelt nővel kézfogóját is megtartotta, hogy annak bizalmát jobban megnyerje és az a pénztől mielőbb átadja.

A gödöllői és nagytétényi őrsöt Nika és felesége vonatkozó megállapításainkról nem értesítettük azért, mert az előzőleg értesített őrsök között akadt olyan, amelyik Nikát és feleségét nem vélték azonosnak az általa nyomozni kért bűncselekmény tetteseivel és volt olyan őrs is, amely a hírközpont meghagyását figyelmen kívül hagyta és nem is kérte Nika és felesége nyomozását. Ebből kifolyólag a hírközpont az utóbbi két őrsnek csak olyan értelmű meghagyást adott, mely szerint a garamlöki és a nagytétényi családok tettesei azonosnak látszanak, adatgyűjtésük eredményéről egymást kölcsönösen értesítsék. A kiértékelő alcsoport pedig Nika és felesége vonatkozó azonossági adatokat gyűjtötte, azokat rögzítette és várta arra, amíg Nika és felesége a Bűnügyi Körözesek Lapjában megjelent körözéseik alapján elfogatnak és erről a hírközpontba jelentés érkezik. Ez a várakozás aránylag nem sok ideig tartott, mert a putnoki őrs 1940 július 24-én a hírközpontba már jelentette is, hogy Nika Károly Istvánt és feleségét, Bisitzkievitz Mária Magdolnát július 23-án Putnok községben a Nyomozókules alapján elfogta. Nika birtokában egy Ács József, míg feleségénél Ács Józsefné szül. Borbás Gizella gyömrői lakos nevére kiállított munkás-hetijegyváltásra jogosító igazolvány volt, amelyeket Nika maga állított ki. Putnok községben 1940 július 23-án csalást követtek el oly módon, hogy szanatóriumnak alkalmas vidéki lakás után érdeklődtek és amikor ilyenre ajánlatot kaptak, bútorbizserzésre az ajánlattevőtől 60 pengőt kicsaltak. Erdőbényén ugyancsak abban az időben hasonló ürüggyel szállásadójuktól 32, egy másik egyéntől 107 pengőt csaltak ki, míg szállásadójukat azzal az ürüggyel, hogy a fővárosból betegeket visznek Erdőbényére nyaralni, azoknak férőhelyet készítsen, 632 pengő erejéig adósságba keverték és megszöktek. Nika itt dr. Toporeczy Emilnek, a nő Hársfalvy Huszár Annának nevezte magát és budapesti lakosoknak mondták magukat.

A hírközpont a putnoki őrs jelentésének beérkezésekor úgy intézkedett, hogy az elfogottak Budapestre szállíttassanak lefenyképezésük végett. A kiértékelő alcsoport pedig azoknak a bűncselekményeknek nyomozati bejelentéseit, amelyeknek elkövetésével a már összegyűjtött adatok alapján Nikát és feleségét lehetett gyanúsítani, a nyomozó járőrnek átadta. *Személyükben az összes itt felsorolt bűncselekmények kiderültek.* Beismerték még, hogy 1939 április hónapban Pomázon 60, Budapest területén egyízben 700, egyszer pedig 300, míg Komáromban 1939 nyarán 700 pengőt csaltak ki házasságcsédelgessel. Folyó év januárjában pedig Dombóváron — ahol Kevevári Gábor biztosítási ügynök néven lakott —

Ki tudja?

Mi a kínai fal?

500 pengőt csalt ki, azzal az ürüggyel, hogy sértettet üzlettársnak magához veszi. Minden esetben újsághirdetés útján jött összeköttetésbe sértettekkel. Utóbbi esetek nem voltak bejelentve a hírközpontba.

A nyomozati iratokból kitűnik, hogy Nika több mint 20 álnevet használt és különböző állású és foglalkozású egyénnek adta ki magát. Az általuk ki-csált pénzösszeg és a lopott dolog értéke meghaladja a 6000 pengőt. Gyanúsítottakkal cikkem megírása-kor még a nyomozás folyik. Alapos a gyanú, hogy mire a nyomozás velük teljes befejezést nyer, eddig nem ismert még több bűncselekmény is kiderül személyükben.

Cikkem megírásánál az a cél vezetett, hogy külszolgálatot teljesítő bajtársaimnak a gyakorlati szolgálathoz előfordulható esetekhez megtörtént példák-sal szolgáljak, másrészt megismeressem azt, hogy mily módon lehet a nyilvántartás anyagából a tettes kilétét megállapítani, ha az őrsök a nyomozás szá-mára hasznosítható adataikat a hírközpontnak pon-tosan bejelentik. Most is ezeknek az adatoknak a részletes bejelentése adta az alapot ahhoz, hogy a ki-értékelő alcsoport ezt az eredményes munkát végez-hette.

A kiértékelés fontosságára nézve még a követke-zőkben akarom tájékoztatni olvasóimat. Ha kiérté-kelemmel, azonosítással a nyilvántartó nem foglal-kozna, jelen esetben az a helyzet állott volna elő, hogy Nikát és feleségét a Bűnügyi Körözések Lapjá-ban megjelent körözések alapján az őrs elfogta volna ugyan, büntetésüket azokért el is szenvedték volna. Nem derült volna fény azonban azonosítás nélkül az általuk álnevek alatt elkövetett sorozatos csalás és lopások tetteseire, büntetésüket azokért sosem nyer-ték volna el. Nyomozókulesunk és Nyomozati Érte-sítőnkben az esetek mindig mint kideríthetlenség, az álneves egyének pedig elfogatlanok maradtak volna, míg csak elévülésük után nem törlik azokat.

Azonosítással szűkebb értelemben az őrsön is lehet eredményesen dolgozni. A naponta érkező Nyo-mozati Értesítő figyelmes olvasása közben sok eset-ben rátalálunk arra az egyénre, akire éppen szükség-ünk lehet. A csavargó ügynök nevét, aki kilétének felfedezése nélkül, álnév alatt őrskörletünk közsé-geiben gazdasági gépek stb. megrendelésének ürüggye alatt sorozatos csalásokat követett el — a Nyomo-zati Értesítőből a legtöbb esetben megtudhatjuk. A csalásoknál az elkövetési mód, a használt fondor-lat azonossága visz bennünket a tettes személyéhez, míg lopásoknál inkább a tettes személyleírásának azonosítására kell fektetni a főszűrt.

Az azonosító csoport akkor tud működni ered-ményesen, ha az őrsök a nyomozati jelentéseiket a legrészletesebben leírva teszik meg. Ismételten hal-lottuk már, hogy inkább bőven megírt jelentést küldjünk, mint csak a száraz adatokat. Az alcsoport munkája a részletes leírásokat csoportosítani, érté-keelni, gyűjteni, azokat állandóan szem előtt tartani, összefüggést keresni a többi bejelentéssel és ekképen adni meg az őrsöknek a segítséget. Legyen őrs-parancsnok bajtársaimnak egyik állandó törekvésük, hogy 1. minden, a hírközpont-hoz küldött jelentésben

a lehető legrészletesebbek legyenek, 2. jelentsenek mindent és 3. ha a Nyomozati Értesítőben olyan adatra bukkannak, ami a körletük valamely bűn-cselekményével összefüggésben lenni látszik (pl. sze-mélyleírás, ismertetőjel egyformaság vagy hasonlós-ág stb.), jelentsék be azt hozzáuk. Szoros figyelő-láncot így fogunk a sok bejelentésből kovácsolni és így lesz a lánc elébb-utóbb — bilincslánc.

Szent István új legendája.

„Egy barázdát se!” — harsogott
a „vitézeul” ködevő:
és Hora-Kloska móccain
felsötétlett az ős Kain,
a cinemintyei-erő!

A meggyötört magyar haza
e római csendőrei
vad tigrisvért örökölték, —
s mondták, hogy az ősi földet
bátor tigris ójja, védi.

Úgy harcolnak, mint a finnek:
kőrmük végső szakadtáig, —
s a konok rabszolgatartót:
a magyart, ha sokat pattog,
elkergetik a Tiszáig!

De a tigris gyáva nyúl lett:
mert az Isten mást villámlott,
s a messiási-magyarra
— kit a hite büvölt nagyra —
az ő áldó csókja szállott!

Mert az Isten megsokalta
a tenger jajt, zúgó átkot,
mert István úr büszke népe
nem szemetek sepredeke!
Isten volt s szent-tisztán látott.

Isten csókja tette gyulladt
és a kriptá drága kincse:
István király kemény ökle
hol itt, hol ott zúzva sujt le,
hogy hű népét megsegítse.

Amerre jár, amerre száll,
áldás-balzsam hull a sebre,
élet támad, tavasz éled
és az ifjak és a vének
szent malasztal lesznek telve...

Kigyulnak az örömtüzek
s a Golgothát járó magyar
kulcsolt kézzel, hittel-félve,
Halva-élve, büszke daccal
ráborul hű keresztjére!

Dr. vitéz Gereöffy Géza őrnagy.

Kincses Erdély.

Irtá: Gáspár Gyula.

III.

Erdély kincsei.

Cikksorozatom megkezdése óta most jövök először zavarba. Hol kezdjem Erdély kincseit? Beutaztam Erdély legtöbb részét, diákkoromban minden nyaramat erre szenteltem és sohasem bántam meg. Sokaknak Páris, Róma a világ kincsesbányája, nekem Erdély — de hogy kezdjek hozzá? Természeti kincseit, lelki kincseit szedjem sorra? Falum feletti hegyecske emelkedik, olyanszerű lehet, mint az óriások szépen sült kenyere, kerek, itt-ott dúcos és ez a hegy kincs, Nagymagyarország kincset érő hegye volt. Diákidőm földrajzkönyveiben büszkén olvastam erről, hogy a parajdi sóhegy természeti ritkaság. Ilyent Európában csak Cordova (Spanyolország) vidékén láthat az ember. Ez tehát kincs, kezdeném itt is, de éppen ilyen s talán még nagyobb kincs a székel ember lelke, amelyben megtermett a legszebb és legemberibb szeretet gyümölcse, az örök segítség forrása: a Kaláka. És kincs a népmese s a népballada, kincs és érték a hegy oldalában felfakadó borvízforrás.

Szedjük hát szépen sorba ezeket. Először a föld kincseit és utána a nép lelki kincseit.

Kezdjük a sóval. A kőso keletkezését ismerjük és tudjuk, hogy az Erdélyi Medence mélyebb rétegeiben mérhetetlen mennyiségben fellelhető. A következő helyeken bányásszák: Désakna, Marosújvár, Torda, Parajd, Vizakna. Ezek közül legismertebb a marosújvári sóbánya. Sója fehér és földdel kevéssé szennyezett. Jól felszerelt bányáját és aknáit vilány világítja és villanyerővel hajtott emelőszervezet húzza fel a rakott csilléket a mélyből. A marosújvári bánya termése jóval felülmúlja Erdély többi sóbányájának termését. A bányász-élet multját azonban legszebben a parajdi sóbánya mutatja. A hely szűk volta miatt elég, ha részletesebben csak ezt a bányát tárgyaljuk. A sóhegy a falu délnyugati részén emelkedik. Itt valami gyűrődés következtében a vízszintesre üledett sóréteg felpúposodott és hegyé magasodott. Az esővíz a felszínre került sziklákat kikezdté és sokhelyen, mint hatalmas fehér orgonasípok nyúlnak a magasba. A hegy déli részén (melyet a Korond-patak vize valamikor levágott a hegy tömegéből), a római bányászat külszíni fejtésű nyomai látszanak. A régi bányászskultúra nyomaival szemben nyúlnak a mai bányák lejáratai. A telepen elsőnek óriási kerek épület ötlük szemünkbe. Ez a csillefelvonószerkezet szerűje. Hatalmas függőlegesen álló tengely keresztgerendái ele párosával nyolc lovat fognak. A körbefutó lovak forgatják a közel 10 méteres szálfatengelyt, amelynek felső részén két és félméter átmérőjű dob látható. Erre a dobra csavarodik forgatás közben a karvas-tagságú drótkötél, mely a felvonót kiemeli a mélyből. Miközben egyik oldalon felemelkedik a rakott felvonó, a másik oldalon lesüllyed az üres. A felvonó-szerűből iparvágány vezet a raktárákig, a raktárákból pedig a több mint két kilométerre levő vasútállomásig. A látogatók és munkások gyalogosan ereszkednek a bányába. Fojtottan pislog a karbid-

lámpák picike lángja, agyagrétegben ereszkedik a mélybe a lépcsősor. Alig egy-két percnyi út és az akna falán szürke sórétegvonulat tűnik elő. A lecsapódott pára kövér cseppekben csillog rajta. Most már sóréteg között haladunk lefelé a kűszán kanyargó lépcsők során. Jó ideig ereszkedünk lefelé, mikor hatalmas terembe torkollik az akna. A terem felső peremén tornác szalad körbe. Ha lenézünk a mélybe, csodálatos látvány tárul szemünk elé. Körülbelül 120 méternyi mélységben apró, babszem-emberek mozognak. Minden mozgó pont mellett kicsiny lámpa ég és akkora fényfoltot vet, mint a gyűszű karimája. És lent mozog a sokszáz babszem-emberke és csillog a sokszáz gyűszűnyi láng. Pling... plang, csattog az emberké kezében a picinyke csákány. A lent ütemesen lendülő csákányok hangja összeolvad és mire feljut a tornác magasságába, különös, földöntúli zenévé olvad össze. Jó félóra kell, amíg lejutunk a hatalmas sóterem aljára. Itt láthatjuk, hogy fejtik a sót. A fejtés lépcsőzetesen halad, minden lépcső belső szélét kétújjnyi mélységben körülcsonnázzák. Ebbe a csatornába aztán ékeket raknak és súlyos kalapácsokkal beljebb és beljebb verik. A só kristályos anyag lévén, egyenes vonalban hasad s így az egész lépcsőzet egyszerre szakad fel. A hatalmas sőtömböt most már kockákba darabolják, csillére rakják és a felvonószerkezettel felszállítják a raktárakba. A leírt óriási terem alatt újabb termet nyitottak a háború után. A felső teremből szűk aknán keresztül jutunk át az Ó-bányába. Itt már a világháború előtt beszüntették a fejtést, mert a benne tartózkodás életveszélyes volt. Az Óbánya termékének mennyezetén ugyanis óriás sócsapok keletkeztek (a felülről beszivárgott víz és a felszálló pára növelte a sócsapokat nagyra) s azok időnként leszakadnak. Ha magnéziumfénynél a magasba nézünk, a téli ereszek jégcsapjai jutnak eszünkbe. Parajd harmadik tárnája, az Erzsébet-tárna, a Sóhegy északi oldalán nyílik. Ennek az az érdekessége, hogy míg az Ó- és Új-bányában lefelé kell mennünk, itt felfelé vezetnek a lépcsők a sófejtő terembe. Ennek nagy előnye, hogy nem kell a sószállítás számára más, csak egy csúza, amelyen a sókockák lejutnak a csillerakodóhoz. Az Erzsébet-tárnában fejtett sót a közeli sómalomba szállítják. Ott óriás vasfogak között szétzúzzák a sókockákat, majd finomra őrlik, szitálják és 50 kg-os zsákokba csomagolják. Innen aztán vasúton kerül nagykereskedői forgalomba az őrölt só.

Erdély többi sóbányája lényegében hasonló a parajdihoz, csak ott nem púposodott felszínre a sőtöms. Így például Tordán több, mint 100 méternyi agyagrétegen keresztül kellett aknát vájni, hogy a sőtömszhöz jussanak.

Az erdélyi sóbányák termése fél Európa sószükségletét képes fedezni.

A tiszta és egészséges levegőjű sóbányák mellett sokkal nehezebb a munka a szénbányákban. Erdély leggazdagabb széntelepe a Zsil völgyében van, de bányásznak barnaszenet más helyen is (pl. Bánffy-hunyad mellett, Almáson). A földtörténeti harmadkorban keletkezett gazdag zsilvölgyi széntelep (900 négyszögkilométer), központja Petrozsény. Szénmennyiségét 9800 millió mázsára becsülik. A brasói bánya- és kohótársulat 1868-ban kezdte meg az addig majdnem érintetlen széntelep kiaknázását. Ma már ezen kívül még számos bányában (Lupény, Vul-

kán, Lónya-bánya, Zsijec és Deák-bánya) fejtik a szénét. A szénbányákban vájatokban fejtik a fekete gyémántot. A természetes kiaknázás beomlás veszélye miatt lehetetlen. A szűk vájatokban legtöbbszőr csak fekvő helyzetben tud dolgozni a bányász. A vájat beomlása ellen dongafa-boltozással védekeznek, a bányalég ellen pedig fémből készült szítaszöveggel körülvett lángú lámpát használnak. A szén ugyanis a régi korban elszenesedett fák, növények törzséből és leveleiből keletkezett. Elszenesedés közben a bomlási termékek, gázok egyrésze elszállt, de nem mind. Némely helyen egy-egy üregben megszorult. És ha ilyen gázzsákot fejtenek fel, a tárnát elönti a gáz, amit a bányászok bányalég néven ismernek. Régen, főként a nyílt lángú lámpák miatt temérdek robbanás történt, de ma a fémszítás bányáslámpa megakadályozza a robbanást. Ezenkívül előnye ennek a lámpának, hogy a fémszita átizzása által előre jelzi a bányalég jelenlétét is. A bányásznak tehát van ideje a menekülésre.

A zsilvölgyi széntelepekről északra, Vajdahunyad környékén (Gyalár) és a Laposvölgy vidékén gazdag vastelepekben bővelkedik Erdély. A vastelepek mellett olvasztókohók és vasöntőtelepek működnek. Az olvasztókohók füstje mindenütt a magyar bányászipar fejlett voltát hirdeti. Minden telepet magyar mérnök és magyar munkás, magyar tőkével épített. Gyalárról például 31 kilométerre sodronykötélpálya szállította a vajdahunyadi kohókba a vasércet.

Erdély nemes érceiben az Érchegység bányái (Verespatak, Zalatna, Offenbánya, Körösbánya) álltak az élen, de nem szabad elfeledkezniünk Nagybánya és Rudabánya ezüstérceiről sem.

Hátha még hozzávesszük ezekhez a Jád-völgye bauxit-telepeit, Ditró márványát, a tordai hegyek mészbányáit, a Középhegység és a Székelyföld mérhetetlen gazdagságú kőbányáit, soha végére nem érünk a mérhetetlen gazdagságnak. Am ez csak az ásványi gazdagság. Hol van még a mérhetetlen erdők kincse, amelyet ugyan lelketlenül pusztítottak az „új honfoglalók“ húsz éven keresztül, hol a sós-fürdők és gyógyfürdők egész sora (Szováta, Kolozs, Félixfürdő, Bázna, stb.) és hol a híres székely borvízforrások kincse (Borszék, Málnás, Előpatak, Korond, Szejke stb.).

Az erdélyi földgázról itt-ott már szólottam. Most tehát csak röviden említem, hogy ezt a kincset a magyar tudósok véletlenül fedezték fel. Eredetileg kálisó után kutattak, mikor hirtelen földgáz tört fel Sármás mezején a földből. Ezt a mérhetetlen természeti kincset a magyar állam már nem tudta kellőképpen hasznosítani a világháború és az utána következő megszállás miatt. Csupán Torda városa használja világításra és gyártelepei hajtására. Mikor 1927-ben Kissármáson jártam, jó húszméter magas lángoszlopban égett az egyik kút csapján kiáramló földgáz. Feleslegesen semmibe veszett ez a mérhetetlen energia a tehetetlenség következtében. Reméljük, hogy rövidesen hasznos munkát végez a sármási földgáz is.

Ha Erdély szellemi kincseit nézzük, hasonló gazdag tárházba jutunk. Minden erdélyi város apró szellemi gócpont. Kolozsvár, a patinás öreg város. Négyszögletes főtere az erdélyi fejedelmek korának építészeti izlését hirdeti. Minden egyes palota egy darabka történelem. A főtér közepén a hatalmas kő-

temploma szinte a hitbeli magasbaszárnyalás jelképe. Előtte Fadrusz János óriási Mátyás-lovasszobra a megtestesült szépség. A Farkas-utca végén a gótépítésű, pilléres kötésű református templom őrzi a multat. Falán híres erdélyi családok címeres levelei sorakoznak. A farkasutcai templom mögött hallgatagon áll a Bethlen-bástya. Valahogy olyan ez a város, mint az ittfelejtett mult. Híres Házsongárdi temetőjében pihennek Erdély nagyjai (Apáczai Cseri János, Szenczi Molnár Albert, Aranyosrákosi Székely Sándor, Kriza János, Brassai Sámuel, Jó sika Miklós, Bölöni Farkas, stb.). Marosvásárhely már jobban kilép a multból. Vártemploma mellett kultúrháza hirdeti a haladás és a szépség diadalát. Brassóban a Cenk tövén lüktet az élet. Csak éppen a Cenkről hiányzik az ezredéves emlékoszlop. Szent László városa, Nagyvárad, a határszéli kereskedők hangos városává zajosodott.

A magyarság szellemi bástyái közül egyik-másik elesett a húszéves körömszakajló küzdelemben, de némelyik áll még ma is keményen, dacosan. Elesett a kolozsvári egyetem és hatalmas könyvtára, de áll a Teleki-téka (könyvtár) Marosvásárhelyen. Megvan az Erdélyi Múzeum-Egyesület és megvan a Székely Nemzeti Múzeum. A katolikus, református és unitárius kollégiumok némelyike elveszett, de ami megmaradt, ontja a tudást, a hitet és az erőt. És megmaradt a magyarság tiszta, foltnélkül való történelme, megmaradt irodalma és művészete. A szorongattatás napjaiban Erdély írói összefogtak és gyülekeztek a Pásztortűz című lap mögé. Nevük azóta széles magyar hazánkban ismeretes (Nyíró József, Tamási Áron, Koós Károly stb.). Mindezek felett azonban töretlen kincs az erdélyi magyar lelke. Ez kincses Erdély legnagyobb kincse. A székely mese és a magyar lélek őrizte meg számunkra a súlyos évek alatt édes testvérnépünket. Az erdélyi magyar gyermeket bármire taníthatták az iskolában, otthon magyar mesét hallgatott és Benedek Elek apó kedves lapját, a Cimborát olvasta.

Ezt a kincset, édes testvérnépünket várjuk szív-szorongva vissza. Ez a kincs nem földi, de lelki kincs. Adja Isten, hogy ne kelljen sokáig várnunk.

Csendőrségi szolgálati lovak takarmányozása.

Írta: Dr. RÓNAI SÁNDOR főállatorvos.

Amióta a m. kir. csendőrség lovai fokozott jármódban végzik a portyázást, sok lovas őrsparancsnok és lovas csendőr érdeklődött tőlem e szolgálatnak a lovakra gyakorolt hatásáról, illetve arról, vajon a lovak a fokozott ütemű portyázást bírják-e ugyanazon takarmányadagolás mellett, mint a multban, amikor a lovak lépésben, s — ha szükséges volt — kevés ügetésben végezték szolgálatukat.

Hónapokig, sőt évekig tartott, míg a fokozott jármódban végzett szolgálat az őrsökön ki lett próbálva — a döntés előtt. Magam is élénken figyeltem a lovakon ezen idő alatt végbement változásokat, amelyeket jól láthattam, hisz minden ló „személyes ismerősöm“, a szemem előtt „nőttek fel“ és képeztettek ki szolgálati lóvá Kiskunhalason, illetve mindet láttam már az őrsökön. Tapasztalataimat, megfigyeléseimet gondosan feljegyeztem, azoknak több ízben is kifejezést adtam a kerületeknél végzett állategész-

Illés István thts. 12 éve lovagolja „Figura“ nevű lovát.

ségügyi lószemlék végén tett jelentéseimben. Ezekre jelen tanulmányom keretében nem térek ki.

Most kizárólag a ló takarmányozásával foglalkozom — tudományos szempontból, összehasonlítva a gyakorlati étellel oly módon, hogy az örsökön lovas szolgálatot teljesítő bajtársak is megérthessék, akik — tudom — mindenkor szívesen olvasnak el közleményt, mely hű bajtársukkal, a lóval foglalkozik.

Tudjuk azt, hogy minden élő szervezetnek a lét-fenntartásához és a tőle megkívánt munka elvégzéséhez bizonyos minőségű és mennyiségű táplálékra van szüksége. Mihelyt e tekintetben, akár minőség, akár mennyiség tekintetében hiány van, a szervezetben zavar áll be.

A lónál a táplálékot takarmánynak nevezzük, mely a mi lovainknál zabból és szénából áll. A takarmányból termeli a ló azt az energia- (erő) mennyiséget, amely szükséges egyrészt nyugalomban a test hőmérsékletének fenntartásához, szív működésére, lélekzésre, egyszóval az életfolyamatok elvégzésére (lét-fenntartó takarmány), de másrészt ebből a takarmányból termelt energiával végzi el a ló a tőle megkívánt munkát is (munkavégzésre szolgáló takarmány). A takarmányadagot úgy kell tehát meg szabni, hogy abból a ló szervezete annyi energiát termelhesen, amennyi elegendő nyugalomban a lét-fenntartásra (lét-fenntartó energia), de elegendő a munka elvégzésére is anélkül, hogy a ló erőállapotában legyengülne.

Az egyes takarmányféleségek összetételét figyelembe véve, kísérleti úton határozták meg, hogy mennyi szárazanyag, emészthető fehérje és keményítőérték kell pihenő (heverő) lovaknak, mennyi közepes és nehéz munkát végző lovaknak. A kísérletek megállapították, hogy 500 kg élősúlyra számítva (a mi lovaink átlag 400–500 kg-osak) lét-fenntartó takarmánynak megfelel 0.35 fehérjeérték és 3.3 keményítőérték. Azonban tekintetbe kell venni a szárazanyag mennyiséget is, mert a gyomornak töltelékre van szüksége, hogy bizonyos feszülési fokot érjen el, mert ha ez nincs meg, ha a ló fel is vette a lét-fenntartáshoz szükséges 0.35 fehérje- és 3.3 kemé-

nyítőértéket, a gyomrot üresnek fogja érezni, s nyugtalan lesz. Heverő lónál ez a szárazanyag mennyiség 7–10 kg közt ingadozik. Tehát egy átlag 500 kg-os pihenő lónak, hogy teste ne hízzék és ne soványodjék, 7–10 kg szárazanyag mennyiségben 0.3 fehérjeérték és 3.3 keményítőérték kell nyújtani. Ha a lótól munkát követelünk, úgy az életbentartó takarmányon kívül még termelő takarmányt is kell etetnünk, melynek mindig arányban kell lenni a kívánt munka nagyságával. Ez fontos dolog, mert ha kevés termelő takarmányt etetünk s emellett nagy munkát követelünk a lótól, akkor az leromlik, sovány lesz. Minthogy a lovak lesoványodása hátrányos (legyen-gülés, a mi lovainknál a nyeregtörések), annyi termelőtakarmányt kell adni a lónak, hogy az a munka miatt le ne soványodjék.

A tudomány mai álláspontja szerint elfogadott szükséges szárazanyag, emészthető fehérje és keményítőértékeket az alábbi táblázat tünteti fel:

Az állat faja és hasznosítása	Táplálóanyagszükséglet 1000 kg élősúlyra		
	szárazanyag kg	em. fehérje kg	keményítő ért. kg
Heverő, kifejlett lovak	15–20	0.7	6.6
Lovak könnyű munkában	18–23	1.0	9.2
Lovak közepes munkában	21–26	1.4	11.3
Lovak nehéz munkában	23–28	2.0	15.0

A mi szolgálati lovaink az örsökön 3000 gr zabot, 3600 gr szénát és 2800 gr alomszalmát kapnak. Ez a mennyiség a lovas tanalosztályoknál a következőképpen alakul: Zab = 4200 gr., széna = 3400 gr. és alomszalma = 2000 gr., illetőleg télen 2800 gr. Vizsgáljuk meg, hogy ezen takarmánymennyiségekben hogyan alakulnak az egyes tápértékek, s milyen viszonyban vannak azok a fentebbi táblázatban feltüntetett értékekkel.

Régi széna 1000 grammjában van 38 gr. emészthető fehérje és 310 gr. keményítőérték. Az örsökön adagolt napi 3600 gr. szénában van tehát 1368 gr. emészthető fehérje és 1116 gr. keményítőérték. A napi 3000 gr. zabadagban van 192 gr. emészthető fehérje és 1636 gr. keményítőérték. Tehát az örsön összesen felvesz a ló napi 1.5 emészthető fehérje- és 2.8 keményítőértéket. Ha a mi lovaink most végzett munkáját csak közepes munkának veszem, s ha a kapott értékeket a fenti táblázatban feltüntetett számokkal összehasonlítjuk, azt látjuk, hogy fehérjeértékben nincs hiány, azt a ló megkapja a napi takarmányadagban, ellenben hiány mutatkozik a keményítőértékben, még pedig ez a hiány a pihenő ló szükségelt keményítőértékéhez viszonyítva 0.5 keményítőérték, a közepes munkát végző ló keményítőértékéhez viszonyítva pedig 2.8 keményítőérték! Már pedig ez nagy hiba! Ugyanis a ló a munkát a szénhidrátokból (amely csoportba a keményítő is, mint táplálkozási szempontból a leglényegesebb szénhidrát, tartozik) állítja elő oly módon, hogy azokat a szervezet először ú. n. glikogénné alakítja át, mely a szervezet minden részében, de különösen az izomzatban halmozódik fel. Ha kevés a szerve-

zetben a szénhidrát (keményítő) mennyiség, avagy az elfogyott, akkor a zsírokból történik a munkavégzés. Ez nem volna baj, sőt, e ponton érnék el a fokozott ütemű portyázás célját: nem lenne kövér ló az örsön! Ha azonban már a zsírból sem tud a szervezet munkát előállítani, mert az is elfogyott, akkor a drága fehérje alakul át munkává, aminek következménye a ló leromlása.

Ha tehát mi azt a keményítőértéket akarnánk nyújtani lovainknak, amit a takarmánytáblázat megállapít, akkor éppen megegyezzen annyi zabot kellene adni a lovaknak, mint most kapnak emellett a munka mellett. Az bizonyos, hogy ez viszont sok volna, mert egyrészt a táplálóanyagszükséglet bőven van megállapítva a táblázatban, másrészt lovaink sok tápanyagot vettek fel a pihenőhelyeken a gazdák löszterete nyújtotta takarmányból. Ezt most nem vehetjük számításba, mert a mai portyázás mellett a ló legtöbbször otthon eszik, aminek következménye viszont az, hogy lóápmegtakarítás most már majd mindig nehezebb lesz az örsökön.

Amint említettem, magam is soknak tartanám a zabadagnak kétszeresére való felemelését, erre nincs is szükség. Viszont a mai munkavégzéshez viszonyítva nem elegendő a jelenleg adagolt takarmánymennyiség. Ha figyelembe vesszük a honvédség lovainak munkáját — természetesen békés időkben — azt látjuk, hogy ott a ló napi 1—2—3 órai lovardai munkáját elvégezve, az istállóban áll, emellett pedig csütörtök lópihenő, vasár- és ünnepnapokon nincs foglalkozás. Véleményem szerint a honvédség lovai csak a nagy gyakorlatok 2—3 hónapjában végzik azt a munkát, amit a csendőrségi lovak mondhatni nap-nap után végeznek. S azt látjuk, hogy a honvédségnél a lovak napi zabadagja 4200 gr., a szénaadag 3400 gr. és az alomszalmaadag 2000 gr., télen pedig 3000 gr. Tehát a honvédllovak napi 1200 gr. zabbal többet kapnak, mint a csendőrllovak az örsökön. Ez az 1200 gr. zabtöbblet pedig megfelel 76 gr. emészthető fehérjének, s 674 gr. keményítőértéknek, ami a 2.8 keményítőértéket 1.1-el növeli, mely így 3.9 kem. érték lenne.

Ennyit az elméleti takarmányozásról, nézzük most, mennyiben igazolja az elméletet a megcáfolatlan valóság: az élet! Milyen volt a lovak erőállapota a múltban és milyen ma, hasonló takarmányozás mellett.

Évekkel ezelőtt bizony többet álltak majdnem a lovak az istállóban, mint szolgálatot teljesítettek. Ez a rendszer épp úgy nem vált a lovak egészségének javára, mint a másik véglet, a lovak kíméletlen hajtása. A régi rendszer mellett a lovak elhíztak, petyhüdtékké váltak. Tehát ezt az időt sem szabad visszakívánni annak, aki a lovát szereti, s azt — mint a nemzeti vagyon egy részét — értékelni is tudja. A ló azért van, hogy a rendeltetészerű munkáját elvégezze! Azonban, amint a motor is több benzint fogyaszt, ha sebesebben halad, avagy a mezőn dolgozó embernek is több szalonna, kenyér kell, mint az irodában dolgozó embernek, úgy, ha a lótól nagyobb munkát kívánunk, annak többet is kell adni enni. Ezt igazolja a gyakorlati tapasztalat is, mert az örsökön egyik-másik ló bizony nem „izomerő“-nek mondható állapotban van, nagyon is meglátszik, hogy a szervezet már a fehérjekészletét alakítja át munkává. A lesóványodott lovak pedig hajlamosabbak a nyeregtörésekre, mint ahogy az

utóbbi időben sok nyeregtörés van az örsökön. Természetesen a legtöbb a lovastól függ. Ha a lovas szereti a lovát, a legnehezebb szolgálatot is úgy hajtja végre, hogy annak lova ne vallja kárát, s ha a lova nem bírja — mint ahogy egyik ló szívósabb, többet bír, mint a másik — akkor pedig őszintén jelenti azt feljebbvalójának, mert a dolgok félelemszülte, vagy nemtörődomségből eredő elhallgatása nem válik a lovasszolgálat előnyére.

Összefoglalva az itt elmondottakat: igenis követeljük a lótól munkát, a neki adott táplálékkal arányos munkát. Hogy a lovasszolgálat a mai rohanó időkbe bele tudjon illeszkedni, ahhoz az kell, hogy lovaink edzettek, kitartók, nagy munkák végzésére képesek legyenek, mert csak így tudják a „technika korszakában“ helyettesíteni a gépet a homokbuckák között, vagy a hasig érő vadvizekben, stb., ahol a gép nem ér semmit.

A mint fentebbi számításaim igazolják, a mai munkához tehát több zab kellene, legalább napi 4200 gr., mint a honvédségnél, vagy a lovas tanalosztályoknál.

KATONAI ISMERETEK.

A golyószórós raj harca.

Irta: . . . y.

Az a nagy szervezési változás, mely az utóbbi években szemünk előtt játszódik le, a gyalogság legkisebb egységénél, a rajnál is éreztette a hatását. Általánossá vált ugyanis annak a felismerése, hogy a golyószóró a gyalogság egyik legsokoldalúbban használható fegyvere, mely a legkisebb egység: a raj alkalmazási értékét igen nagy fokban emeli. Ezzel magyarázható, hogy a korszerűen felszerelt hadseregek gyalogságainál az összes rajok golyószórós rajok.

Amint tudjuk, egy golyószórós (a továbbiakban gsz. rövidítést használunk) raj a rajparancsnokból, a gsz-s és a puskás csoportból áll. A gsz-s csoporthoz a gsz-s és 3 löszeres, a puskás csoporthoz pedig 7 puskás tartozik: utóbbiak közül rendszerint egy távesőves puskával, egy pedig géppisztollyal van felszerelve.

A gsz-s raj többnyire kötelékben harcol, azonban még ebben az esetben is oly nagy a gyalogsági harc elszigetelő hatása, hogy a raj sokszor önerejére van utalva. Ilyen esetekben a raj csak akkor állhatja meg a helyét, ha csatárai kemény harcosok és parancsnoka ésszel és hidegvérrel vezeti alárendeltjeit.

Az alábbiakban az önálló gsz-s raj magatartását a két legfontosabb harcmód keretében világítjuk meg, majd az önálló alkalmazást két példán mutatjuk be.

A támadás felváltva, mozgásból, tüzelésből és harcából áll. A támadás ezen elemei szorosan egymásba fonódnak és a cselekmények hosszú sorozatát váltják ki.

Kezdetben többnyire a mozgás lép előtérbe, amit a raj a viszonyok szerint legmegfelelőbb harcalkzatban hajt végre. Mihelyt az ellenséggel való összeköttetés valószínű, az eddig málfásállaton szállított

gsz. a gsz-s csatár kezébe kerül, majd később, ha a terep és a tűzhatás miatt a málhásállat nem követheti a rajt, az visszamarad és a lőszer továbbszállításáról a löszerek gondoskodnak.

A rajt váratlan meglepetésektől az előtte mozgó saját csapatok védik. Ezek hiányában a biztosítást a raj által kiküldött terepkutatók végzik. A raj csatárai a támadás ezen mozzanatában ellenséget csak a legritkábban látnak, ellenben kötelékben való előnyomuláskor, amikor a terep tele lesz szórva a rajok kis apró csoportjaival, már számolni kell az ellenség tűzértségének tűzével. A tűzértségi tűzbe került raj meghúzódik a közelben levő fedezékben, majd tovább folytatja előnyomulását, vagy kikerüli a tűzértségi tüzet. Az előnyomulás ezen mozzanatát főleg az a törekvés jellemzi, hogy a raj az ellenség figyelőinek szemét kikerülve, észrevétlenül nyerjen tért. Erősebb tüzre akkor számíthat, ha bekerül az ellenség géppuskáinak tűzkörletébe: ezzel a terep azon részén, melyeket az ellenség betekint, mindig számolni kell.

Ahogy a távolság és a rejtőzési lehetőségek csökkennek, ugyanolyan mérvben fokozódik az ellenség géppuskáinak (állványos gsz.-nak) tüze. Ezek hatása néha oly erős lesz, hogy a raj csak akkor tud újra mozgásba lendülni, ha a nehéz fegyverek lefogó tüze érvényesül.

Fokozatosan közeledve az ellenséghez, a rajparancsnok lassan felismeri az ellenség azon részeit, melyek előrejutását akadályozzák. Így érkezik el a raj az ellenségtől oly távolságra, amikor már mozgását saját tüztámogatása nélkül nem tudja folytatni. Először a raj gsz-s csoportja megy tüzelőállásba és a gsz. a közepes távolságon meg is nyitja a tüzet. Ettől kezdve a gsz. tüzelőállástól tüzelőállásig folytatja előnyomulását, a puskások pedig fedezéktől-fedezékig nyomulnak elő. Minél erősebb lesz a tűz az ellenség részéről, annak arányában csökken az egyszerre előremozgó csatárok száma. Így jut el a raj a kis távolságra, ahol már a puskás csoport csatárai is megnyitják a tüzet. Ettől kezdve a gsz. és a puskás csatárok, a rajparancsnok által szabályozott módon, kölcsönös tüztámogatással segítik egymás mozgását.

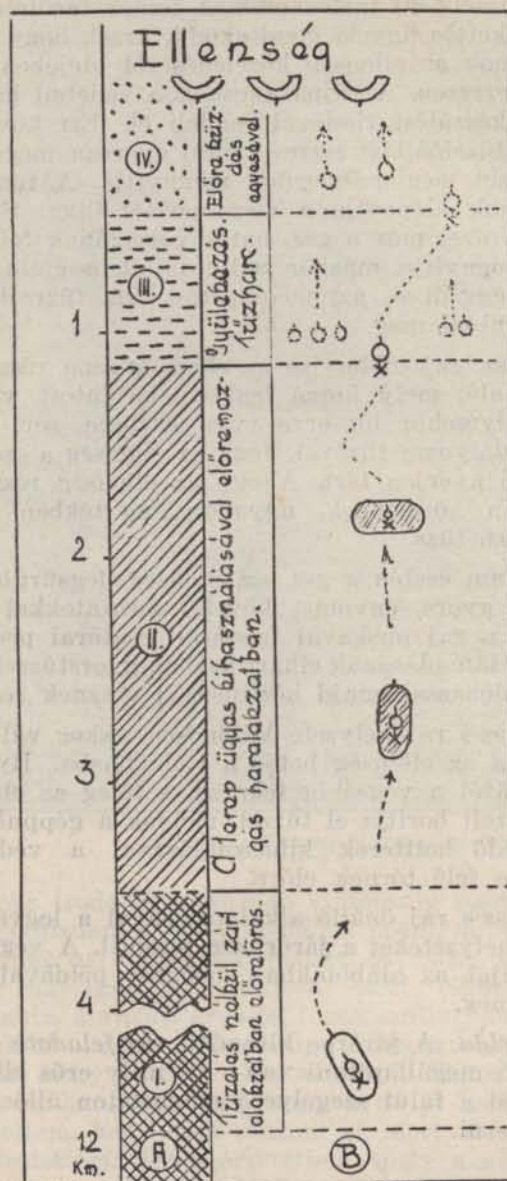
A fent leírt fáradságos előreküzdés után jut el a raj az ellenség közelébe. A gsz. igyekezni fog oly helyre, ahonnan a rohamot is támogatni tudja. Közben a puskások további apró szökelésekkel elérik a rohamtávolságot (50–60 m. az ellenségtől).

A gsz. ekkor tüzet a legnagyobb hevedésre fokozza, s azt a betörési helyre, az ellenség gsz.-ra vagy géppuskájára irányítja. Mihelyt a roham megindul, a gsz. az ellenség azon fegyvereire fekteti tüzet, melyek a rohamot veszélyeztetik, majd ha már a puskások veszélyeztetése miatt tovább nem tüzelhet, a gsz-s is előrefut, hogy az ellenség még ellenálló vagy a rajra tüzelő részeit lefogja.

A támadás végrehajtása során adódó tevékenységek áttekintését az 1. ábra mutatja.

Védelemben a raj kivételesen előretolt állásba is kerülhet, esetleg mint harcélőrs lesz kiküldítve, de a harcot rendszerint a védőállásban vívja meg.

A raj a védőkörlet kiutalása és a feladat megjelölése után fészekbe települ és bekapcsolódik a védőkörlet fegyvereinek tűzrendszerébe. Ez akkor

1. ábra

Jelmagyarázat az 1. ábrához:

- (A) = Várható ellenhatás az ellenség részéről.
 (I.) = Az ellenséges tűzértségi tűz hatáskörletének határa.
 (II.) = Az ellenséges állványos gsz., géppuska, aknavető tűz hatáskörletének határa.
 (III.) = Az ellenséges gsz. tűz hatáskörletének határa.
 (IV.) = Az összes ellenséges fegyverek hatáskörletének határa.
 (B) = Saját gsz. előrejutásának mozzanatai.

lesz tökéletes, ha a gsz. részére megfelelő tüzelőállást választott a rajparancsnok.

A gsz. és a rajnak köréje csoportosuló csatárai mindig úgy fognak elhelyezkedni, hogy úgy a gsz., mint a puskák tüzet az ellenség támadási irányába tudják összpontosítani és hogy a gsz. kereszttüzzel pásztázhassa a szomszéd rajok előterepét.

A raj minden esetben jól beássa magát és a fészket műszakilag is megerősíti. Ezen munkával egyidejűleg kezdetét veszi a tűzharchoz való felkészülés.

Ha a fészkek kiépítése befejezést nyert és a tűzharc összes előkészületei befejezést nyertek, a raj fedezésbe vagy az óvóhelyre megy és a védelmi harc

megkezdéséig ott tartózkodik. A fészkek területén felállított kettős figyelő gondoskodik arról, hogy a rajparancsnok az ellenség közeledéséről idejében tudomást szerezzen. A rajparancsnok a védelmi harchoz való felkészülést riadóval rendeli el. Ezt követően a raj a tüzelőállást észrevétlenül gyorsan megszállja és a tüzet meglepésszerűen megnyitja. A tűz megnyitásának időpontja a viszonyoktól függ. Sokszor a raj a tüzet már a gsz. hatótávolságának felső határán megnyitja, máskor pedig az ellenséget egészen közelre engedi és azt meglepetésszerű tűzrajtaütéssel semmisíti meg.

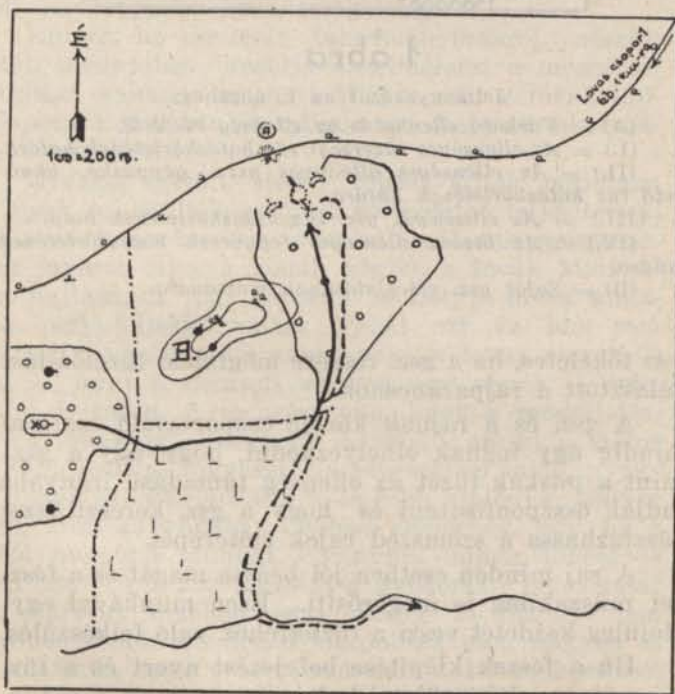
A gsz. raj többnyire az ellenség ama részét veszi tűz alá, mely hozzá legközelebb jutott, vagy a legveszélyesebb: ha erre nem kerülne sor, akkor megakadályozza tüzével, hogy az ellenség a szomszédok felé nyerjen tért. Ahogy az ellenség részei fokozatosan közelednek, ugyanolyan mértékben erősödik a gsz. tüze.

Roham esetén a gsz. az ellenség legsűrűbb csoportjait gyors, egymást követő, sorozatokkal veszi tűz alá, a raj puskával felszerelt csatárai pedig az ellenség támadásának elhárításában gyorstűzzel, kézigránát dobással, majd kézitusával vesznek részt.

A gsz-s raj helyzete különösen akkor válik nehézé, ha az ellenség betör a védőállásba. Ilyenkor a gsz. tüzet a végsőkig fokozza, s főleg az ellenség ama részeit borítja el tűzzel, melyek a géppuskatűz ellen védő holtterek kihasználásával a védőállás mélysége felé törnek előre.

A gsz-s raj önálló alkalmazásával a legváltozatosabb helyzeteket a járőrharc teremti. A végrehajtás módját az alábbiakban néhány példával világítjuk meg.

1. példa: A járőrbe kirendelt raj feladata elérni X. falut, megállapítani van-e és mily erős ellenség ott, majd a falut szegélyező magaslaton álló figyelmet végezni.

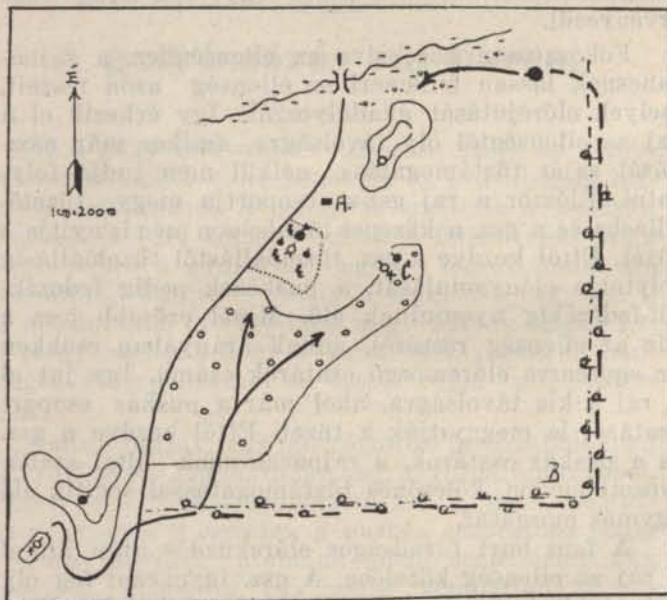
2. ábra

Midőn a raj a vázlat szerinti helyzetet érte el, a magaslatra felért terepkutatók („A”) ellenséget jeleznek. A rajparancsnok erre felsiet a dombra és látja, hogy kb. 1 km-re egy lovas-csoport közeledik. Elhatározza, hogy ezen tűzzel rajtaüt. Rövid tájékozódás után megállapítja, hogy szándékának igen jól megfelel az út szegélyező erdő: ezért oda irányítja a rajt.

A rajparancsnoknak a komlóföld magas növényzetén át sikerül gyors ütemben észrevétlenül elérni a K-i erdőt, ott kiadja parancsait és elrendeli a teljes rejtőzést. Midőn az ellenség az (A)-val jelzett pontra ér, úgy a gsz.-val, mint a puskásokkal jelre megnyitja a tüzet. Egy erőteljes kb. 2 perces tüzcsapás után a rajparancsnok a szaggatott nyíl irányában rajával eltűnik, hogy feladatának megoldását folytassa.

2. példa: A gsz-s raj feladata a vázlaton feltüntetett híd megszállása és annak kézbentartása.

A vázlaton feltüntetett helyzetbe ért rajparancsnoka egy polgári egyéntől értesül, hogy a hídtől D-re levő házban (A) kb. két raj erejű ellenség tanyázik; szerelvényeik, fegyvereik az udvaron vannak, egy figyelője a ház előtt az úton áll, egy másikat pedig a ház mögötti magaslaton látott.

3. ábra

A rajparancsnok miután látja, hogy feladatát csak harc árán oldhatja meg, előremegy a dombra és ott a következő tervet alkotja meg.

A rajparancsnok helyettest 5 fővel a fásoros út árkában (B.) a domb mögé irányítja. Ez a rész, mielőst a gsz. a tüzet megnyitja, egy futással a dombot birtokba veszi, a domb peremén tüzelőállást foglal és tüzével megakadályozza, hogy az ellenség a házat É-i vagy K-i irányba elhagyhassa.

A gsz.-t és a távezőves puskát az erdősarokhoz rendeli. (C.) A rajparancsnok jelére tűz alá veszik a ház kijáratát és ablakait s ezeket mindaddig lövik, míg kézigránátok robbanását nem hallják. A robbanások hangjára a ház környékét tűzzel lezárják.

A rajparancsnok a géppisztolyossal és három puskával a szőlőben annak szegélyéig előreküszik,

vitéz Thassy-Plávenczky örgy, felv.

s ide érve adja a gsz-nak a tűz megnyitására a jelet. Ezt követőleg a rajparancsnok megtámadja a házat, a géppisztolyossal lezáratja a ház környékét, puskáival pedig kézigránát össztűzzel a házra tör.

Úgy itt, mint bármely más helyzetben a megoldás számtalan lehetőségére nyílik alkalom. Többnyire a végrehajtás erélyességén és a minden áron való győzni akaráson múlik, mennyiben sikerül a feladat végrehajtása.

A tettenért bűnös.

(Folytatás.)

Felugrottam a vonatra.

1930 őszén a répcelaki őrsön teljesítettem szolgálatot. November hónapban 3 napi szabadságon voltam az őrskörlethez tartozó Vasegerszeg községben. A szabadság letelte után hajnali 3 órakor kimentem a vasúti megállóhoz azért, hogy a 4 órakor Szombathelyről Sopron felé haladó vonattal bevonuljak az őrsre. Amikor a megállóhoz értem, sötét volt és a jegykiadó is aludt még, a váróterem pedig be volt zárva. A váróterem ajtajában egy nő állt, aki engem meglátva, azt mondta, jó, hogy lesz útítársa, nem unatkozik Sopronig. Amikor közöltem vele, hogy nem Sopronba utazom, látszólag sajnálkozott. Azután nem beszélt többet, sőt még közel sem jött hozzám úgy, hogy nem is tudtam vele szembenézni. Később odajött egy vasúti pályamunkás is, aki a vonattal szintén Répcelakra igyekezett. A nő azzal is beszédbe eredt, de állandóan az épület végébe tekintgetett. Én is odamentem az épület végébe és ott 3 nagy csomagot láttam.

Amikor a jegykiadó felkelt és lámpát gyújtott, bementünk a váróterembe. Először én váltottam je-

gyet. Az irodából kiszűrődő világosság mellett közben igyekeztem a nővel szemközt nézni, de nem tudtam, mert az összehúzta magát és hátat fordított. Ekkor már igen gyanús lett, ezért elhatároztam, hogy abba a vasúti kocsiba fogok szállni, amelyikbe ő. Amikor a vonat közeledett, a nő nem készült, úgy látszott, hogy nem is akar elutazni. Ekkor a jegykiadónak hangosan, úgy hogy a nő is hallotta, kijelentettem, hogy nem utazom el, mert valamit otthonfelejtettem. Ezt azért tettem, hogy a nő bátran szálljon vonatra. Azután bementem a váróterembe és onnan figyeltem, hogy a nő melyik kocsiba száll fel.

A vonat beérkezésekor a nő az épület végéből előhozta a három csomagot, föltette a vonatra és felszállt. A vonat már megindult, amikor én a váróteremből kifutottam és felugrottam arra a kocsira, amelyre a nő felszállt. Mikor a fülkébe léptem, a nő már úgy tett, mintha aludna. Szembe ültem vele és nem törődve „álmoságával“, megkérdeztem, hogy hova utazik. Felnézett és ekkor megismertem, hogy Berta Imréné soproni lakos, közismert baromfitolvaj. Kérdésemre, hogy honnan jön és mit visz, elmondotta, hogy Hegyfalú községben lakó nővérétől jön, az attól vett baromfiakat szállítja. Úgy tettem, mintha elhittem volna és beszélgettem vele.

Amikor Répcelakra értünk, még sötét volt. Leszálltam a vonatról és megnéztem, hogy van-e az állomáson járőr. Nem volt. Visszamentem a fülkébe, de most már azért, hogy Bertánét igazoltatása végett leszállítsam. Bertáné azonban ez idő alatt a másik oldalon leszállt és csomagjaival igyekezett a sötéttségben eltűnni. Utána futottam és az állomástól kb. 200 méterre elértem. Amikor észrevette, hogy futok utána, a baromfiakat a mezőre eresztette és futás-

nak eredt. Megfogtam és az odasiető két kerékpáros utas segítségével 17 darab tyúkot és 3 libát összeszedtünk.

Bertáné kijelentette, hogy mivel nem vagyok szolgálatban, nem hajlandó velem jönni a laktanyába. Nagyon röviden megmagyaráztam neki, hogy a csendőr mindig szolgálatban van, ha tollas kalap nincs is a fején. Erre nagynehezen elindult, de útközben újból elengedte a baromfiakat, amiket újból össze kellett szedni.

Őrsparancsnokomnak az esetet jelentettem. Megdicsért, kivezényelt szolgálatba. A nyomozást lefolytattam.

Bertáné beismerte, hogy a baromfiakat az éjjel lopta Hegyfalu községben és Sopronba akarta szállítani, hogy még aznap délelőtt ott a piacon eladja.

Bertánét a szombathelyi kir. ügyészségnek adtam át. A szombathelyi kir. törvényszék — mivel már többször volt büntetve — 1 évi börtönre ítélte.

Tóth Sándor I. thts. (Toponár.)

Tettenérés a laktanyában.

Balatonboglár községben Nagy János kőművesmester, ismert orvhalász sok gondot okozott. Egy időben azonban hiába súgták be, hogy merre halászik, elfogni sohasem tudtuk. Ezen aztán, úgy látszik, nagyon felbátorodott. Annaira ment ugyanis, hogy a csendőroket akarta megbosszantani.

Takács Ferenc cső. járőrvezetőmmel helyi szolgálatból éjjel 24 óra tájban vonultunk be. A laktanya udvarában lassú lépéseket hallottunk. Figyelni kezdtünk. Láttuk, hogy egy ember az ajtó- és ablakilinesekre valamit aggat. Ottermettünk. Régi ellenfelünk, az orvhalász mesterkedett ott és már az összes ajtókat, ablakokat 1–2 kg-os pontyokkal aggatta tele. Mindjárt meg is mondta, hogy bosszantani akart minket. A díszítésre használt halat lemértük, 18 kg volt...

... Azért visszaadtuk a játékot...

Szajkó Győző thts. (Nagybocskó.)

Nyitott szem.

1936. év szeptember 20-tól 1939 november 14-ig a siótoki őrsön, mint beosztott teljesítettem szolgálatot. Ezen idő alatt sok bücsőelkmény nyomozásában volt részem, különösen az őszi és téli hónapokban, amikor lakatlan villák betörései nyugtalanították az őrsöt.

1937 november 15-én 13–14 óra közötti időben a lakásomról igyekeztem a laktanyába, hogy ott a napi foglalkozásban részt vegyek. Amikor a község utcájában Schvare Józsefné ócskás üzlete előtt mentem, figyelmes lettem arra, hogy attól egy ismeretlen férfi batyúval a hátán, távozik. Mivel az ismeretlen olyan ember üzletéből jött ki, akiről tudtam, hogy orgazda, nyomban elhatároztam, hogy az ismeretlen egyént igazoltatni fogom. Felszólítottam tehát, hogy kövessen a csendőrlaktanyába. A laktanyába érve, hozzáfogtam igazoltatásához. A nála levő batyú átvizsgálásakor kb. 100 darab különböző nagyságú és minőségű ezüst- és alpakka evőeszközt, szebbnél-szebb férfi- és női alsóruhákat, ágyneműeket (lepedőt, vánkoshuzatokat) és piperecikket találtam. Ezek holszerzésére ki-kérdeztem. Eleinte habozott, majd beismerte, hogy

a batyujában levő tárgyakat előző nap éjjelén, Siófok határában egy lakatlan villából lopta.

Az ügy nyomozására őrsparancsnokom engem és Tollár Gyula törzsőrmestert vezényelte ki. A nyomozás során számos bűnjelet kerítettünk elő, amelyeket a gyanúsított lakatlan villák záratlan faházában rejtett el azzal a szándékkal, hogy azokat apránként fogja onnan elvinni és értékesíteni.

Gyanúsított beismerte azt, hogy pár nappal előbb egyik vasuti őrház mellett levő szolgálati őrszobából 1 vasutas báránybőr télibundát is elloptott. Ezt a járőr a rejtekhelyén ugyancsak megtalálta.

A nyomozás során megállapítottuk azt is, hogy a gyanúsított román állampolgár, aki a cselekmények elkövetése előtt 3 héttel Romániából szökött ide, mert ott „égett a föld a talpa alatt” holmi sikasztás miatt.

Vig Imre törm. (Nemesvid.)

1. Hangok az éjszakában.

1929 egyik őszi éjszakáján, 23–24 óra közötti időben Kunmadaras községben egy megfigyelésről a laktanyába visszatérés alkalmával férőhangot hallottam kb. 500 méter távolságról. Valaki azt kiáltotta: „Majd holnap este is eljövök.” A hang irányába mentem azonnal. Úgy 200 méter út megtétele után egy nővel találkoztam, akinek a hátán zsák volt. A zsákban 4 tyúk, 4 házi galamb, 3–4 kg dió és kb. ugyanannyi alma. A nő a vendéglő pincérleánya volt. A zsákot elvettem és azt kérdeztem a leánytól, honnét jön és ki volt az, aki kiáltott. A pincérleány csak annyit tudott mondani, hogy egy 20–24 év körüli fiúval beszélt, aki nagyothalló.

Mivel már 6 évig teljesítettem szolgálatot Kunmadaras községben, elég bő személyi ismeretem volt, tudtam, hogy Szűcs Jánosról van szó. Egyenesen a tanyájára mentem. Előbb odaértem, mint Szűcs. Tátva maradt a szája, aztán — némi szóváltás után — beismerte, hogy lopta, ő lopta és ő adta a tyúkokat és egyebeket a leánynak.

2. Repkednek a galambok.

1930 december hó 16-án, úgy 1 óra tájban, fatolvajok megfigyeléséről a laktanyába visszatérés alkalmával Hatházi Imre „L”-alakú épületének a kúnhegyesi út felőli oldalán, a padlásrészen erősen repkedtek a házi galambok. Pár pernyi megfigyelés után megállapítottam, hogy ember is jár a padláson. Tudtam, hogy a ház tulajdonosa állandóan a tanyán lakik, a községben lévő lakására csak napal szokott jönni és legtöbbször csak hetipiac alkalmával. Gyanús volt ennél fogva a helyzet. A szomszéd segítségével és társaságában felmentünk a padlásra, ott az eresz alatt meghúzódva [Katz Józsefet] találtuk. Katz beismerte, hogy a lakóház éléskamra ablakának betörése után jutott be a lakásba, ahol nagyobb mennyiségű fehérneműt (ágyneműt) és edényt összecsomagolt, kivitte azokat az udvarra és mivel az éléskamrából a padlásra is feljáró volt, eszébe jutott, hogy még házigalambfiókat is lop, mert azokat nagyon szerette — megenni. Rajtavesztett — az étvágyán.

Zubor János thts. (Karcag.)

(Folytatjuk.)

EMÉKEZZÜNK!

László Imre őrsvezető, címz. őrmester, az alsó-domuki őrs parancsnoka, a román betöréskor, 1916 szeptember 1-én, a Nyergeshegy alatt elesett.

Takács József ada-kalehi különítménybeli csendőr 1916 szeptember 1-én Ada-kaleh-en román hadifogságba esett, ahol nyomaveszett.

Csete Ferenc járásőrmester, herkulesfürdői járás- és őrsparancsnok a románokkal vívott harcban 1916 szeptember elején Herkulesfürdőnél elesett.

Fazekas Mihály dealu-caprai őrsbeli csendőr a románokkal a Boli-barlangnál vívott ütközetben 1916 szeptember 2-án elesett.

Horváth György móri őrsbeli csendőr 1916 szeptember 3-án Burgajetben, Albániában, ragályos betegségben meghalt.

Váradi József őrsvezetőt, a maróti őrs parancsnokát, egy üldözött fegyveres gonosztevő 1910 szeptember 6-án a berettyószentmártoni temető mellett agyonlőtte.

Andrejka Mihály gályai őrsbeli csendőr, címz. őrmester Albániában szerzett betegségében a meljinei várkórházban 1916 szeptember 6-án meghalt.

Kárpáti József mernyei őrsbeli őrsvezető, címz. őrmester a gyergyóalfalusi Maros-hídnál a románokkal vívott ütközetben 1916 szeptember 6-án elesett.

Szabó Balázs inkei őrsbeli csendőrt 1909 szeptember 7-én az inkeantalfai határban egy orrvadász agyonlőtte.

Tanka Bálint szegedi kerületbeli 2. oszt. őrmester 1917 szeptember 8-án Szerbiában járványos betegségben meghalt.

Pápai Ferenc gyulafehérvári őrsbeli őrsvezető, címz. őrmester 1916 szeptember 9-én az oroszokkal vívott harcban Mielnica mellett elesett.

Földvári Hirótusz 1. oszt. őrmester, a felsőszőcsi őrs parancsnoka, a harctéren szerzett betegségében 1916 szeptember 10-én Bécsben meghalt.

Bándi Benjámin csikszeredai szárnybeli és Szaszarán István nemesszalóki őrsbeli csendőrök a románokkal, a Bucsín-tetőn vívott harcban 1916 szeptember 10-én elestek.

Balogh András hadnagy, a hátszegi szakasz parancsnoka, az orosz harctéren szerzett járványos betegségben 1915 szeptember 11-én Ivangorod-Irená-ban meghalt.

Nagy Ádám csikmenasági őrsbeli csendőr, címz. őrmester a románokkal a Tolvajos-tetőn vívott ütközetben 1916 szeptember 12-én sebesülten hadifogságba esett, ahol meghalt.

Bárkonyi Béla alattyáni őrsbeli csendőr 1926 szeptember 14-én a jászberényi határban járőrtársa szuronyába esett és meghalt.

Gábor István nagyborosnyói őrsbeli csendőr a románokkal Homoródnál vívott ütközetben 1916 szeptember 15-én hadifogságba esett, ahol meghalt.

Járfás Pál budapesti közlekedési őrsbeli csendőr, az általa vezetett gépkocsi rúgótörése következtében 1937 szeptember 15-én szerencsétlenül járt és Szolnokon még aznap meghalt.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

I.

Egy „merénylet” nyomozásának története.

Beküldte: HORVÁTH ISTVÁN IV. törzsőrmester, (Fertőszentmiklós).

1936 május 5-én reggel Kerekes Gergely a k...i hitbizomány gazdasági felügyelője a k...i őrsöt arról értesítette, hogy virradóra a hitbizomány tulajdonát képező várban lévő lakásának utca felőli, elsőemeleti, kettős ablakán keresztül ismeretlen tettes golyós puskával belőtt. A lövedék a szoba közepén a padlón van. Közölte a felügyelő még azt is, hogy előző nap 19 óra tájban családjával és a cselédleánnyal együtt a lakásukról eltávoztak, azt bezárták és csak 20 óra tájban tértek vissza. Hogy a lakásba ki és mikor lőtt be, azt nem tudja. Véleménye szerint ralami haragosa az életére tört.

A vett értesülést azonnal jelenttem Pullag Károly alhadnagy, szakaszparancsnok úrnak, kivel Nagy Sándor II. törzsőrmester és én a laktanyától 200 méter távolságra levő helyszínre mentünk. Először a lakás külső környékét vettük szemügyre. A várnak ez a része, a homlokzattal nyugati irányba, az utcára néz. A lakás és a községen keresztül vezető út között, a vár előtti rész, 15 méter szélességben lákkal beültetett és parkírozott. Az ablakok a földtől 5 méter magasságban vannak.

A külső szemle megejtése után, beléptünk a lakásba. A kérdéses szobában, a szoba közepén a padlón egy „Longrifle” lövedéket találtunk. A lövedék hegye el volt tompulva. Ezután az ablakot vettük szemügyre. A lövedék az ablaküveg alsó keretétől 15 cm. magasságban ütötte át a külső ablaküveget. A külső ablaküvegen a lövési nyom filléresnél kisebb, a belső ablakon pedig kétpengős nagyságú köralakú lyuk volt, a szélektől széjjel futó repedésekkel. A lövés irányának és a lövés valószínű leadási helyének megállapítása végett a külső és belső lyukakba zsineget húztunk. Az így nyert irány meghosszabbításából megállapítást nyert, hogy a lövést az ablakra északnyugati irányból, az útról, kb. 15 méter távolságból teheték, ha a lövedék közben a parkban levő fáktól gurulatot nem kapott. Miután a lakásban egyéb adatot nem találtunk, lezártuk és a vár előtti parkban folytattuk tovább a részletes helyszínelést.

A parkot, a parkban levő fákat, valamint a park előtt elhúzódó beton gyalogjárót átkutattuk, de ott semmiféle olyan nyomot, elváltozást vagy bűnjelét (töltényhüvelyt) nem találtunk, amelyből a lövés leadási helyére, vagy arra lehetett volna kö-

vetkeztetni, hogy a lövedék gurulatot kapott.

A községben az a hír terjedt el, hogy az éjjel a felügyelő ellen merényletet kíséreltek meg. A nyomozás alkalmával olyan tanu is akadt, ki a késő esti órákban, amikor az egyik kocsmából italos állapotban hazafelé igyekezve a vár előtt elhaladt, a lövést is hallotta.

A nyomozás során számba vettük évekre visszamenőleg az uradalomból bármily oknál fogva elbocsátott cselédeket, de a cselekménynek még csak a gyanúja sem irányult egyik ellen sem.

Megalapítottuk azt is, hogy előző nap, a déli órákban a hitbizományi uradalom szolgálatában álló erdőmester és erdősz Flaubert puskával a parkban verebekre lövöldöztek. Kikérdezésük alkalmával tagadták, hogy a parknak a vár előtti részében egyet is lőttek volna.

Mivel az egy napi nyomozás során semmiféle eredményt elérni nem tudtunk, a lövedéket nagyító segítségével alaposan átvizsgáltuk, mikoris feltűnt, hogy a lövedék anyagától színében eltérő — más anyag is látszik az ólomlövedéken. Ezt az anyagot tüsegélyével kikapartuk az ólomból és azt ugyancsak nagyító segélyével alaposan megvizsgáltuk. Ekkor nyert megállapítást, hogy a lövedékből kikapart anyag homok volt.

Ezután azonnal megdőlt annak a gyanúja, hogy az ablakra puskával lőttek volna, miután ilyen körülmények között homok az ólomlövedékbe egyáltalán nem kerülhetett volna. Megerősített bennünket ebben a feltevésünkben az a körülmény is, hogy a lövést a részeg emberen kívül senki sem hallotta, holott ilyen irányban szorgosan pihaltunk tanu után és a vár előtti útrész meglehetősen forgalmas.

Új feltevéshez folyamodtunk: a Longe-Riffle lövedéket nem löfegyverből, hanem parittyából, vagy gumipuskából lőtték ki. Erre a feltevésre jogosított bennünket az a megállapítás, hogy a szobában talált lövedék ólmába a homokszemcsék be voltak mélyedve, ékelődve. Tüvel úgy kellett kipiszkálni őket. Ezt csak úgy lehetett megmagyarázni, hogy a lövedéket előzőleg valami homokos célba lőtték ki. Ezt a feltevésünket az is igazolta, hogy K.... községben a 10—16 év körüli gyermekek körében mind a parittyá, mind a gumipuska igen elterjedt játékszer volt.

Új feltevésünkben kiindulva, kikérdeztük a vezető leventeoktatót és a polgári lövészegylet vezetőjét, arra vonatkozólag, hogy hol és mikor tartottak céllövészetet. A polgári lövészegylet vezetője közölte velünk, hogy a lövészegyesület az eset megtörténte napján, a délelőtti órákban, tartott lögyakorlatot. Arra a következtetésre jutottunk ugyanis, hogy valamelyik k...i fiú a lögyakorlat megtartása után a levente lőtér golyófogójából a lövedéket kieszde, azt parittyába vagy gumipuskába helyezte és azzal lőtte vagy dobta be az ablakot.

Megvizsgáltuk a golyófogót. Homokos földből állt. Kiszedtünk több lövedéket belőle. Ezeken a homok nyoma éppen úgy látszott, mint a helyszínen talált lövedéken.

Mivel a feltevésünk helytállónak látszott, a nyomozást ebbe az irányba vezettük be. Néhány óra múlva megállapítottuk, hogy feltevésünk nem volt alaptalan, mert kiderült, hogy az ablakot Szép István 14 éves k...i lakos gumipuskából helyezte

Longriffle tölténnyel, a gyalogjáróról, 18 méter távolságról, fél 20 óra tájban lőtte be.

Szép István a kikérdezése során beismerte és előadta, hogy 1936 május 4-én, amikor a vár előtt elhaladt, pajkosságból kétszer kavicsal dobott az ablakra, de nem találta. Ezután a gumipuskáját vette elő és abból azoknak a töltényeknek egyikét lőtte az ablakra, amelyeket aznap a déli órákban a levente lőtér golyófogójából összeszedett. Amikor hallotta, hogy a vár ablaka csörrent, elfutott.

Állítását a gyanúsított egyik barátja — kit tanuként kérdeztünk ki — megerősítette.

A gyanúsítottat az örs — a látszólagos gyilkosság vagy szándékos emberölés kísérlete helyett — testi épség elleni kihágás miatt jelentette fel a soproni kir. törvényszéken, a fiataikorúak bíróságának.

Az elkövetett cselekmény tényálladéka két fő részre osztható: a tárgyi és alanyi részre, vagyis, hogy mi történt, az, ami történt, bűncselekmény-e, ha igen, milyen? (Tárgyi tényálladék), továbbá, hogyha bűncselekmény történt, azt ki követte el? (Alanyi tényálladék.) Világos ez a sorrend. Először tudnunk kell, hogy történt-e bűncselekmény. A tettes után kutatni csak ezután lehet. Azt is tisztázzuk, hogy milyen bűncselekmény történt, — mert más és más bűncselekmény esetén — más és más körökben találhatunk a tettesre. Ebben az esetben, a tárgyi tényálladék tisztázásával, a nyomozás helyes irányba terelését az alapos, gondolkodó adatvizsgálat — a lövedék vizsgálata és az abból vont helyes következtetések — eredményezték. A következtetést annak az adatnak alapos megvizsgálásának kell megelőzni, amelyből következtetni akarunk. Az adat alapos vizsgálata mondja meg nekünk az adat megbízhatóságát, valamint a nyomozás szempontjából való használhatóságát. A nyomozás elismerésre méltó.

II.

Az igazoltatás eredménye.

Beküldte: RÉTVÁRI JÁNOS alhadnagy, (Csurgó).

Az 1938. 17. számú *Csendőrségi Lapokban* dr. Tegzes Ernő főhadnagy úrtól egy igen érdekes, tanulságos és követésre méltó cikk jelent meg „Első számú közellenség: a csavargó” cím alatt. Megtörtént eset leírásával szeretnék a tárgyhoz hozzászólni, hogy gyanus esetben az örs hogyan igazoltassa, priorálja a csavargót. Mert az örsökön az igazoltatás terén az a gyakorlat alakult ki, hogyha csavargót igazoltatnak, megnézik a Nyomozókulcsot, a pótlékot, a tíznapos névmutatót és ha nevét nem találják, elengedik. Ha még mindig gyanús, az esetben bekísérik az örsre és ott alaposabb igazoltatás alá fogják. Éspedig: megnézik a tíznapos névmutató óta megjelent Nyomozati értesítőket, Bűnügyi Körözesek Lapjait és még egyéb rendelkezésre álló előjegyzéseket. Ha ott sem fordul elő a csavargó neve, telefonon az összekötő-tiszt úr útján az Országos Bűnügyi Nyilvántartóhoz fordulnak, vagy újjelenyomatlapot küldenek ugyanide. Ha a válasz nemleges, a csavargót a közigazgatási hatóságnak, csavargás miatt, tényvázlattal átadják. A közigazgatási hatóság a csavargót vagy elengedi, vagy néhány nappal elzárásra ítéli és a csavargó megy tovább.

A csavargó igazoltatásakor az őr vagy a járőr nem tudhatja, hogy a csavargó hányszor volt már igazoltatva vagy átadva csavargásért, mert a csavargó nem mondja meg. Ha megmondja is, nagy fölényrel adja elő, hogy a csendőrök már több ízben igazoltatták. Megnézték a zöld könyvet, de a nevét nem találták és elengedték. Vagy azt is megmondja, hogy átadták a főszolgabírónak, de a főszolgabíró azonnal elengedte. A járőrt ezzel mintegy leszerelte és a járőr emiatti kedvetlensége következtében továbbbengi és a csavargó — amint a neve is mondja — csavarog tovább és veszélyezteti a közbiztonságot.

De beszéljen itt egy közelmúltban megtörtént eset:

1938 augusztus 15-én 22 órakor megjelentem a berzencei őrsön és az őrsparancsnokhelyettes — aki az őrsöt akkor vezette — azt jelentette, hogy elfogott egy csavargót Sente községben, de a Nyomozókulcsban stb. nem fordul elő. A neve: Veres Péter, szül.: 1907 október 15-én Kunhegyesen, odavaló illetőségű, kunhegyesi, 1391. hsz. alatti lakos, péksegéd, református, nőtlen és ilyen személyadatokat tartalmazó munkásigazolvánnyal is rendelkezik.

Kérdésemre azt jelentette az őrsparancsnokhelyettes, hogy másnap reggel, az összekötő-tiszt úr útján az Országos Bűnügyi Nyilvántartóban prioráltatja és ha a válasz nemleges, csavargás miatt a csurgói főszolgabírónak átadja.

Másnap reggel alapos kikérdezés alá vettem Verest. Nekem is ugyanazokat a személyi adatokat mondta be és kérdésemre előadta, hogy már több őr és járőr igazoltatta, de mivel a „zöld könyvben” ő nincs bent, továbbbengedték, mert ő semmi rosszat nem csinál, körözve pedig nincs. Kért, hogy engedjem szabadon, mert felesleges minden munkánk, büntetlenül és jogtalanul tartjuk vissza.

Az igazolványának alapos átvizsgálásakor észleltem, hogy évenként két-háromszor egy-három hónapig dolgozott különböző helyeken, különböző pékmestereknél, de az illetékes ipartestület érkezés és távozási bejegyzése a munkás igazolványából hiányzott. Erre nézve Veres azt mondta, hogy a munkaadói nem jelentették őt be, hogy ne kelljen az Országos Társadalombiztosító Intézet járulékát fizetni. Ez látszólag hihető is volt, mert nem egy helyen teszik meg. Ismételt és még alaposabb átvizsgálásakor gyanússá vált a munkaadók bejegyzése az igazolványba, mert mind egyformaszínű tintával és némi eltéréssel, minden bejegyzést hasonló kézírással írtak. Lehetetlennek tartottam, hogy 8—9 pékmesternek egyformaszínű tintája, kézírása legyen és az igazolványba ne nyomták volna bele a nevüket, foglalkozásukat és lakhelyüket jelző ruggyantabélyegzőt, mert az utóbbival majdnem minden iparos és kereskedő rendelkezik. A legutolsó rovatban minden lapon ilyen bejegyzéseket találtam: „Megbízható, hűséges”; „Hűséges, megbízható”.

Verest alaposan szemügyre vettem és megmozgattam. Külsőjét összehasonlítottam azzal a személyleírással, amely a munkásigazolványában állott. Észleltem, hogy a bal szeme kissé nagyobb és zavaros. Erre nézve azt mondta Veres, hogy a sütőkemence tüze ártott meg a szemének. Ez szintén valószínűnek látszott. Még világosfehér ruhát is viselt, hogy azt a látszatot keltse, hogy ő pék. Kérdésemre azt mondta, hogy a kunhegyesi csendőröket

jól ismeri. Amikor a kunhegyesi őrsparancsnok nevét kérdeztem tőle, nem tudta megmondani. A Csendőrségi Zsebkönyv ott feküdt előttem és onnan néztem a kunhegyesi őrsparancsnok nevét.

Az igazolványba nem volt bejegyezve, hogy a bal szeme kicsit nagyobb. Erre azt mondta, hogy az igazolvány kiállításakor a bal szeme még ép volt.

Ennyi gyanus körülmény után nem az összekötő-tiszt úrnak, hanem a kunhegyesi őrsnek telefonáltam a személyadatok bemondásával, hogy alapos nyomozást, priorálást kérek; emberünk valóban Veres Pál-e, van-e ott ilyen nevű egyén, meg van-e az igazolványa, mert az igazolvány gyanus. Ezt azért tettem, mert ha az összekötő-tiszt úrhoz telefonálok, csak azt tudtam volna meg, hogy Veres Pál nincs-e körözve, nyomozva. Hogy ő valóban Veres Pál-e, azt nem tudhatják.

Aznapi 17 órakor telefonált a kunhegyesi őrs, de nem lehetett érteni. A közbeeső telefonállomásokot kértem, hogy közvetítsék a kunhegyesi őrs bemondását. Végre, nagynehezen valaki továbbította, hogy „Kende a kulcs 253 lap”. Többet nem értettem. Megnéztem a Nyomozókulcs 253 lapját és láttam, hogy több Kende is van itt. Két Kende József neve után csillag is van.

Erre kimentem a laktanya folyosójára és elkialtottam magamat, hogy „Kende, jöjjön be!” Erre Veres felállt és jött befelé. Közben megbánta a dolgot és szeretett volna visszamenni, de én rákiáltottam, hogy „csak jöjjön be és ne menjen vissza, mert maga Kende és nem Veres”. Erre beismerte, hogy valódi neve Kende József és nem Veres Pál, azonos azzal a Kende Józseffel, aki a Nyomozókulcs 253 oldalán szerepel, 1908. évben született, földműves foglalkozású, lopás miatt körözve van és a neve után csillag van.

Azután beismerte, hogy a szolnoki kir. törvényszék, a kunhegyesi őrs és a fegyverneki őrs lopás miatt körözi, keresi. Beismerte, hogy a Veres Pál névre szóló igazolványt úgy lopta és azzal igazolta magát. Aztán kérdésemre elmondotta, hogy már évek óta nem dolgozik, hanem lopásokból és csavargásokból tartja fenn magát. Nem tudja, hogy hányszor, de nagyon sokszor, kb. 80-szor igazoltatták már ezen igazolvány alapján, különböző helyeken az őrsök és járőrök. Megnézték az igazolványát és a

1686. szeptember 2-án a törököktől visszafoglalták Budavárt és az ország fővárosát a félhold uralmától megszabadították. Ezt követte Szeged, Simontornya, Pécs, Siklós, Kaposvár elfoglalása.

1674. szeptember 4-én a bori kastélyban született II. Rákóczi Ferenc. Munkács bevételét után Bécsben nevelték. 1701-ben a francia királlyal folytatott levelezéseért börtönbe jutott. 1703-ban megkezdte szabadságharcát, mely 1711-ben a szatmári békével végződött. Meghalt 1735. ápr. 8-án Rodostóban. Hamvait 1906. okt. 30-án Kassára szállították.

1566. szeptember 7-én Zrinyi únnepi díszet öltött s kinyitatta Szigetvár kapuját. A török ostromló seregre vetette magát s hősi harcban esett el. A török katonai pompával temette el, fejét azzal az izennel küldte a győri táborba: „Legbátrabb emberetek fejét küldöm, melyre jövőben is nagy szükségetek lenne.”

1741. szeptember 11-én Mária Terézia (1740—1780.) Pozsonyban a magyar rendek előtt bánatos szavakban tudatta elhagyatottságát. A jelenlevők hangulata e szavakban tört ki (latinul): „Életünket és vérünket Mária Terézia királynőnkért!”

1697. szeptember 11. Savoyai Jenő herceg ellenállhatatlan erővel támadt a szultánra Zentánál. Seregét valósággal agyonpirota.

Nyomozókulcsot és továbbengedték. Azt is mondták, hogy ne csináljon semmi rosszat.

Sok járőr be is kísérté az őrre és telefonáltak Budapestre, de mikor a válasz megérkezett — elengedték. A kunhegyesi őrre egy őr sem telefonált. Itt is biztosra vette, hogy elengedik, mert tudta, hogy Veres Pált nem keresnek. Azt is beismerte, hogy a munkásigazolványba ő írta be az adatokat, hogy hol, mikor és kinél dolgozott, hogy ne mondhassák a csendőrök, hogy munkakerülő.

A csavargókérdés, vagyis az úgynevezett mozgó bűnözés kérdése a működési területünk legégetőbb problémája.

Ennek a problémának megoldása érdekében elsősorban a megelőző szolgálatnak kell helyesen, célszerűen és alaposan működnie. A nyomozás már csak köpönyeg az eső után. Ha lehetetlenné tehetnénk a csavargást, vagy azt sikerülne legalábbis a legszűkebb korlátok között szorítani, akkor teljesen kiküszöbölhetnénk, illetőleg csökkenthetnénk a közbiztonságra annyira veszélyes mozgó bűnözést is. A mozgó bűnözés ellen való küzdelem legfontosabb tényezőinek egyike az igazoltatás. De csak akkor, ha az igazoltatást nem lélek nélkül, gépiesen és még hozzá felületesen, hanem lelkiismeretesen, gondolkozva, szakszerűen és kinos alaposággal hajtjuk végre. Aki gyanus, azt ne engedjük ki kezeink közül pusztán azért, mert azt a nevet nem tartalmazza sem a Nyomozókulcs, sem a többi névszerinti körözeseket tartalmazó igazoltatási segédeszköz. Az igazoltatott hamis nevet mondhatott, hamis névre szóló igazolványt mutathatott fel. Ebben az esetben a segédletekben — ha jó hamis nevet választott — nem találjuk, de ilyenkor az összekötőtől is nemleges választ kapunk. Az igazolvány alapos vizsgálata, adatainak összehasonlítása az igazoltatott külsejével, bemondásaival, érdeklődés a születési, lakhely, tartózkodási hely szerint illetékes közbiztonsági szervnél, a Nyomozati értesítő „Kiderített bűncselekmények”, „Keresett bűnjelek” fejezetének átnézése (ha pl. találtunk az igazoltatottnál gyanus tárgyakat) még mindig eredménnyel járhatnak. Lehet az igazoltatott kiderített bűncselekmény tettese, akit a hatóságok névszerint nem körözhetnek, hisz a tettes ismeretlen. A helyes eljárásra ez a leírt eset ad követésre méltó útmutatást.

HALOTTAINK

Nyugállományú bajtársaink közül meghaltak:

Mészáros János I. tiszthelyettes (III. ker.), 1892—1926-ig szolgált,

Páll Antal tiszthelyettes (VI. ker.), 1899—1921-ig szolgált,

Rab János tiszthelyettes (VI. ker.), 1906—1936-ig szolgált,

Sepsi András törzsrőrmester (VI. ker.), 1923—1933-ig szolgált a testületben.

Kegyelettel őrizzük emléküket!

HIREK

BOGSCH GÁBOR

ny. gazdasági c. százados

Szomorúan érintett a hír, hogy Bogsch Gábor ny. gazdasági c. százados folyó évi augusztus hó 22-én, hosszas betegeskedés után Budapesten 42 éves korában elhunyt.

Megboldogult bajtársunk, Zólyombrézón született. 1916-ban vonult be, mint egyéves önkéntes a világháborúban a tüzérségnél harcolt olyan vitézzül, hogy kiérdemelte az I. osztályú ezüst vitézségi érmet és a bronz vitézségi érmet kétszer. Tulajdonosa volt a Károly csapatkeresztnek is. 1917-ben tartalékos zászlóssá, 1918-ban tartalékos hadnaggyá nevezték ki. A Csendőrséghez 1921-ben lépett be, 1923-ban kinevezték g. főhadnaggyá. A testületnek értékes és lelkes munkása volt, de gyenge egészségi állapota miatt kénytelen volt 1928-ban nyugállományba távozni. Utóljára Zalaegerszegen szolgált, mint osztály-gazdasági hivataltfőnök. Háborús és békebeli érdemeinek elismeréseképpen a Kormányzó Úr Ó Főméltósága 1930-ban a g. századosi címet adományozta részére.

Csendes, elmélyülő, nemesen gondolkozó egyéniség és szeretetreméltó bajtárs távozott vele a nyugállományu bajtársak sorából.

Augusztus 25-én helyezték nyugalomra hozzátartozói, bajtársai és tisztelői nagy részvéte mellett Budapesten, a Kerepesi-úti temető halottasházából.

Emlékét kegyelettel őrizzük.

Diszérem odaítélése. A m. kir. honvédelmi miniszter úr a budapesti I. kerület állományába tartozó **Fördös János** tiszthelyettes, a miskolci VII. kerület állományába tartozó **Derecskei János**, **Szabó József** I. alhadnagyok, **Demeter Mihály** szv. tiszthelyettes, a kassai VIII. kerület állományába tartozó **Gonda István**, **Vass Aron**, **Nánási József** alhadnagyok, **Lendvai János**, **Horváth György** irodai alhadnagyok, **Bánfai József**, **Máté Antal**, **Farkas Sándor** szv. alhadnagyok és **Horváth-Rózsás Imre** tiszthelyettes részére, 35 évi hű szolgálatukért a **Diszérmet** odaítélte.

Dicséretetek. A m. kir. honvédelmi miniszter úr a kassai kerület állományába tartozó **Bodó Ádám** alhadnagyt nyugállományba helyezése alkalmából a m. kir. csendőrségnél a közbiztonsági szolgálat terén általában, de különösen segédoktatói és szakaszpáncsnoki minőségben kifejtett eredményes és hasznos tevékenységéért okirati dicsérő elismerésben

részesítette. A pécsi IV. csendőrkerület parancsnoka **Bódi Ferenc** tiszthelyettes és **Molnár Sándor** II. törzsőrmester, mert mint járőrvezető egy magzatelhajtás nyomozása során a bizonyítékok beszerzése és biztosítása, általában a bűncselekmény kiderítése körül igen nagy körültekintéssel, fáradságot nem ismerő buzgalommal igen eredményesen járt el, okirati dicsérő elismerésben, **Kislaki József** csendőrt azért, mert egy magzatelhajtás nyomozása során járőrvezetőjét a bizonyítékok beszerzése és biztosítása terén hathatósan támogatta, kerületi nyilvános dicsérő elismerésben részesítette. A kassai VIII. kerület parancsnoka **Orosz Lőrinc**, **Oláh Pál** I., **Pomázi Mátyás** tiszthelyetteseket, mert mint őrsparancsnok, **Benedek István** I., **Szilágyi János** I., **Kövári Lajos** II., **Tóth Sándor** III., **Kovács István** IV., **Oldák László** törzsőrmestereket, **Hargitai István**, **Simon János** őrmestereket és **Kiss János** III. csendőrt, mert őrskörletükben a közbiztonságra veszélyes egyének által engedély nélkül tartott fegyverek és lőszer felkutatása, őrizetbe vétele terén, nagy szorgalommal, fáradságot nem ismerő kitartással teljesített szolgálataikkal átlagon felül emelkedő eredményt értek el, továbbá **Farkas Ferenc** és **Uffalusi János** törzsőrmestereket, mert őrskörletükben az orvvadászat ellenőrzése terén nagy szorgalommal, fáradságot nem ismerő kitartással teljesített szolgálataikkal átlagon felül emelkedő eredményt értek el, okiratilag, — **Tóth József** VII., **Rácz Ferenc**, **Kecskés András** II. törzsőrmestereket, **Csanádi Mihály**, **Király János** őrmestereket, **Mészáros István**, **Józsa Adolf**, **Boda Ferenc**, **Márcsai Mihály**, **Koncz József**, **Nagy József**, **Gáspár János** I., **Andó Ferenc**, **Fehér Mihály**, **Varga István** II., **Gergely György** csendőröket és vitéz **Jákob Mihály** próbacsendőrt, továbbá **Maczkó Mihály**, **Karádi János** törzsőrmestereket, **Antal János**, **Márton Gyula** és **Káli János** csendőröket, mert őrskörletükben az elrejtett fegyverek és lőszer felkutatása és őrizetbe vétele és az orvvadászat ellenőrzése terén nagy szorgalommal és fáradságot nem ismerő szolgálataikkal átlagon felül emelkedő eredményt értek el, nyilvánosan megdicsérte.

Fegyverhasználat. A kisteleki őrs állományába tartozó **Kereszturi Mihály** csendőrt szolgálaton kívül Kistelek községben augusztus 6-án négy cigány megtámadta. A támadók ellen **Kereszturi csendőr** kardfegyvert használt. A támadók közül **Rostás István** sövényházai lakos jobb vállán 20 napon belül gyógyuló sérülést szenvedett. Sérültet a mentők a szegedi kórházba szállították. Társait az őrs őrizetbe vette. — A jászárokszállási őrs állományába tartozó **Cser Géza** csendőr augusztus 19-én 24 óra tájban Jászárokszállás község vendég-

lőjében két ismeretlen cigányt igazoltatott, közben ezek egyike őt megtámadta. Cser csendőr a támadó ellen kardfegyvert használt és annak fején 8 napon belül gyógyuló sérülést okozott. Tettest az őrs elfogta.

Csendőregyén megsérülése. A bucsatelepi őrs állományába tartozó és szabadságon volt **Juhos István** törzsőrmester augusztus 12-én sógorával **Setényi Mihály** tótkomlói lakossal motorkerékpáron Békéssámszonból Tótkomlóra akart menni. A motorkerékpárt **Setényi** vezette. Tótkomlós község bejáratánál egy kivilágítatlan kocsinak nekihajtottak, miközben **Juhos** törzsőrmester súlyos agyrázkódást szenvedett, míg sógora csak könnyebben sérült meg. **Juhos** törzsőrmestert katonai mentőgépkocsin a hódmezővásárhelyi kórházba szállították. — A zalaszántói őrs állományába tartozó **Németh Ferenc** II. őrmester augusztus 5-én, szabadságáról kerékpáron történt bevonulása közben az útvonalon egy kétlovas fogattal találkozott. Szabályszerű előzés közben **Németh** őrmester kerékpárjától a lovak megijedtek és nevezett őrmesterre ugrottak, miközben **Németh** őrmester kerékpárjával együtt a lovak közé esett. **Németh** őrmester esés közben 8 napon belül gyógyuló sérüléseket szenvedett.

Küszti baleset. A siófoki őrs állományába tartozó **Szabados János** csendőrt augusztus 20-án Siófok község Fő-utcáján egy polgári személygépkocsi szabálytalan előzés közben elütötte. **Szabados** csendőr 8 napon belül gyógyuló sérülést szenvedett, a vele volt kincstári kerékpár és **Szabados** csendőr ruházata megrongálódott.

Rablás a határon. Augusztus 15-én 7–8 óra között Veléte község határában **Fejes Mihály** csordás 80 darab marhát Őrözt. **Fejes** csordást 8–10 főből állott román járőr megtá-

Fényképezzen anyaggal!

HÁLÓK, EBÉDLŐK, KOMBINÁLT SZOBÁK, KONYHÁK, ELŐSZOBÁK. FIZETÉSI KEDVEZMÉNNYEL.

BAKONYI S.-NÉ
VERPELÉTI-ÚT 5. SZ.
86-os VILAMOS VÉGÁLLOMÁS

KERESZTYÉN ÜZLET.
Vidékre ajánlatot küldök!

NAGY KÁROLY és VASVÁRY MIKLÓS új és használt írógépek
Nádor-utca 30.
Távbeszélő: 126—243.

 KOCSIS KÁLMÁN
írógép és irodacikk szaküzlet
Budapest, XI. Horthy Miklós-körter 8.
(Verpeléti út sarok) Távbeszélő: 26—86—37 szám.

NAGYKOVÁCSY
néz, ha az árát látja,
kicsit lát, ha az árát néri!
NAGYKOVÁCSY
ÜZLETHÁZBAN
TEXTIL RUHÁZAT SZÖNYEG CIPŐ
KOSSUTH LAJOS UTCA
9

madta, szuronyt szegeztek reá és egy riasztó lövést adtak le. A csordából 6 darab marhát elhajtottak. A románok 200 méterre bejöttek magyar területre.

Csendőrségi Közlöny 17. szám, Szabályrendeletek. Rögtön-bíráskodás kihirdetésének kiterjesztése. Búza, rozs, kétszeres és zab forgalombahozatala. Petróleum fogyasztásának szabályozása. A hadsereg fejlesztésére felajánlott adományok bejelentésének beszüntetése. Foglalkozási jegyzék helyesbítése. Csavarhúzó törlése a legénység egyéni puskaszerelékéből. Kárpátalja területén a vadászat gyakorlása. Hústalan napokon a pulyka, a gyöngyös és a csirke kiszolgáltatásának engedélyezése. Olajos magkészletek bejelentése és igénybevétele. Olajos magvak és az azokból előállított olajok forgalma.

Helyesbítés. Lapunk augusztus 15-i számának 548. oldalán lévő két kép aláírása felcserelődött. Helyesen: a bal hasábon lévő kép az állványos-, a jobb hasábon lévő pedig a villaállványos golyószóró.

SZEMÉLYI HIREK.

Előléptek: *alhadnaggyá:* a budapesti I. kerületben: *Erdős Lajos* szv. tiszthelyettes; *örrmesterekké:* a székesfehérvári II. kerületben: *Bokor Béla, Mátyás István, Cserháti Ferenc I., Csaba József, Baráth Károly, Sziklai Lajos és Katona Lajos;* a debreceni VI. kerületben: *Kanyó András, Horváth Mihály I., Nagy András I., Lengyel István, Öze László, Vigh Mihály, Boda István, Király Sándor és Dávid Sándor;* a miskolci VII. kerületben: *Szabó Sándor* IV. csendőrök.

Új őrsparancsnokok. A budapesti I. kerületben *Kenyeres József* és *Piczko József* tiszthelyettes; a kassai VIII. kerületben: *Seregélyes Márton* és *Lévai Adám* tiszthelyettes *őrsparancsnokká, Udvardi György* törzsörrmester v. ideiglenes *őrsparancsnokká* kineveztetett.

Vitézi rendbe felvették vitéz *Bíró Ferenc* és vitéz *Balogh Gyula* kassai VIII. kerületbeli prb. csendőröket.

Véglegesítették, a budapesti I. kerületben: *Kelemen József I., Suba Lajos, Rácz Zoltán, Kondor József I., Csipes Zsigmond, Tarjányi István, Vásárhelyi István, Honosi Ferenc, Magyar József, Mészáros István I., Hontvári István, Szanyi P. János, Ferenczi Imre, Ozogány István, Lengyel József,*

Palkó István, Paulik István, Krieger István, Dankai István, Sütő Imre, Gáti József, Dobronyi József, Dobronyi István, Jászberényi János, Zsemlye József, Varju István, Töltési Sándor, Konyár József, Kürti István, Darázs Lajos, Kozár Cyril, Szabó Géza I., Tarosi István, Tóth Gyula, Bartal Ferenc, Szabó Rezső, Kovács Gyula I., Jókay István, Laczó Gábor, Tatár Menyhért, Ambrus Lajos, Tóth Mátyás, Gatyás Sándor, Vincze György, Gündör Sándor, Mogrovics János, Badó Ferenc, Hadadi Aladár, Lemák Miklós, Zelikovics János, Juráczik Ferenc, Nagy-Mengyi István, Pecze István, Vasas András, Lacza Antal, Róvész János I.; a székesfehérvári II. kerületben: *Takács János, vitéz Séllei Antal, Bella György, Antal Jenő, Szívós Antal, Szarka Miklós, Zámbo László, Mecseki István, Szabó István, Kállai Bálint, Tornai Lajos, Bogoly János, Tóth István, Nagy Antal, Benesik Balázs, Takács Károly, Szabó Mihály, Almádi János, Puskás József, Vámosi Ferenc, Óvári István, Fekete Károly, Csenki Sándor, Berki András, Süla Lajos, Somogyvári Árpád, Keszthelyi Árpád, Halmesi János, Gótfalvi Lajos, Bongya István, Kapuvári Ferenc, Laczkó István, Cerankó János, Varga Ferenc IV., Polyaeszkó József, Bialkó György, Boldizsár László, Sziszák András, Perduk Mihály, Mahely Pál, Balázs Béla, Illés Mihály, Csigei József, Jobbágy József, Puskás János, Kanyitúr János, Németh János, Halász Lajos, Balázs Géza, Vári András, Szabadkai István, Mogyoródi Bálint, Mocsári Lajos, Dési József, Nagy István I., Sztahon János, Lepedeán István, Takács István, Gál Béla, Koesányi Albert, Bankó Elek, Selymes Lajos, Kasza Lajos, Tóth Mátyás, Buza József, Bajnok Sándor, Kosztur Béla, Csizsár Kálmán, Kiss András, Onódy István, Molnár László, Szivák János, Varga Viktor, Kassai János, Miklós József, Jánosdeák Dezső, Abonyi László, Ferdinánd Béla; a szombathelyi III. kerületben:* *Káplár Imre, Horváth Lajos III., Tóth Jenő, Németh János IV., Pávai András, Páhi László, Végh Ferenc, Kerkai Ferenc, Czifány Tivadar, Kocsis Vendel, Balogh Lőrinc, Dömök Jenő, Góczán Ferenc, Szabó Imre III., Kiss József I., Vajas István, Mészáros Gyula II., Vendégh Lajos, Putyera János, Lassák Károly, Baráth Ferenc, Nagy János I., Csorba Károly, Fekete Imre, Latura János, Kecskés Lajos, Kiss József II., Kecskés Gáspár, Dezsát Jenő, Kocsis István, Gaál József, Szabó András, Baranyai Gyula, Görög Aladár, Szabó László, Németh István I., Illa Sándor, Horváth Vendel, Felhős József, Vörös Ferenc, Molnár József IV., Kovács János VI., Kósa Mihály, Kelemen János,*

„TIGRIS” fehérneműipar

BUDAPEST, V., Bálvány-u. 18. Telefon: 111-132.

SZÜCS MÁRTA

Honvéd kincstári szállító

Előléptetéséhez gratulálunk!

További gyorselőrehaladást és eredményes munkát kívánunk Önnek, amelyben megbízható, hűséges munkatársa lesz Önnek Continental írógépünk, melyet mérsékelten szabott, kedvezményes árban, kényelmes részletfizetésre is megvásárolhat.

GOÿ és KOVALSZKY

Budapest, V., Nádor-utca 11.

Pallagi Jánosné

— egyen és polgárisapka készítő mester

Budapest, VI., Eötvös-utca 30.

Óskeresztény iparos.

foto Schmitt. Ép. 1936.

DEICHSEL

gázolták

BUDAPEST

Váci-út 98. T. *29-89-96.

Külföldi testvérvállalatok: Hindenburg 0 5 Wilkowitz (Németország)

Molnár János II., Gergő József, Sütő Zsigmond, Török József, Németh Ernő, Zorád József, Hegedűs János, Budai Károly, Békési Ferenc, Halmosi János, Halmosi Ferenc, Hegedűs Dezső, Kopasz József, Leponyi János, Lencsés Imre, Lelkes József, Lancz Ignác, Molnár Viktor, Nagy Béla, Pridalkó Mihály, Rózsás Tibor, Szolnoki Péter, Szarka Vince, Szász Vendel, Tyukos Ferenc, Tolnai József, Várkuti József, Vida Imre, Ivanics József; *a pécsi IV. kerületben:* Bélafi István, Barati Barnabás, Fehér József IV., Garai Ágoston, Guramvölgyi Antal, Szelle Lajos, Kalász István, Király János, Nagy János IV., Kulacs Ernő, Marosi András, Marosvári János, Lengvári János, Rakó András, Várfi József, Hegedűs Florián, Batta Béla, Zimányi Béla, Kosztu József, Mácsik János, Jancsár Antal, Balogh Vince, Hambalkó Gusztáv, Racsa Győző György, Majoros Vilmos, Varga Jenő, Kövesdi Vilmos, Csonot Vince, Saláta Sándor, Schin József, Vigh József, Kövesdi Imre, Szabadkai János, Szlovák János, Malesik Ferenc, Balla Antal, Horváth Imre V., Császár Ferenc, Kutak Ferenc, Bilkó József, Csóka Mária, Földes Gyula, Zigó Gyula, Góra Lajos, Nagy Pál V., Herke Jenő, Hegyi János, Szabó János IV., Galló József, Kiss Lajos II., Harmati Mihály, Dobsa István, Lantos András, Kocsis Pál, Gáti György, Lizi Ferenc, Szöcs Kálmán, Tóth József IX., Balla János; *a szegedi V. kerületben:* Balogh János; *a debreceni VI. kerületben:* Sipos Ferenc, Botlik Sándor, Tamás János, Kádár József, Szűcs Imre, Albert János, Kertész Bertalan, Kaszás Károly, Papp Sándor, Szerencsés Ferenc, Urbán Ferenc, Szabó Imre, Szanyi István, Kele Lajos, Gulás Lajos, Kazán Mihály, Egervári László, Hildeghéthy Árpád, Harsa István, Lengyel Lajos, Lános József, Kadas József, Bartók Pál, Kocsis Antal, Kovács Imre, Csémy László, Tóth Boldizsár, Farkas Mihály, Viola István, Czirbusz Pál, Koczás Sándor, Vida Károly, Molnár Pál, Tóth József, Major Gábor I., Blaskó István, Kokas József, Horváth József, Deák István, Páldi István; *a miskolci VII. kerületben:* Dudás István, vitéz Kispál István, Csipszer Mihály, Barta Béla, Farkas Mihály I., Bóta András, Nagy József, Kiss József, Für József, Borbély Endre, Ary Ferenc, Tóth R. János, Dzurócsik Gábor, Gerőcs János, Szűcs József, Gombos József, Oláh István, Lékó Béla, Keeskés László, Prókai Mihály, Homoki György, Rembeczki Gyula, Lőrincz András, Gazdag László, Izsák István, Béres-Tóth János, Tolvaj Flórián, Czene József, Polonkai Béla, Pál Zsigmond, Molnár Lajos, Keeskéméti István, Szabó Bertalan, Molnár István, Márkus László, Szegedi István, Varga Ödön, Pusztai József, Tóbiás János, Nyíri Gábor, Molnár Lajos, Nagy Imre, Minati Péter, Vadasi Imre, Máté Károly, Tóth József, Valkó József, Bíró Imre, Gere András, Bálint Ambrus, Szabó Béla, Jasku János, Kemény István, Balázs István, Köröskényi József, Marósi

Béla, Gyurkó László, Bihari József, Molnár József, Csáky Imre, Kertész Albert, Szabó Sándor, Markos Miklós, Sütő Miklós, Dócs Dániel, Kerek József, Dudás Ferenc, Nyuzó Sándor, Tékes Gyula, Szegedi Béla, Duza Dezső, Mészáros Ferenc, Vadnai Bertalan, Dancsok László, Úveges János, Harsányi Tivadar, Kadas Béla, Imszliczei Jenő, Siket György, Szentkúti Bálint; *a kassai VIII. kerületben:* Mózes József II., Csente Sándor, Balga István, Csanaki György, Jakus Béla, Kolozsi László, Szűcs Pál, Tábor Lajos, Balga László, Balogh Bálint, Berkes Sándor, Bogár György, Bukor Pál, Gál Jenő, Huszár László, Kajszák Béla, Kuti Ferenc, Molnár István, Piri Antal, Rostás Szilveszter, Szakál Alajos, Szatmárhegyi János, Vizi Pál, Bali István, Gémes Sándor, Kostyál Ferenc, Varga György I., Juhász László II., Török Imre II., Sebő Ferenc, Kiss Alajos Antal, Andics István, Hajnal Sándor I., Gyuró András, Gulyás Lajos, Fodor Gergely, Füleki Mihály, Takó Sándor, Tamás János II., Rácz Vilmos, Berta Ferenc, Magyar Péter, Zs. Tóth Károly, Török János, Vadas István, Vrábel György, Pallagi Ferenc, Pápai Pál, Karáth Ambrus, Fekete János, Tokai József, Pozsár András, Ropog Ferenc, Bán György, Kollár Ferenc, Krajczár József, Tóth János IX., Tóth István IV., Juhász István I., Fillér József, Konez Imre, Békési János, Mojzes József III., Tuharszki Imre, Csényi József, Újhegyi Vilmos, Janács Lajos, Riezi Ferenc, Mácsadi József, Kardos András, Matusek Lőrinc-Gedeon, Mojzes Vince, Keszeli Ádám, Balatoni Lajos, Zemkó Lajos, Kozma Antal, Bujdosó Péter, Tóth Ferenc, Kozma Miklós, Bognár Lajos, Úveges József, Tar Sándor, Kitajka Albert, Balla Imre, Tóth István II., Pázmán András, Mészáros Ferenc, Szittyá György, Péteri Péter és Molnár Lajos II. csendőröket, a próbaszolgálati idő letelte után.

Házasságot kötöttek: *a budapesti I. kerületben:* Hajgató László őrmester Takács Irénnel Komáromban, Barsi István őrmester Tremmel Máriaival Berhidán és Pomázi Sándor őrmester Gergete Katalinnal Törökbálinton; *a székeshérvári II. kerületben:* Ország József tiszthelyettes Kocsis Annával Bicskén; *a szombathelyi III. kerületben:* Szalay Mihály tiszthelyettes Tóth Máriaival Bánokszentgyörgyön; *a pécsi IV. kerületben:* Nagy Sándor tiszthelyettes Czifrák Máriaival Babócsán, Dénes Flórián őrmester Pápai Annával Szigetváron, Hajdu Sándor tiszthelyettes Szőke Juliannával Bábonygyeren, Balogh József II. tiszthelyettes Kádi Rozáliával Siófokon és Simon Ferenc őrmester Dancs Terézével Zalabesenyőn; *a szegedi V. kerületben:* Makra Balázs tiszthelyettes

Új és újjáépített **ÍRÓGÉPEK** legolcsóbban, kedvező hordozható és irodai **ÍRÓGÉPEK** fizetési feltételekkel ifj. Horváth Lászlónál, Budapest, VII., Wesselényi-u. 49. Telefon: 131-632.

MEGBÍZHATÓ! KÉNYELMES! ELŐNYÖS
„TAKARÉKOSSÁG”
R-T DEBRECEN

BEVÁSÁRLÁSI RENDSZERE
124 üzletben nyújt vásárlási lehetőséget.
1 helyen jelent fizetési kötelezettséget, a havonta megújuló továbbvásárlás jogával!

FELVILÁGOSÍTÁST, VÁSÁRLÁSI UTALVÁNYOKAT KÉSZÍTÉSGEL NYÚJT A KÖZPONTI IRODA DEBRECEN, DEÁK FERENC-U. 8.

EMERGÉ

a tőkéletos gumiárak védjegyével

Magyar Ruggyantaárugyár R-T.

Közel 50 éves gyártási tapasztalat

DOXA

**A TÖKÉLETES, MEGBÍZHATÓ SVÁJCI ÓRA.
DOXA órát vegyünk.**

ÜGYELJÜNK AZ ÓLOMPLOMBÁRAI

Csipak József

konfekciós üzeme

Budapest, XIV., Telepes-utca 102. szám. Telefon: 296-340.

Tóth Irénnel Söptén; a kassai VIII. kerületben: Papp Sándor I. törzsrőmester Guba Apollóniával Hevesen, Illés Sándor őrmester Gyevi-Nagy Lidiával Hódmezővásárhelyen, Kovács Lajos II. őrmester Batajka Juliannával Császáriban, Kapuvári István törzsrőmester Ács Erzsébettel Kopácsapátn, Tokodi Lajos őrmester Szakácki Klára-Ilonával Szikszón és Biró Imre őrmester Besenyői Juliannával Püspökladányban.

Született: Torbágyi József főhadnagy feleségének Éva-Erzsébet-Gabriella leánya. A budapesti I. kerületben: Szücs József I. tiszthelyettes feleségének Erzsébet-Magdolna leánya, Lukács Pál tiszthelyettes feleségének Julianna-Borbála leánya, Vizi József tiszthelyettes feleségének Kálmán-Miklós fia, Olaj Lajos törzsrőmester feleségének László-Lajos fia, Bódis Pál törzsrőmester feleségének Alfréd-Elemér fia, Gyárfás Mihály törzsrőmester feleségének György-Mihály fia, Polgár István tiszthelyettes feleségének Györgyi-Anna leánya; a székesfehérvári II. kerületben: Erdély Lajos törzsrőmester feleségének Erzsébet-Györgyi leánya, Molnár István I. tiszthelyettes feleségének Éva-Erzsébet leánya, Vass István II. őrmester feleségének Edit-Teréz leánya, Tóth Ferenc törzsrőmester feleségének Teréz-Anna leánya; a szombathelyi III. kerületben: vitéz Kereke János tiszthelyettes feleségének László-Zoltán fia; a pécsi IV. kerületben: Szabó Pál II. törzsrőmester feleségének László-Pál fia; a szegedi V. kerületben: Győri Lajos tiszthelyettes feleségének Lajos fia; a debreceni VI. kerületben: Kapás József törzsrőmester feleségének Ildikó-Mária-Magdolna leánya; a miskolci VII. kerületben: Csapó József tiszthelyettes feleségének Pirooska-Klára leánya, Rátkai Lajos tiszthelyettes feleségének Mária-Magdolna leánya, Lövész József törzsrőmester feleségének Ibolya-Rozália leánya, Vavrovics István őrmester feleségének László fia; a kassai VIII. kerületben: Fülöp Péter tiszthelyettes feleségének Valéria-Mária leánya, Hangodi Lajos törzsrőmester feleségének Lajos-János fia, Tóth Imre I. törzsrőmester feleségének Tamás-Imre fia, Bérczes János tiszthelyettes feleségének János-József fia, Tóth Miklós tiszthelyettes feleségének Miklós fia, Lakos Miklós II. őrmester feleségének Irma leánya, vitéz Fenyves Imre tiszthelyettes feleségének Géza-Imre fia, Székely Ferenc őrmester feleségének Ferenc-István fia, Berki Gyula törzsrőmester feleségének Gyula-Csaba fia, Tarsoly Károly törzsrőmester feleségének Károly fia.

Szerkesztői üzenetek.

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. — A közlemények fogalmazási átcsiszolásának és — ha szükséges — tartalmi módosításának, valamint a törlés és a kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak.

A kéziratot kérjük a papírlapnak csak egyik oldalára és félhasábosan lehetőleg írógéppel írni. Olvashatatlan vagy névtelen kézirattal nem foglalkozunk. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ és csak akkor küldünk vissza kéziratot, ha a szerző megcímzett és válaszbélyeggel ellátott borítékot mellékel ahhoz. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük.

Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének nyilatkozatát arról, hogy a felvételek közzéadásához — a szokásos tiszteletdíj ellenében — hozzájárul.

A megjelent közleményekre, fényképekre, rajzokra tulaj-

BUTORT

csak **ROYALNÁL** végy
Baross-utca 34.
Részletre is! Budapest

Akkumulátorok

Szárazelemek

minden célra

Sziklai és Társa

Budapest, VII., Péterfy Sándor-utca 9.

Távbeszélő: 135 — 143.

A m. kir. Belügyminisztérium Rádióállomása,

A m. kir. Csendőrség szállítója.

FÉNYKÉPEZÉSHEZ

KODAK FILM

MINDIG A LEGJOBB ÉS LEGMEGBÍZHATÓBB!

Igyunk **Kneipp malátakávé!**
Ezt Kneipp maga adta az emberiségnek

donjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnymutatni.

Közlemények különnyomatait a nyomda a velünk kötött szerződésben megjelölt árszabás szerint köteles elkészíteni.

Minden hozzánk intézett levélre a szerkesztői üzenetekben válaszolunk, jellege alatt. Jellegül legcélszerűbb kisebb helység nevé, vagy útjegyű számot választani. Aki jellegét nem jelöl meg, annak neve kezdőbetűi és állomáshelye megjelölése alatt válaszolunk.

Magánlevelet nem trünk, akkor sem, ha a beküldő válasz-bélyeget mellékel.

Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőr Lexikon” rovatban felelünk.

Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyét is fel kell tüntetni. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk és azok tartalma, vagy beküldőinek kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást.

Előfizetést csak a csendőrség nyugállományú tagjaitól, továbbá a honvédség és a m. kir. rendőrség, a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, másról nem. Előfizetési díj a nyugállományú csendőrtisztek, valamint a honvédség, rendőrség, bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjai részére évi 12 pengő, nyugállományú csendőrlégénység részére pedig évi 8 pengő. Legkisebb előfizetési idő: félév. A nyugállományú csendőrlégénység az előfizetési díjat negyedévi 2 pengős részletekben is fizetheti.

A pénzküldeményeket kérjük a „Csendőrségi Lapok” 25.342. számú postatakarékpénztári csekkszámjára befizetni

Címváltozását mindenki maga köteles velünk közölni, kérjük, hogy ezt a borítólapon 3-ik és 4-ik oldalán nyomtatott levelezőlapra tegyék.

Törm. Az osztrák háborús emlékművet már nem lehet megszerezni.

Latorea. A fizetési fokozatok várakozási idejét megtalálja az 1939. évi 16. Cs. K.-ben közzétett 573.623/20—1939. H. M. k. rendeletben. Eszerint Ön 1940 november 1-én lép az első fokozatra.

Somló. 1939. évi 23. számunk 835. oldalán „12.345.” jellegű üzenetünkben megtalálja, hogy a katonai szolgálati idő igazolására milyen okmányok stb. után kell kutatnia. Ha ilyeneket sehogyan sem sikerül találnia, két volt tiszt előjárója nyilatkozatát terjessze fel.

Szebb jövőt, Vasvár. Az igényjogosultsági igazolvány elnyerésére és útmesteri tanfolyamra nézve olvassa el lapunk 1939. évi számainak 393. oldalán „A munka nemesít” és 760. oldalán „Madár” jellegű üzeneteinket. Nem bízathatjuk, mert sok a pályázó és kevés a hely. Egyébként sem bízathatunk, sok lezserelt csendőr levele bizonyítja, hogy a tőlünk megváltók nagy része megbánja ezt a lépését. Sajnos, utólag segíteni már nem lehet.

Kikelet és Nyugdíjas. A Felvidéki Éremre való igény megállapítása a csapattest parancsnokságokra tartozott. Ha úgy tudják, hogy a szabályok alapján az igényük megvan, jelentsék kerületi parancsnokságuknak.

N. J. Rátót. A volt 18. honv. gy. ezred irattára részben a soproni vármegyei katonai parancsnokságnál, részben a kapuvári járási katonai parancsnokságnál található. Írjon mindkét helyre.

19.401. A csendőrség az O. B. Ny. H. nyilvántartási adatait korlátozás nélkül használhatja ugyan, de az adatok nyilvánosságra jutásának meggátolása céljából azokat csak a Szut. és Nyut.-ban megszabott mérvben használhatja fel, másokkal nem közölheti. A katonai parancsnokságokkal és hatóságokkal szemben a H. M. úr külön intézkedett a részükre szükséges priuszok megszerzésére nézve. A fennálló rendeletek értelmében mind az O. B. Ny. H., mind minden más hasonló nyilvántartás adatait bizalmasan kell kezelni, azok hivatali titkot képeznek. Az adatoknak nyilvánosságra jutása beláthatatlan köz-, illetve magánjogi következményekkel járhat és kártérítési perekhez is jogalapot nyújthat. Ezen felül pedig bizonyos adatoknak illetéktelen egyénnel való közlése, vagy annak csak elősegítése köztudomás szerint súlyos bűncselekményt képez. Ha az illetők magatartására kérnek csak felvilágosítást, nézetünk szerint nem is szükséges a priorálítás a központi nyilvántartások útján.

Csalogány. Olvassa el lapunk 1939. évi 19. számának 689. oldalán „19.399.” és folyó évi 10. számunk 346. oldalán „55.555.” jellegű üzeneteinket. Egyébként sok boldogságot kívánunk, amelynek érdekében e lépésre határozta magát.

Katonai kitüntetések

szalagok, miniatűrök:
kistétényi WALTHER E.

Budapest, IV., Petőfi Sándor-utca 6. félemelet 5.

KERESZTÉNY MŰASZTALOSOK BUTORCSARNOKA

Budapest, IX., Üllői-út 19. Telefon: 181-591.

Üzem: Újpest, Ösz-utca 41. Tel: 295-632.

Céltalajó osok: Szőke Pál és Lukács József. Hálók. Komb. szobák, Ebédők, Konyhák. Uri szobák, Ülő butorok. Styl butorok dús választékban saját, vagy adott tervek szerint is készítenek s járt üzemeikben. Fizetési kedvezmény!

FOTO-AMATŐRÖKI SOLTI GIZELLA

új fotószaküzletében Károly-körút 3/a.

Márkás gép, márka film
és tökéletes kidolgozás

Írógép eladás. — Optika.

Gyárak: Schlägenwald
és Chodau.

PORCELLÁN, ÜVEG,
DÍSZMŰÁRU, KERÁMIÁK,
TŰZÁLLÓ EDÉNYEK

LEGOLCSÓBB BESZERZÉSI FORRÁSA

Flaas és Czizek kft.

BUDAPEST, VI., VILMOS CSÁSZAR-ÚT 23. • TELEFON: 111-851.

SZILÁGYI ELEK KÉSÁRUÜZEM

BUDAPEST, VIII., BÓKAY JÁNOS-UTCA 41. SZ. • TELEFON: 134-893.

Postatakarékpénztári
csekkszám: 54.402.

A „TURUL” stencil, festék, szénpapír, indigó
egyedárusítója, kellék kereskedés

ÖZV. VARGA SÁNDORNÉ,

Budapest, IV., Semmelweis-utca 25. sz. Telefon: 180-675.

Postatakarékpénztári szám: 24.205.

KUNCZE BÉLA

ezüskoszorús kötélgyártó mester

üzeme: Bpest, III. Árpád fejedelem útja 81. Telefon: 162-346

iroda: Budapest, III. Raktár-utca 39. sz. Telefon: 162-479

A világhírű NIFE akkumulátorokat
és szárazelemeket gyártja:
NIFE akkumulátor és villamossági rt.

Budapest, IX. ker., Vaskapu-utca 20. szám.

Alapítási év: 1921

Telefon: 144-192

KOZÁK ANTAL

ezüskoszorús mester. Kardműves- és lakatosüzem

FÉMCSISZOLÁS, CHROMOZÁS, NIKKELEZÉS, AUTÓGÉNHEGESZTÉS
Budapest, VIII., Üllői-út 58. (Futó-u. sarok, villamosmegálló)

Arad. Nyugtassa meg az arát s legyen Ön is nyugodt. A mai időkben előfordulhat ilyen késedelem, amit be kell látnia mindenkinek. Elhisszük, hogy türelmetlen, meg is értjük, de néhány nap, egy-két hét után bizonyára elintéződik az ügy, szívből kívánjuk. Ha tovább késne, a szárnyparancsnok úr legközelebbi kiszállása alkalmával jelentse. Amit pedig a bajtárs mondott, az nem komoly. Nem szabad minden kicsiségen megsértődni, hová jutnánk így!

T. I., Balatonföldvár. A legeltetésre nézve vármegyei szabályrendelet intézkedik. A községi előjárásnál meg kell találniuk. A többi kérdésre lexikon választ fog kapni.

Nyugat. Katonai szolgálati idejéből 3 év beszámítható a szolgálati kötelezőjébe. L! Szut. 21. pontját. Ha nem így töltötték ki a kötelezőt, szükség esetén kérheti a Szut. hivatkozott pontjának figyelembevételét.

Árva 12. Az örökbe fogadott gyermek után az 1912. évi XXXV. t.-c. 9. §. alapján engedélyezték meghatározott időre, vagyis 1940 szeptemberig a családi pótlékot. Az eddigi módon kérheti a további folyósítását is. A 16 éves életkor betöltése után is előterjeszthet ilyen kérelmet, ha tovább tanul a gyermek és osztályzatának legalább a fele jeles. Az engedélyezés minden esetben attól függ, hogy a P. M. úr megadhatja-e a hozzájárulást.

Nemtényleges. A behívottak családi segélyére nézve a községi jegyzők adhatnak felvilágosítást. Forduljon oda. Ilyen kérést hiába terjesztene elő a B. M. úrhoz, mert a rendeletektől eltérő elbírásra nem számíthat.

Szerény. Volt ezredének irattára elszakított területen maradt, így az elveszett igazolvány helyett újat nem szerezt be.

Sz. I., Zalalövő. Olvassák el előző számunk 562. oldalán „Nagyvárad” jelígis üzenetünket. Megértjük nehéz helyzetét, de sajnos, nem lehet semmit tenni.

Újra járőrtárs lettem. Azt mondjuk valamennyien, hogy hála Istennek, eljutottunk már ideig. Biztos, hogy mely hazafias érzéssel tesz eleget kötelességeinek, életét is odaadja, ha kell, mert a magyar földért ez is csekély áldozat volna. Így kell látnia a mai helyzetet, amelyen a közeli napokban megjelenő rendelet a szolgálat érdekében változtatni fog. Úgy lesz, ahogyan Ön is mondja.

KERÉKPÁR (alkatrészek) RÁDIÓ, (összes márkák) CSILLÁR

Kedvező részletrel
Megbízható kiszolgálás:
Szokszérú elismert javítóüzem.

VESZPRÉM, Kossuth Lajos-utca 3. • Telefon: 47.

Viczena Sándor

S Z O M B A T H E L Y:

TÖRVÉNYEK és RENDELETEK gyűjteménye

Nélkülözhetetlen törvénygyűjtemény a csendőrség részére! Ára 8.80 pengő.
Megrendelhető kizárólag a

MARTINEUM
KÖNYVKERESKEDESBEN
SZOMBATHELYEN

FEINER GYULA

Márkás órák
arany, ezüst, ajándéktárgyak megbízható
kivitelben. Kedvező fin. feltételek, szakma-
rú javítások. • Keresztény magyarület.

ÓRÁSÉSEKSZERÉSZ
SZOMBATHELY
GRÓF SZÉCHENYI-UTCA 6

Tűzelőanyagot

elsőrendű minőségben, méltányos áron,
kedvező fizetési feltételek mellett pontosan szállít

Bierbauer Ádám
Szombathely, Magyar-u. 1. Tel: 76.

Tihany. A csóti leszerelő tábor iratait a honvédelmi minisztérium hadisírgondozó osztálya (Budapest, Hadik-laktanya) őrzi.

Zomba. Téved, ha azt hiszi, hogy a ruházat díszes, csillogó volta emeli azt, aki viseli. Igen, emeli, de csak a külsőségekre adó, belül üres ember előtt. Régi mondás, de igaz: nem a ruha teszi az embert! A csendőrség ruhája igen izléses, jó, akkor is, ha nem készülhet egy hasítékkal s ha nines is az ujján három gomb. A magyar csendőrség híre, tekintélye nem ezekből sarjadt s nem ezekből él. A ruhában levő csendőrség teremtette és tartja meg a közbecsülést és elismerést. Mindezt előjáróban mondjuk, általános megjegyzésként. Részleteiben pedig a következőkről tájékoztatjuk: 1. A nyári ruhaanyag szebb és jobb is, mint a fehér vászon. Talán, de csak talán, — az utóbbi valamivel hűvösebb, ha háziszőtt. Különben melegebb. És — egykettőre gyűrött, piszkolódik, kényes tehát. A kamgarn anyag igen sokféle. Nézz csak meg éppen olyan aprólékosan, mint a nekünk megírt dolgokat, nézze meg, hogy hány félet lát honvéd bajtársain. Amit az ujjasvállgallérról írt, azt nem meggyőződésből írta. Ha kipróbálna jó erős, vagy hideg, hosszú esőben a gumiköpenyt, majd visszavonná a megjegyzéseit. Azt hiszi, hogy egy-egy ruházati vagy felszerelési cikket csak úgy gondolomra rendszerezitene? Vajjon van-e elég joga fiatal csendőrség léteire ennyire ítélkeznie? Van-e már elég tapasztalata? A meleg alsónemű törlése s általában a viselésre megengedett cikkek törlése is a tömegből, tárgyalás alatt álló kérdés, a megoldásnak ezidőszent nines akadálya. A központosított elárusítóhely kérdésével szintén most foglalkoznak, egyébként ez sem új dolog. Eddig pénzügyi okok akadályozták megvalósulását. A lehajtott zubbonygallér alá nyaksegély nem kell, de kell inggallér, így lesz a rendeletben.

S Z É K E S F E H É R V Á R:

Kerékpárt, írógépet, rádiót, csillárt
A L K A T R É S Z T

NAGY LAJOS-NÁL

SZÉKESFEHÉRVÁR, KOSSUTH-U. 8.

Megbízható keresztény cég.

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.

Divatárukat, szövetet, vásznat, női és
gyermekkabátokat, szőnyeget és függőnyt

DEÁK TESTVÉREK cégnél

Székesfehérvár. Károly király-tér 2. vásároljunk.

Szabott árak. Kedvező fizetési feltételek. Alapítási év 1848.

Continental írógépek képviselője

JUHÁSZ IMRE

SZÉKESFEHÉRVÁR, Rákóczi-u. 2.

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.

ZALKA LAJOS

EGYENRUHÁZAT

SZÉKESFEHÉRVÁR, Színház épület.

FELSZERELÉSI CIKKEK

— TELEFONSZÁM: 8-12. —

URI SZABÓSÁG

A magyar királyi csendőrség tagjainak

kedvező fizetési feltételek.

M1 BÚTORT

a legegyszerűbbtől a

FEKETE VILMOS

különleges kivitelig
mábutorasztalosmester

Székesfehérvár, Színház épület

bútorasarnokból vásárolunk

Méltányos árakat

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek

Kiváló munka!

F. A., Zalalövő. A behívott volt csendőr egyének rendfokozatára nézve az 1940. évi 16. Cs. K.-ben közzétett 75.838/eln. 20.—1940. számú körrendelet intézkedik. Erre hivatkozva előterjesztés kérelmét.

Ormányság. A kért cím: Budapest, VI. ker. Aradi-u. 23.

Felvidék. A jelzett segélyről tudomásunk nincs. Forduljon felvilágosításért a mostani állomáshelyén levő községi jegyzőhöz, aki a vonatkozó rendeletek alapján pontos választ adhat. Ez alapon azután eldöntheti, hogy jogos-e a szüleivel szemben követett eljárás vagy nem. Utóbbi esetben a kapott felvilágosításra hivatkozva kérje szülei lakóhelyén a jegyzőtől az elintéztést.

Egervölgye. A nősülési engedély iránti kérvény kérdezett mellékleteinek bélyegkötelezettsége, illetve bélyegmentesége: az *ara okmányai közül* bélyegköteles 1 pengős okmány-bélyeggel a hatósági erkölcsi bizonyítvány, lelkeszi erkölcsi nyilatkozat, az ara születési anyakönyvi kivonata; 2 pengős okmánybélyeggel látható el a kiskorú ara részére szükséges szülői beleegyező nyilatkozat. Az anyagi támogatást (vagyon felajánlását) biztosító nyilatkozaton a szülők névalírást királyi közjegyzővel kell hitelesíttetni és a bélyegilletéket a kir. közjegyzőnél kell leróni. Bélyegmentesek a hatósági vagyoni bizonyítvány, az ara egészségi állapotáról kiállított hatósági tisztiorvosi bizonyítvány, nyilatkozat a kelengye és bútorról. Ezekre a következő záradékot kell rávezetni: „Ez az okirat (bizonyítvány, nyilatkozat) nősülési engedély elnyerése iránti kérvényhez készült a csendőrlengység nősülését szabályozó „1. számú Függelék az A—57. jelzetű Nősülési Szabályzathoz“ című szolgálati könyv rendelkezése szerint, ennél fogva az ill. díj. 79. tételének c) pontja alapján az okirati illeték alól feltétlenül belyegmentes.“ Bélyegmentes az esketési nyilatkozat is, erre a fenti záradékot sem kell rávezetni. A szülők és nagyszülők születési és házassági anyakönyvi kivonata úgy az ara, mint a csendőr részéről belyegmentesek mindaddig, míg az 1939. évi IV. tc. értelmében csupán a származás igazolása végett használják fel. Ha ezeket később, pl. névváltoztatáshoz akarná a csendőr felhasználni, már bélyegilleték alá esnének. *A kérelmező csendőr okmányai közül* 1 pengős okmánybélyeggel kell el látni a születési anyakönyvi kivonatot. Bélyegmentes az orvosfőnöki bizonyítvány, valamint a származás igazolására az ara okmányai között említett anyakönyvi kivonatok.

Hatvanas. Az örökbefogadott ara édes szüleinek és nagyszüleinek okmányaira van szükség és nem az örökbefogadó szülőkére. Ez természetes, mert a keresztény származás csak így igazolható. Más okmány nem kell, mert az örökbefogadás ténye kitűnik az ara születési anyakönyvi kivonatából.

Visszahonosítás. A visszahonosítás az egyszerű okirati bélyegilletékek kivül egyéb összegbe nem kerül. Azt Ön is tudja, hogy mindenkinek illetégségi helyének is kell hogy legyen, s a községek (városok is) ezért bizonyos összeget szednek a folyamodótól. Ez az összeg változó, nem mondhatjuk meg. Lehet 20 pengő, de 200 pengő is.

11.620. Visszavétele iránti kérelmét felterjesztheti a H. M. úrhoz, de ezidőszerint nem sok reménye lehet.

S. F., Tokaj. Előbbi válaszuk vonatkozik Önre is.

Szegesvár, 9999. 1. Állampolgárságuk elismerése folyamatban van, úgy értesültünk, hogy nem kell már soká várni. Véglegesítésre és előléptetésre csak azután kerülhet sor. 2. Hogy ki a rangidős, megállapítható „A m. kir. csendőrségénység előléptetésére vonatkozó rendelkezések” 9. pontjából. Csak műveletlen ember érezeti szükség nélkül nyilvánosan, durván a hatalmát. Az őrsparancsnok személyesen felelős azért, hogy az őrs életét ilyen magukról megfelelő bajtársak meg ne ronghassák, ezért jelentse sérelmét nála. Egyébként a Szolg. Szab. I. R. megmondja, hogy ki élhet a parancsadás jogával. Úgy látjuk, Ön az okosabb. Csak maradjon meg ezen az úton, Ön veszi hasznát. 3. A legénységi katonai szolgálati jelet is csak véglegesítés után kaphatja meg.

Kovács esendőr. Igaza van; intézkedünk. Köszönjük okos levelét.

KÉZIRATOK. FÉNYKÉPEK.

Nagyságos Asszony. Minor. Jól kezdi: ragályos nyavalya az, hogy alig akarnak az említettek más jelzõt, mint a nagyságost. Elhiszi-e, hogy e ragályt — legalább is egyelőre — nem lehet megszüntetni? Lapozza át régi számainkat, ismé-

ÚJ TÉRKÉPEK

Irodák, autók, esendőség, katonák számára
KÓKAI LAJOS-nál Budapest, IV., Kamermayer-utca 3.
 A M. Kir. Honvédelmi Tervezési Távfőosztály 189-444 és 189-464.
 Intézet főbíróamánya. Áttekinthető, szakszerűen ingyen.

Csendőrzárőr

éjjeli portyázásain csak

Pertrix

elemmel világítson

Minden szaküzletben kapható!

ADMIRAL

PORTABLE és STANDARD írógépek olcsó árban
a legkedvezőbb részletfizetési feltételekkel

PIRKNER és ZETTNER**TELEFON:**

182-697

60

ÍRÓ és SZÁMOLÓGÉP VEZÉRKÉPVISELETNÉL

182-239. BUDAPEST, IV. MÁRIA VALÉRIA-UTCA 1. SZ.

Plus

válogatott

dohánykeverékből készül

22

Nikotex minőségben is kapható!

telten írtunk erről vezetőcikkben és máshol is és nemcsak mi tettük ezt szóvá, hanem bajtársaink is. Jól tudja, látja, hogy hiába. Ön is tartott már erről oktatást, az előljárók is, a női hiúságon nem lehet műtétet vagy eredményes kezelést végezni. Hála Isten, hogy vannak kivételek — és sokan. A józan, a családjának élő, az ura gondjait, bajait, nehézségeit megosztó hűséges feleségek ezek. Akik valóban együtt élnek portyázó férjeikkel. Akik úgy várják őket haza, azzal a tiszta lelkülettel, amelyet a szülői háztól magukkal hoztak. Ezek lelki értékeik után valóban nagyok s e megszólítást megérdemelnék, de éppen ezek háritják el maguktól azt, tudván, hogy jogosan — férjeik társadalmi állása után — az őket nem illeti. Micsoda jóleső, tiszta öröm ilyeneket látni, velük beszélni, megsímogatni egészséges lelkű és testű gyermekeiket, leőlni szerény, rendes és ragyogóan tiszta lakásukban! Milyen más a ragályos, címkórságos egész világa, környezete. Jól írja, hiszen öreg szolgál, nyitott szemű régi csendőr. Cikkét élvezettel olvastuk, de nem közöljük. Aki maga-maga nem érzi, látja, hogy asszonya olyan megszólítást kíván, sőt követel magának, ami nem illeti meg, annak hiába ír. A másik réteg meg amúgyis — helyesen gondolkozik és tesz, mert egészséges és felesége is az. — Az baj, ha az őrsre beosztott nem ismeri nős bajtársainak családtagjait, mert a faluban — valóban úgy van, mindjárt szóbeszédre ad alkalmat, ha egymás mellett elmelve, nem köszöntik egymást. Erre bizony figyelemmel kell lenni nemcsak az őrsparancsnoknak, hanem a bajtársak mindegyikének is. Üdvözljük soraiért, szívesen látjuk máskor is.

Jalova. Felhasználjuk, köszönjük.

Vadkörte. Nagyon ügyes. Sorra kerül.

19.408. Jó íráskészsége van, csendőrtárgyú dolgokkal foglalkozzék, ez nem nekünk való.

Durazzó. Türeelmet kérünk, sok kézirat vár közlésre.

Visk. Igen jó mindkettő, különösen a gyermekarc, de helyszüke miatt nem közölhetjük.

T. J., Csap. Érdekes kép, de nem elég éles.

Erdély. Jó kép minden tekintetben, a sokszorosításnál azonban a szöveg már nem lenne látható.

Megfejtés.

Milyen gondolatai ébrednek

c. pályázatunkra (l. 13. számunk) 317 pályázatot kaptunk, azok közül dícsérettel emeljük ki a következőket:

Abonyi János tőrm. (Izsák), Ádám Jenő thts. (Tardoskéd), Baczonyi Jenő thts. (Tábori posta 2.), Badó István cső. (Lajosmizse), Barta András cső. (Trebusafejérpatak), Bánföldi György cső. (Püspökladány), Bertók Pál alhgy. (Tábori posta 2.), Császi Lajos prb. cső. (Iroszáza), Fesler János cső. (Huszt), Florián Gyula thts. (Székesfehérvár), Galambos József tőrm. (Pelsőc), Gondi Emil cső. (Tab), Halmos Gyula thts. (Borsodnádásd), Illés Mihály I. tőrm. (Ilosva), Kecskés János őrm. (Tábori posta 58.), Kemenes István őrm. (Ungvár), vitéz Kerényi Béla tőrm. (Léva), Kiri Sándor n. t. cső. (Porosalma), Komló Sándor thts. (Kassa), Kovács István II. cső. (Csákvár), Kulcsics Bálint prb. cső. (Mélykut), Makra Lajos cső. (Magyarbánszék), Masa József cső. (Pestszenterzsébet), Máté Antal szv. alhgy. (Kassa), Mázsári Mihály cső. (Tábori posta 2.), Nagy János I. cső. (Pécs), Németh Ferenc III. tőrm. (Keszthely), Óri Sándor őrm. (Balatonboglár), Palotás József tőrm. (Pécs), Pusztai István cső. (Kiskunhalas), Székely Sándor tőrm. (Budapest), Szombathy Lajos őrm. (Debrecen), Takács Ferenc thts. (Kassa), Tamásy (Tenglovits) István cső. (Abony), Török Bertalan őrm. (Oros), Tudósi János őrm. (Szerencs), Vőneki Lajos prb. cső. (Izsák).

A legszebb dolgozatot Gondi Emil cső., Halmos Gyula thts., vitéz Kerényi Béla tőrm., Kovács István II. cső., Máté Antal szv. alhgy., Óri Sándor őrm., Pusztai István cső., Szombathy Lajos őrm. és Török Bertalan őrm. írták. Közülük — sorshúzás útján — Gondi Emil cső., vitéz Kerényi Béla tőrm., Kovács István II. cső. és Szombathy Lajos őrm. kaptak jutalomtárgyat.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

Besenyői BEÖTHY KALMAN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, V., Honvéd-utca 10.

Felelős: Győry Aladár igazgató.

Jól őviti

a hideget és a meleget az
ORION hőpalack. Télen
forró, nyáron jéghideg italt
vihet ebben magával.
Az egészség őre:

ORION HÖPALACK

